

ĐẠI HỌC QUỐC GIA HÀ NỘI
TRƯỜNG ĐẠI HỌC KHOA HỌC XÃ HỘI VÀ NHÂN
VĂN -----❖-----

PHAN BẢO DƯƠNG

**BÁO CHÍ CÀ MAU VỚI VIỆC GIÁO DỤC LÝ
TƯỜNG CÁCH MẠNG, ĐẠO ĐỨC, LỐI SỐNG
CHO THANH NIÊN**

LUẬN VĂN THẠC SĨ BÁO CHÍ

Cà Mau – 2020
ĐẠI HỌC QUỐC GIA HÀ NỘI
TRƯỜNG ĐẠI HỌC KHOA HỌC XÃ HỘI VÀ NHÂN

VĂN -----❖-----

PHAN BẢO DƯƠNG

**BÁO CHÍ CÀ MAU VỚI VIỆC GIÁO DỤC LÝ
TƯỜNG CÁCH MẠNG, ĐẠO ĐỨC, LỐI SỐNG
CHO THANH NIÊN**

Chuyên ngành: Báo chí học (định hướng ứng dụng)

Mã số: 8320101.01 (UD)

LUẬN VĂN THẠC SĨ BÁO CHÍ

**Chủ tịch Hội đồng chấm luận văn Ngời hướng dẫn khoa học thạc sĩ
khoa học**

PGS. TS Đinh Văn Hoàng TS. Dương Văn Thắng Cà Mau – 2020

LỜI CAM ĐOAN

Tôi xin cam đoan đây là công trình nghiên cứu của cá nhân tôi, dưới sự hướng
dẫn khoa học của Tiến sĩ Dương Văn Thắng. Các số liệu thống kê, kết quả nghiên

cứu, phát hiện mới là trung thực và chưa được ai công bố trong bất kỳ công trình nghiên cứu khoa học nào trước đây. Luận văn có sử dụng, phát triển, kế thừa một số tư liệu, số liệu, kết quả nghiên cứu từ các sách, giáo trình, tài liệu...liên quan đến nội dung đề tài.

Tác giả luận văn

Phan Bảo Dương

LỜI CẢM ƠN

Trong thời gian học tập và thực hiện luận văn Cao học, tôi đã nhận được rất nhiều sự chỉ dẫn nhiệt tình của quý Thầy, Cô giáo Viện Đào tạo Báo chí và Truyền thông, Trường Đại học Khoa học xã hội và Nhân văn (Đại học Quốc gia Hà Nội). Tôi vô cùng quý trọng, biết ơn sự chỉ dẫn đó và xin trân trọng gửi lời tri ân đến toàn thể quý Thầy, Cô giáo. Đặc biệt tôi xin bày tỏ lòng biết ơn sâu sắc đến Thầy Tiến sĩ Dương Văn Thắng - với những kiến thức uyên bác và kinh nghiệm của mình, Thầy đã tận tâm, tận tình hướng dẫn, chỉ bảo và giúp đỡ tôi hoàn thành luận văn. Và hơn hết, trong quá trình thực hiện luận văn, tôi đã được lĩnh hội, học tập ở Thầy một tinh thần nghiên cứu nghiêm túc, thái độ làm việc khoa học, chặt chẽ và hiệu quả. Xin được gửi đến Thầy sự kính trọng và lời cảm ơn chân thành.

Xin trân trọng cảm ơn Ban Biên tập, Ban Giám đốc, phóng viên, biên tập viên các cơ quan Báo Cà Mau, Báo ảnh Đất Mũi, Đài Phát thanh – Truyền hình Cà Mau đã nhiệt tình hỗ trợ, giúp đỡ, tạo điều kiện cho tôi hoàn thành đề tài nghiên cứu khoa học của mình. Xin cảm ơn gia đình, những người thân yêu và bạn bè đã luôn tin tưởng, động viên, ủng hộ, giúp đỡ tôi hoàn thành luận văn.

Trong quá trình thực hiện đề tài luận văn, chắc chắn rằng không thể tránh khỏi những hạn chế, thiếu sót nhất định. Tác giả rất mong nhận được sự đóng góp, chỉ bảo của Hội đồng Khoa học, quý Thầy, Cô giáo để luận văn hoàn thiện hơn và có chất lượng tốt nhất.

Cà Mau, tháng 10 năm 2020

Phan Bảo Dương

MỤC LỤC

MỞ ĐẦU	5
1. Lý do chọn đề tài.....	5
2. Lịch sử nghiên cứu vấn đề	7
3. Mục tiêu, nhiệm vụ nghiên cứu.....	10
4. Đối tượng, phạm vi nghiên cứu	10
5. Phương pháp nghiên cứu.....	11
6. Ý nghĩa lý luận và thực tiễn	12
7. Kết cấu của luận văn	12
Chương 1._CƠ SỞ LÝ LUẬN BÁO CHÍ VỚI VIỆC GIÁO DỤC LÝ TƯỞNG CÁCH MẠNG, ĐẠO ĐỨC, LỐI SỐNG CHO THANH NIÊN.....	13
1.1. Một số vấn đề tổng quan về giáo dục lý tưởng cách mạng, đạo đức, lối sống cho thanh niên	13
1.1.1. Khái niệm, vị trí, vai trò của thanh niên	13
1.1.2. Lý tưởng cách mạng, đạo đức, lối sống của thanh niên	14
1.1.3. Giáo dục lý tưởng cách mạng, đạo đức, lối sống cho thanh niên	16
1.1.4. Tầm quan trọng của việc giáo dục lý tưởng cách mạng, đạo đức, lối sống cho thanh niên.....	18
1.2. Cơ sở lý luận báo chí liên quan đến vấn đề nghiên cứu	19
1.2.1. Chức năng, nhiệm vụ giáo dục chính trị, tư tưởng của báo chí	19
1.2.2. Tác động của báo chí đến đời sống xã hội dưới góc nhìn của lý thuyết truyền thông.....	21
1.3. Quan điểm của Đảng, Nhà nước và tổ chức Hồ Chí Minh về vai trò của báo chí với việc giáo dục lý tưởng cách mạng, đạo đức, lối sống cho thanh niên	24
1.3.1. Quan điểm của Đảng và Nhà	

nước.....	24
1.3.2. Tư tưởng Hồ Chí Minh về vai trò của báo chí với việc giáo dục lý tưởng cách mạng, đạo đức, lối sống cho thanh niên	26
1.4. Vai trò, nhiệm vụ và những yếu tố tác động, ảnh hưởng tới việc giáo dục lý tưởng cách mạng, đạo đức, lối sống cho thanh niên trên báo chí.....	29
1.4.1. Vai trò, nhiệm vụ	29

1

1.4.2. Những yếu tố tác động	31
Tiểu kết Chương 1.....	37
Chương 2. THỰC TRẠNG THÔNG TIN GIÁO DỤC LÝ TƯỞNG CÁCH MẠNG, ĐẠO ĐỨC, LỐI SỐNG CHO THANH NIÊN TRÊN BÁO CHÍ CÀ MAU	39
2.1. Một nét khái quát về thanh niên Cà Mau, Báo chí Cà Mau và công tác lãnh đạo, chỉ đạo giáo dục lý tưởng cách mạng, đạo đức, lối sống cho thanh niên ở Cà Mau	39
2.1.1. Khái quát về thanh niên Cà Mau	39
2.1.2. Khái quát báo chí Cà Mau.....	40
2.1.3. Quan điểm, nhận thức của Đảng bộ, chính quyền tỉnh Cà Mau về công tác giáo dục lý tưởng cách mạng, đạo đức, lối sống cho thanh niên	45
2.2. Thực trạng thông tin giáo dục lý tưởng cách mạng, đạo đức, lối sống cho thanh niên trên báo chí Cà Mau	47
2.2.1. Nội dung thông tin giáo dục lý tưởng cách mạng, đạo đức, lối sống cho thanh niên trên báo chí Cà Mau.....	47
2.2.2. Hình thức thông tin giáo dục lý tưởng cách mạng, đạo đức, lối sống cho thanh niên trên báo chí Cà Mau	52
2.2.3. Kết quả khảo sát về thực trạng thông tin giáo dục lý tưởng cách mạng, đạo đức, lối sống cho thanh niên trên báo chí Cà Mau.....	55
2.3. Đánh giá, nhận xét chung về thực trạng thông tin giáo dục lý tưởng cách mạng, đạo đức, lối sống cho thanh niên trên báo chí Cà Mau.....	64
2.3.1. Ưu điểm và nguyên nhân.....	64
2.3.2. Hạn chế và nguyên nhân.....	69

Tiểu

kết Chương 2.....	72
Chương 3. GIẢI PHÁP PHÁT HUY VAI TRÒ CỦA BÁO CHÍ CÀ MAU ĐỐI VỚI CÔNG TÁC GIÁO DỤC LÝ TƯỞNG CÁCH MẠNG, ĐẠO ĐỨC, LỐI SỐNG CHO THANH NIÊN.....	74
3.1. Những vấn đề đặt ra đối với việc giáo dục lý tưởng cách mạng, đạo đức, lối sống cho thanh niên của báo chí Cà Mau giai đoạn hiện nay	74
<i>3.1.1. Thời cơ và thách thức đối với báo chí Việt Nam trong kỷ nguyên kỹ thuật số</i>	<i>74</i>
<i>3.1.2. Thời cơ và thách thức đối với báo chí Cà Mau trong việc giáo dục lý tưởng cách mạng, đạo đức, lối sống cho thanh niên.....</i>	<i>77</i>
3.2. Một số giải pháp cơ bản nhằm phát huy vai trò của báo chí Cà Mau đối với công tác giáo dục lý tưởng cách mạng, đạo đức, lối sống cho thanh niên	78
<i>3.2.1. Nâng cao hiệu lực, hiệu quả công tác lãnh đạo, quản lý về báo chí ở Cà Mau</i>	<i>78</i>
<i>3.2.2. Đổi mới nội dung, đa dạng hình thức và nâng cao chất lượng thông tin giáo dục lý tưởng cách mạng, đạo đức, lối sống cho thanh niên đối với các cơ quan báo chí Cà Mau.....</i>	<i>81</i>
<i>3.2.4. Xây dựng đội ngũ phóng viên, biên tập viên phụ trách mảng đề tài về thanh niên có trình độ chuyên môn và bản lĩnh chính trị đáp ứng với yêu cầu, nhiệm vụ trong tình hình mới.....</i>	<i>84</i>
<i>3.2.5. Phát huy vai trò của thanh niên Cà Mau trong việc tự học tập, tự tu dưỡng đạo đức, lối sống nhằm đấu tranh ngăn chặn, đẩy lùi tình trạng suy thoái về tư tưởng chính trị, đạo đức, lối sống.....</i>	<i>86</i>
3.3. Một số đề xuất, khuyến nghị	89
Tiểu kết Chương 3.....	90
KẾT LUẬN.....	92
TÀI LIỆU THAM KHẢO	96
PHỤ LỤC.....	100

³ **DANH MỤC CÁC BẢNG BIỂU**

Bảng 2.1: Mức độ theo dõi của thanh niên đối với báo chí Cà Mau	57
Bảng 2.2: Mức độ quan tâm của thanh niên về các nội dung giáo dục lý tưởng cách mạng, đạo đức lối sống cho thanh niên trên báo chí Cà Mau	58
Bảng 2.3: Sự hấp dẫn của thông tin giáo dục lý tưởng cách mạng, đạo đức lối sống cho thanh niên trên báo chí Cà Mau	58
Bảng 2.4: Hiệu quả tiếp nhận các thông tin giáo dục lý tưởng, đạo đức, lối sống cho thanh niên trên báo chí Cà Mau	59
Bảng 2.5: Hệ thống các bài viết, phóng sự thông tin giáo dục lý tưởng cách mạng, đạo đức, lối sống cho thanh niên trên báo chí Cà Mau.....	63
Bảng 2.6: Tần suất xuất bản thông tin giáo dục lý tưởng cách mạng, đạo đức, lối sống cho thanh niên trên báo chí Cà Mau.....	64
Biểu 2.1: Số lượng tin, bài trên Báo Cà Mau từ tháng 01/2018 đến tháng 6/2019...	55
Biểu 2.2: Số lượng tin, bài trên Báo ảnh Đất Mũi từ tháng 01/2018 đến tháng 6/2019.....	56
Biểu 2.3: Số kỳ, đề tài, thời lượng phát sóng của Chuyên đề “Tập chí tuổi trẻ” trên	

tổng số chuyên đề chung của Đài PT-TH Cà Mau từ tháng 01/2018 đến tháng 6/2019.....	56
Biểu 2.4: Thống kê đánh giá nội dung thông tin giáo dục lý tưởng cách mạng, đạo đức, lối sống cho thanh niên	60
Biểu 2.5: Thống kê đánh giá sự phong phú, đa dạng về nội dung thông tin giáo dục lý tưởng cách mạng, đạo đức, lối sống cho thanh niên.....	61
Biểu 2.6: Thống kê đánh giá các thể loại bài viết, phóng sự về giáo dục lý tưởng cách mạng, đạo đức, lối sống cho thanh niên	62
Biểu 2.7: Thống kê đánh giá đề tài phản ánh trong các bài viết, phóng sự về giáo dục lý tưởng cách mạng, đạo đức, lối sống cho thanh niên	63

4

MỞ ĐẦU

1. Lý do chọn đề tài

Là người sáng lập, rèn luyện và lãnh đạo Đảng ta, đồng thời là người khai sinh, người thầy của nền báo chí cách mạng Việt Nam, Chủ tịch Hồ Chí Minh luôn khẳng định nhà cách mạng và nhà báo thống nhất và hòa quyện làm một. Cũng không phải ngẫu nhiên mà ngay từ khi đất nước còn trong đêm đen nô lệ, Chủ tịch Hồ Chí Minh đã nêu tư tưởng: Muốn thức tỉnh một dân tộc trước hết phải thức tỉnh thanh niên. Cũng không phải ngẫu nhiên khi thành lập Hội Việt Nam cách mạng thanh niên, đồng thời với việc cho ra đời Báo Thanh niên (21/6/1925) và Người thường nói: cán bộ báo chí cũng là chiến sĩ cách mạng, cây bút, trang giấy là vũ khí sắc bén của họ. Vì vậy mà trong cuộc đấu tranh giành độc lập dân tộc, nhiều tác phẩm báo chí đã thực sự là "lời hịch cách mạng", "tiếng gọi non sông" thúc giục đồng bào cả nước cùng ra trận. Vào những năm đầu khi nước ta giành được độc lập, Người dạy: “Thanh niên là người chủ tương lai của nước nhà”, “nước nhà thịnh hay suy, yếu hay mạnh, một phần lớn là do các thanh niên”. Trước lúc đi xa, Người đã căn dặn: “Đoàn viên và thanh niên ta nói chung là tốt, mọi việc đều hăng hái xung phong, không ngại khó khăn, có chí tiến thủ. Đảng cần phải chăm lo giáo dục đạo

đức cách mạng cho họ, đào tạo họ thành những người thừa kế xây dựng chủ nghĩa xã hội vừa “hồng”, vừa “chuyên”. Bồi dưỡng thế hệ cách mạng cho đời sau là một việc rất quan trọng và rất cần thiết”.

Bước vào thời kỳ đổi mới, báo chí cách mạng Việt Nam tiếp tục có những đóng góp xứng đáng cho sự nghiệp đẩy mạnh công nghiệp hóa, hiện đại hóa đất nước và hội nhập quốc tế, đặc biệt là việc góp phần giáo dục toàn diện thế hệ trẻ về đạo đức, lối sống, lý tưởng cách mạng, xây dựng con người mới xã hội chủ nghĩa. Nhân kỷ niệm 90 năm Ngày Báo chí cách mạng Việt Nam, trong bài viết với nhan đề: “Phát huy hơn nữa vai trò của báo chí trong sự nghiệp đổi mới, xây dựng và bảo vệ đất nước”, Tổng Bí thư Nguyễn Phú Trọng nhấn mạnh: “*Càng đi vào phát triển kinh tế thị trường, hội nhập quốc tế, nhà báo càng phải nêu cao tính tiên phong trên mặt trận tư tưởng, tiếp thu các giá trị văn hóa tiên tiến của nhân loại, chống lại thứ*

5

*“văn hóa” lai căng, đồi bại, xa lạ với thuần phong mỹ tục của dân tộc, giữ gìn và phát huy những giá trị đạo đức, bản sắc văn hóa Việt Nam, làm cho mọi người, **nhất là thế hệ trẻ**, hình thành và phát triển nhân cách, lối sống, đạo đức, tâm hồn của con người Việt Nam”.*

Trong thời đại công nghệ 4.0, báo chí càng có vai trò tác động mạnh mẽ, sâu sắc tới sự phát triển trí tuệ, hình thành nhân sinh quan, thế giới quan, bồi đắp tình cảm nhân văn, là phương tiện học tập, khai trí, giải trí hữu hiệu cho thanh niên và mọi tầng lớp nhân dân. Với tính chất đa dạng, phong phú, đa chiều, cập nhật của thông tin, thanh niên có thể tìm thấy ở đó nguồn tri thức quý giá, kỹ năng sống vô tận. Có thể nói, nếu biết khai thác đúng, hiệu quả các lĩnh vực hoạt động của báo chí, thanh niên sẽ tìm thấy ở đó “người thầy vĩ đại” của mình.

Xã hội càng phát triển thì báo chí càng có vị trí, vai trò đặc biệt quan trọng trong đời sống hằng ngày của mỗi quốc gia, dân tộc. Đó vừa là niềm vinh dự lớn, vừa đặt ra những yêu cầu và trách nhiệm nặng nề đối với những người làm báo, việc định hướng thông tin sao cho có ý nghĩa giáo dục, nâng cao hiểu biết nhiều mặt cũng như góp phần trau dồi đạo đức, nhân cách và lối sống lành mạnh cho thanh niên phải trở thành nhiệm vụ quan trọng và cấp bách cần được đặt ra đối với mọi cơ

quan báo chí.

Trong thời gian qua, cùng với báo chí cả nước, báo chí Cà Mau luôn nhận thức sâu sắc và thực hiện tốt chức năng, nhiệm vụ chính trị của mình, chủ động, tích cực thực hiện tốt công tác giáo dục thế hệ trẻ trong tỉnh, góp phần định hướng, hình thành lý tưởng cách mạng, đạo đức, lối sống, tuân thủ pháp luật, từng bước hoàn thiện nhân cách của thanh niên; chú trọng đổi mới nội dung, phương thức giáo dục, kịp thời phát hiện, nêu gương người tốt, việc tốt, phát huy tính tích cực, tự giác trong tự bồi dưỡng, tự giáo dục rèn luyện của thanh niên. Các quan điểm, chủ trương, chính sách của Đảng, Nhà nước và địa phương thường xuyên được các cơ quan báo chí Cà Mau truyền tải tới thanh niên, qua đó, đóng góp quan trọng vào việc định hướng, giáo dục lý tưởng cách mạng, đạo đức, lối sống cho thanh niên trong tỉnh.

6

Tuy nhiên, cần phải khách quan để nhìn nhận rằng, bên cạnh những thành tựu đã đạt được thì công tác giáo dục lý tưởng cách mạng, đạo đức, lối sống cho thanh niên của báo chí Cà Mau thời gian qua vẫn còn nhiều hạn chế, bất cập, chưa đáp ứng yêu cầu nhiệm vụ đang đặt ra trong điều kiện mới. Mục tiêu, nội dung và phương pháp giáo dục lý tưởng cách mạng, đạo đức, lối sống cho thanh niên thông qua hoạt động báo chí chưa được các cơ quan báo chí địa phương quan tâm đúng mức, chất lượng của thông tin còn nghèo nàn, đơn điệu và lạc hậu. Mặt khác, từ mặt trái của kinh tế thị trường, quá trình toàn cầu hóa và hội nhập quốc tế sâu rộng đã làm cho một bộ phận không nhỏ thanh niên bị tha hóa, suy thoái về đạo đức, sống thực dụng, thiếu lý tưởng, giảm sút niềm tin, có biểu hiện lệch lạc, quá coi trọng giá trị vật chất, bản lĩnh chính trị non kém, dao động về lập trường tư tưởng, thờ ơ chính trị **“phai Đoàn, nhạt Đảng”**, dễ bị kích động, dễ bị lôi kéo tham gia vào các hoạt động trái pháp luật. Những vấn đề nêu trên là hồi chuông báo động về công tác thanh niên, đặc biệt là nhiệm vụ giáo dục lý tưởng cách mạng, đạo đức, lối sống cho thanh niên - một nhiệm vụ mang tính sống còn của Đảng, của chế độ, quyết định tương lai, cơ đồ của dân tộc. Vấn đề này đã và đang đặt ra cho toàn bộ hệ thống chính trị của địa

phương, trong đó có vai trò của ngành báo chí Cà Mau - cơ quan ngôn luận của Đảng, tiếng nói của nhân dân Cà Mau.

Cho đến nay, ở tỉnh Cà Mau chưa có công trình nào nghiên cứu, đánh giá một cách toàn diện về vấn đề này, mạnh dạn làm rõ thực trạng, đề ra giải pháp, khuyến nghị nhằm phát huy hơn nữa vai trò, sứ mệnh của báo chí với việc giáo dục lý tưởng cách mạng, đạo đức, lối sống cho thanh niên trên địa bàn tỉnh. Chính vì lý do trên, tác giả chọn vấn đề **“Báo chí Cà Mau với việc giáo dục lý tưởng cách mạng, đạo đức, lối sống cho thanh niên”** làm đề tài nghiên cứu của mình, hy vọng sẽ góp một phần vào việc giải quyết vấn đề cấp thiết mà đề tài đặt ra.

2. Lịch sử nghiên cứu vấn đề

Theo tìm hiểu của tác giả, ở nước ta trong thời gian qua đã có nhiều nhà khoa học và giới tri thức viết nhiều tác phẩm nghiên cứu khoa học về cơ sở lý luận và những vấn đề thực tiễn trong lĩnh vực báo chí, vấn đề thanh niên và công tác giáo dục lý tưởng cách mạng, đạo đức, lối sống cho thanh niên. Có thể kể đến các tác

7

phẩm sau: Dương Xuân Sơn - Đinh Văn Hường - Trần Quang, *Cơ sở lý luận báo chí truyền thông* - Nxb Đại học Quốc gia Hà Nội năm 2004; Dương Xuân Sơn, *Giáo trình lý luận báo chí truyền thông* - Nxb Giáo dục Việt Nam; Nguyễn Thị Trường Giang, *“Báo mạng điện tử những vấn đề cơ bản”* - Nxb Chính trị - Hành chính, Hà Nội năm 2011; Nguyễn Văn Hà, *Giáo trình cơ sở lý luận báo chí* - Nxb Đại học Quốc gia TP.HCM năm 2012; Nguyễn Thành Lợi, *Tác nghiệp báo chí trong môi trường truyền thông hiện đại* - Nxb Thông tin và Truyền thông, Hà Nội năm 2014; Trần Quy Nhơn, *Tư tưởng Hồ Chí Minh về vai trò thanh niên trong cách mạng Việt Nam* - Nxb Thanh niên, Hà Nội năm 2004 và *Tư tưởng Hồ Chí Minh về bồi dưỡng thế hệ cách mạng cho đời sau* - Nxb Giáo dục, Hà Nội năm 2005; Chu Xuân Việt, *Cơ sở lý luận và thực tiễn của chiến lược thanh niên* - Nxb Thanh niên, Hà Nội năm 2005; Vũ Trọng Kim, *Quản lý Nhà nước về công tác thanh niên trong thời kỳ mới* - Nxb Chính trị Quốc gia, Hà Nội năm 2005; Đặng Cảnh Khanh, *Xã hội học thanh niên* - Nxb Chính trị Quốc gia, Hà Nội năm 2006; Phạm Hồng Tung, *Thanh niên và lối sống của thanh niên Việt Nam* - Nxb Chính trị Quốc gia, Hà Nội

năm 2011.

Bên cạnh đó, các nhà nghiên cứu trong và ngoài giới báo chí cũng có nhiều Luận văn, Luận án nghiên cứu về vai trò và sự ảnh hưởng của báo chí đối với giới trẻ ở Việt Nam như: Lê Tuấn Anh, *Báo chí với vấn đề phòng chống ma túy trong thanh thiếu niên*, Luận văn thạc sĩ khoa học Báo chí, Trường Đại học Khoa học Xã hội và Nhân văn Hà Nội năm 2003; Lại Thị Hải Bình, “*Báo chí với quá trình hình thành nhân cách của học sinh - sinh viên*”, Luận văn thạc sĩ Truyền thông đại chúng, Trường Đại học Khoa học Xã hội và Nhân văn Hà Nội năm 2006; Vũ Thị Sáng, *Báo chí với cuộc vận động học tập và làm theo tấm gương đạo đức Hồ Chí Minh*, Luận văn thạc sĩ khoa học Báo chí, Trường Đại học Khoa học Xã hội và Nhân văn Hà Nội năm 2010; Hoàng Thị Thu Hà, *Công chúng thế hệ Net với các phương tiện truyền thông đại chúng*, Luận văn thạc sĩ Truyền thông đại chúng, Trường Đại học Khoa học Xã hội và Nhân văn Hà Nội năm 2011; Nguyễn Thị Thanh Hương (2011), *Một số yếu tố xã hội ảnh hưởng đến lối sống của thanh niên Việt Nam hiện nay*, Luận văn Thạc sĩ Triết học, Trường Đại học Khoa học Xã hội

8

và Nhân văn Hà Nội; Ngô Huỳnh Quang Thái (2015), *Giáo dục đạo đức, lối sống cho thanh niên tỉnh Tiền Giang trong giai đoạn hiện nay*, Luận văn Thạc sĩ Khoa học Chính trị, Trường Đại học Trà Vinh; Nguyễn Thị Huyền Chinh, *Ảnh hưởng của báo điện tử đối với lối sống của giới trẻ Việt Nam hiện nay*, Luận văn thạc sĩ Báo chí học, Trường Đại học Khoa học Xã hội và Nhân văn Hà Nội năm 2016.

Ngoài ra, có thể kể đến các công trình nghiên cứu khoa học, các bài báo khoa học trên Tạp chí trong việc trực tiếp tham gia giáo dục lý tưởng cách mạng, đạo đức, lối sống cho thanh niên như: PGS.TS. Đỗ Thu Hằng, *Giáo dục giá trị cho giới trẻ trên báo chí hiện nay*, Tạp chí của Ban Tuyên giáo Trung ương - Thứ 6, 6/11/2015; Ngô Văn Thạo, *Giáo dục đạo đức cách mạng, lối sống văn hóa cho thanh niên trên truyền thông đại chúng*, Tạp chí Lý luận chính trị - Số 1/2010; Đinh Ngọc Quý, *Giáo dục rèn luyện đạo đức cách mạng cho thanh niên theo tư tưởng Hồ Chí Minh*, Tạp chí Thanh niên - Số 17/2006; Nguyễn Thị Thanh, *Tư tưởng Hồ Chí Minh về thanh niên và công tác giáo dục thanh niên*, Tạp chí Lý luận chính trị - Số

3/2010; Nguyễn Thị Mỹ Trang, *Xây dựng lối sống văn hóa cho thanh niên hiện nay*, Tạp chí Cộng sản - Số 6/2006; Đào Thị Trang, “*Giáo dục đạo đức truyền thống cho thanh niên trong giai đoạn hiện nay*”, Tạp chí Giáo dục & Xã hội, số đặc biệt - Tháng 9/2016; Nguyễn Anh Tuấn, *Phát huy vai trò của Đoàn thanh niên trong phê phán, phản bác các quan điểm sai trái, thù địch*, Tạp chí Ban Tuyên giáo Trung ương - Số 01/2019.

Qua khảo sát cho thấy, nhìn chung các tác phẩm, các công trình khoa học, các luận án, luận văn, các công trình nghiên cứu nêu trên đã đề cập ở các góc độ, khía cạnh, cách nhìn, cách đánh giá, luận giải khác nhau trên cơ sở thực tiễn đời sống xã hội của báo chí, của thanh niên, thể hiện tâm huyết của các tác giả về lĩnh vực này. Tuy nhiên, trong số đó, vẫn chưa có công trình nào nghiên cứu có hệ thống, toàn diện và sâu sắc về việc phát huy vai trò và ảnh hưởng của báo chí địa phương với vấn đề giáo dục lý tưởng cách mạng, đạo đức, lối sống cho thanh niên cả về mặt lý luận và thực tiễn. Chính vì vậy, đề tài “***Báo chí Cà Mau với việc giáo dục lý tưởng cách mạng, đạo đức, lối sống cho thanh niên***” là độc lập, không trùng lặp với các công trình nghiên cứu trước đây.

9

3. Mục tiêu, nhiệm vụ nghiên cứu

3.1. Mục tiêu nghiên cứu

Mục tiêu nghiên cứu của luận văn là hệ thống hóa cơ sở lý luận và thực tiễn; phân tích, đánh giá thực trạng về chất lượng, nội dung, hình thức thông tin giáo dục lý tưởng cách mạng, đạo đức, lối sống cho thanh niên trên báo chí Cà Mau (Báo Cà Mau, Báo ảnh Đất Mũi và Đài PT-TH Cà Mau) và đề ra giải pháp, kiến nghị nhằm phát huy hơn nữa vai trò của báo chí Cà Mau với việc giáo dục lý tưởng cách mạng, đạo đức, lối sống cho thanh niên từ thực tiễn tỉnh Cà Mau.

3.2. Nhiệm vụ nghiên cứu

Để đạt được mục tiêu trên, luận văn phải thực hiện nhiệm vụ nghiên cứu những nội dung sau:

- Tập hợp các nguồn tư liệu, tài liệu, các công trình nghiên cứu khoa học có liên quan để xây dựng khung lý thuyết cho việc nghiên cứu vai trò của báo chí Cà

Mau với việc giáo dục lý tưởng cách mạng, đạo đức, lối sống cho thanh niên.

- Khảo sát, đánh giá thực trạng; phân tích, đánh giá những ưu điểm, hạn chế; nguyên nhân ưu điểm và hạn chế của báo chí Cà Mau với việc giáo dục lý tưởng cách mạng, đạo đức, lối sống cho thanh niên.

- Đề xuất những giải pháp, kiến nghị nhằm phát huy vai trò của báo chí Cà Mau với việc giáo dục lý tưởng cách mạng, đạo đức, lối sống cho thanh niên giai đoạn hiện nay.

4. Đối tượng, phạm vi nghiên cứu

4.1. Đối tượng nghiên cứu

Đối tượng nghiên cứu của luận văn: Thông tin giáo dục lý tưởng cách mạng, đạo đức, lối sống cho thanh niên trên báo chí Cà Mau (Báo Cà Mau, Báo ảnh Đất Mũi và Đài PT-TH Cà Mau).

4.2. Phạm vi nghiên cứu

Luận văn tập trung nghiên cứu, khảo sát trên 03 cơ quan báo chí Cà Mau (Báo Cà Mau, Báo ảnh Đất Mũi và Đài PT-TH Cà Mau) từ tháng 01 năm 2018 đến tháng 6 năm 2019.

5. Phương pháp nghiên cứu

Luận văn sẽ được thực hiện theo các phương pháp sau:

- Phương pháp luận: Luận văn dựa trên cơ sở phương pháp luận duy vật biện chứng và duy vật lịch sử của chủ nghĩa Mác - Lênin, tư tưởng Hồ Chí Minh, đường lối, quan điểm của Đảng và Nhà nước ta. Luận văn cũng kế thừa những kết quả nghiên cứu của các tác giả đi trước có liên quan đến chủ đề luận văn.

- Phương pháp nghiên cứu tài liệu: luận văn tập hợp, hệ thống hóa các nguồn tư liệu, sách giáo khoa, sách chuyên khảo; các luận văn, luận án, công trình nghiên cứu, các bài báo khoa học có liên quan để làm cơ sở lý luận và thực tiễn cho việc nghiên cứu đề tài.

- Phương pháp phân tích nội dung: Luận văn xem xét có hệ thống các tài liệu dưới dạng văn bản viết như các chỉ thị, nghị quyết, quy định, quyết định, kế hoạch,

báo cáo... có liên quan để lấy thông tin và số liệu trong quá trình viết luận văn. Bên cạnh đó, tác giả cũng phân tích nội dung tin, bài, phóng sự, chuyên đề trên các cơ quan báo chí Cà Mau về vấn đề nghiên cứu. Dựa vào kết quả thu được, tác giả đã tiến hành phân tích, đánh giá, tổng kết những kết quả nghiên cứu, từ đó đưa ra những luận cứ, luận điểm giúp hoàn thiện vấn đề nghiên cứu.

- Phương pháp điều tra xã hội học: Thông qua việc lập bảng hỏi, khảo sát, thống kê đối tượng thanh niên (từ 16 đến 30 tuổi) về cách thức tiếp nhận thông tin từ các cơ quan báo chí Cà Mau; chất lượng, nội dung, hình thức thông tin của các cơ quan báo chí Cà Mau về việc giáo dục lý tưởng cách mạng, đạo đức, lối sống cho thanh niên. Từ đó xác định được phương hướng giải quyết vấn đề nghiên cứu.

- Phương pháp phỏng vấn sâu: Phỏng vấn trực tiếp lãnh đạo các cơ quan báo chí Cà Mau, phóng viên phụ trách lĩnh vực thanh niên, lãnh đạo Tỉnh đoàn và thanh niên Cà Mau để tìm hiểu thực trạng, nguyên nhân ưu điểm, hạn chế của vấn đề nghiên cứu. Từ đó làm cơ sở cho việc đề xuất các giải pháp, kiến nghị nhằm phát huy hơn nữa vai trò của báo chí Cà Mau đối với việc giáo dục lý tưởng cách mạng, đạo đức, lối sống cho thanh niên hiện nay.

Ngoài các phương pháp trên, tác giả còn sử dụng Lý thuyết thiết lập chương trình nghị sự và Lý thuyết sử dụng và hài lòng để nhận định sự tác động của báo chí

11

Cà Mau tới việc giáo dục lý tưởng cách mạng, đạo đức, lối sống cho thanh niên dưới góc nhìn của lý thuyết truyền thông.

6. Ý nghĩa lý luận và thực tiễn

- Kết quả nghiên cứu của luận văn góp phần làm sáng tỏ thêm những luận điểm, các vấn đề lý luận và thực tiễn trong việc phát huy vai trò, ảnh hưởng của báo chí nói chung và báo chí Cà Mau nói riêng về việc giáo dục lý tưởng cách mạng, đạo đức, lối sống cho thanh niên hiện nay.

- Luận văn còn góp thêm nguồn tư liệu, tài liệu tham khảo cho việc nghiên cứu và giảng dạy các chuyên đề liên quan đến báo chí truyền thông, thanh niên, giáo dục lý tưởng cách mạng, đạo đức, lối sống cho thanh niên ở các trường Đại học và Cao đẳng.

- Luận văn đem đến cái nhìn tổng quan về thực trạng, những ưu điểm, hạn chế của báo chí Cà Mau với việc giáo dục lý tưởng cách mạng, đạo đức, lối sống cho thanh niên trong thời gian qua. Từ đó, đề ra những giải pháp, kiến nghị góp phần phát huy vai trò, ảnh hưởng của báo chí Cà Mau đến việc giáo dục lý tưởng cách mạng, đạo đức, lối sống cho thanh niên hiện nay.

- Ngoài ra, những đề xuất, kiến nghị của tác giả trong luận văn còn góp phần nhỏ vào việc làm cơ sở, căn cứ lý luận để các tổ chức: Đoàn Thanh niên Cộng sản Hồ Chí Minh, Hội Liên hiệp thanh niên Việt Nam và các tổ chức khác trong việc đánh giá hoạch định chiến lược, chính sách cụ thể nhằm tăng cường công tác giáo dục lý tưởng cách mạng, đạo đức, lối sống cho thanh niên trong giai đoạn hiện nay.

7. Kết cấu của luận văn

Ngoài phần mở đầu, kết luận, tài liệu tham khảo, phụ lục, nội dung chính của luận văn gồm 3 chương:

Chương 1: Cơ sở lý luận báo chí với việc giáo dục lý tưởng cách mạng, đạo đức, lối sống cho thanh niên.

Chương 2: Thực trạng thông tin giáo dục lý tưởng cách mạng, đạo đức, lối sống cho thanh niên trên báo chí Cà Mau.

Chương 3: Giải pháp phát huy vai trò của báo chí Cà Mau đối với công tác giáo dục lý tưởng cách mạng, đạo đức, lối sống cho thanh niên.

CƠ SỞ LÝ LUẬN BÁO CHÍ VỚI VIỆC GIÁO DỤC LÝ TƯỞNG CÁCH MẠNG, ĐẠO ĐỨC, LỐI SỐNG CHO THANH NIÊN

1.1. Một số vấn đề tổng quan về giáo dục lý tưởng cách mạng, đạo đức, lối sống cho thanh niên

1.1.1. Khái niệm, vị trí, vai trò của thanh niên

Thanh niên được nhiều bộ môn khoa học nghiên cứu như sinh lý học, xã hội học, tâm lý học lứa tuổi và các ngành khoa học khác. Cùng với các khái niệm nhi đồng, thiếu niên, phụ lão..., khái niệm thanh niên có sự biến đổi trong quá trình phát

triển xã hội - lịch sử. Tùy thuộc vào nội dung và giác độ nghiên cứu mà có nhiều cách tiếp cận về thanh niên.

Luật Thanh niên được Quốc hội nước Cộng hòa xã hội chủ nghĩa Việt Nam thông qua tại kỳ họp thứ 8, khóa XI nêu: “Thanh niên quy định trong Luật này là công dân Việt Nam từ đủ mười sáu tuổi đến ba mươi tuổi”[19, tr. 1].

Theo từ điển tiếng Việt “Thanh niên là người còn trẻ, đang ở độ tuổi trưởng thành”[35, tr. 1029]. Khái niệm này bao hàm: Thanh niên là người có độ tuổi còn trẻ và độ tuổi đó đang trưởng thành. Khái niệm này hoàn toàn được hiểu theo lứa tuổi.

Trong cuốn sách Quản lý Nhà nước về công tác thanh niên trong thời kỳ mới, đồng chí Vũ Trọng Kim đã đưa ra khái niệm thanh niên như sau: “Thanh niên là một nhóm nhân khẩu - xã hội đặc thù bao gồm những người trong một độ tuổi nhất định, có quan hệ gắn bó mật thiết với mọi giai cấp, tầng lớp xã hội, có mặt trong mọi lĩnh vực hoạt động xã hội, có vai trò lớn trong hiện tại và giữ vai trò quyết định sự phát triển trong tương lai của xã hội”[14, tr. 14].

Thanh niên là lớp người đang phát triển về nhiều mặt. Tâm sinh lý của thanh niên có những nét đặc thù so với những đối tượng khác. Đây là thời kỳ sung sức nhất của mỗi con người về thể chất, có sự phát triển mạnh về trí tuệ, nhạy bén, năng động, sáng tạo, có nhiều ước mơ, hoài bão. Thanh niên nước ta là một tầng lớp xã hội rộng lớn, luôn có những đóng quan trọng trong các giai đoạn lịch sử phát triển của đất nước. Theo dự thảo sơ bộ Báo cáo quốc gia về thanh niên Việt Nam của Bộ

13

Nội vụ phối hợp với Quỹ Dân số Liên hợp quốc tại Việt Nam (UNFPA) thông tin thanh niên nước ta ước tính năm 2018 là 23,3 triệu người, chiếm 24,6% dân số cả nước, là nguồn nhân lực dồi dào, có tiềm năng to lớn trong sự nghiệp đẩy mạnh công nghiệp hóa, hiện đại hóa đất nước.

Thanh niên là lực lượng xã hội to lớn, góp phần quan trọng trong sự nghiệp xây dựng và bảo vệ Tổ quốc. Trong suốt quá trình lịch sử của cách mạng Việt Nam, Đảng và Nhà nước ta luôn coi trọng và đánh giá cao vị trí, vai trò của thanh niên trong sự nghiệp cách mạng của đất nước. Nghị quyết số 04 ngày 14/01/1993 của BCH Trung ương Đảng (Khóa VII) về “Công tác thanh niên trong tình hình mới”

khẳng định: “Sự nghiệp đổi mới có thành công hay không, cách mạng Việt Nam có vững bước theo con đường xã hội chủ nghĩa hay không phần lớn tùy thuộc vào lực lượng thanh niên, vào việc bồi dưỡng, rèn luyện thế hệ thanh niên. Công tác thanh niên là vấn đề sống còn của dân tộc, là một trong những nhân tố quyết định sự thành bại của cách mạng”.

Vai trò của lực lượng thanh niên và công tác giáo dục thanh niên tiếp tục là vấn đề được Đảng và Nhà nước ta đặc biệt quan tâm. Chỉ thị số 42-CT/TW, ngày 24/3/2015 của Ban Bí thư Trung ương Đảng “Về tăng cường sự lãnh đạo của Đảng đối với công tác giáo dục lý tưởng cách mạng, đạo đức, lối sống văn hóa cho thế hệ trẻ giai đoạn 2015 - 2030” đã xác định: “Giáo dục lý tưởng cách mạng, đạo đức, lối sống văn hoá cho thế hệ trẻ là nhiệm vụ chiến lược, lâu dài, quan trọng, đòi hỏi phải có sự quan tâm, đầu tư thích đáng. Đầu tư cho giáo dục, trong đó có giáo dục lý tưởng cách mạng, đạo đức, lối sống văn hoá cho thế hệ trẻ là đầu tư cho tương lai của đất nước. Đây là nhiệm vụ của toàn Đảng, của các cấp, các ngành, đoàn thể, gia đình và toàn xã hội; tạo điều kiện tối đa cho thế hệ trẻ học tập, lao động, cống hiến, là lực lượng xây dựng và bảo vệ Tổ quốc, kế tục xứng đáng sự nghiệp cách mạng của Đảng, của dân tộc”.

1.1.2. Lý tưởng cách mạng, đạo đức, lối sống của thanh niên

Theo Từ điển tiếng Việt, lý tưởng là “mục đích cao nhất, tốt đẹp nhất mà người ta mong muốn đạt tới”; Từ điển xã hội học, lý tưởng là “những khát khao,

nguyện vọng, tư tưởng về tương lai tốt đẹp mà con người hằng mong tới, là trạng thái hoàn hảo nhất mà người ta mong muốn đạt tới”.

Lý tưởng phản ánh xu thế phát triển của xã hội, những khát vọng của con người, phản ánh cái cần phải có, cái có thể có. Do là sự phản ánh những khát vọng, những hoài bão của con người mà lý tưởng, một mặt, vừa mang tính thời đại, vừa mang tính vượt trước. Lý tưởng có thể chia thành lý tưởng xã hội và lý tưởng cá nhân. Lý tưởng xã hội và lý tưởng cá nhân có mối quan hệ với nhau. Lý tưởng xã hội quy định, ước chế lý tưởng cá nhân. Nếu lý tưởng cá nhân đi “chệch” lý tưởng

xã hội thì cá nhân đó khó được xã hội chấp nhận và trở thành cô độc, vì đi ngược lại xu hướng phát triển của xã hội. Còn lý tưởng xã hội muốn phát triển, muốn thực hiện được thành công phải thông qua lý tưởng, qua hoạt động của các cá nhân.

Lý tưởng có vai trò vai trò to lớn, chủ đạo đối với hoạt động con người. V.A.Xukhômliński, một nhà giáo dục Nga đã nhận định rằng “người nào có một lý tưởng cao đẹp thúc đẩy, lý tưởng đó đối với anh ta trở thành một thực thể hiển nhiên thì người đó không những sẽ yêu cầu cao đối với chính bản thân mình, đối với hành vi của mình mà còn thể hiện tinh thần trách nhiệm đối với những công việc của người khác”.

Vì lý tưởng thể hiện những khát khao, nguyện vọng, những mong ước của con người, do vậy, để thực hiện được lý tưởng, mỗi người cần có nhận thức, có tình cảm, niềm tin và có ý chí, nghị lực.

Lý tưởng cách mạng được hiểu là những khát khao, nguyện vọng tốt đẹp, suốt đời phấn đấu, cống hiến, hy sinh cho độc lập, tự do và hạnh phúc của nhân dân. Lý tưởng cách mạng của thanh niên không tách rời lý tưởng của Đảng, của dân tộc, đó là những khát khao, nguyện vọng về độc lập dân tộc và chủ nghĩa xã hội. Bước vào công cuộc đổi mới, trong điều kiện cơ chế kinh tế thị trường định hướng xã hội chủ nghĩa và hội nhập quốc tế, lý tưởng cách mạng của thanh niên là tiếp tục phấn đấu, xây dựng một nước Việt Nam dân giàu, nước mạnh, dân chủ, công bằng, văn minh.

GS.TS. Hoàng Chí Bảo - chuyên gia cao cấp, Học viện Chính trị Quốc gia Hồ Chí Minh: “Tôi cho rằng, thực hiện lý tưởng cách mạng của thế hệ trẻ lúc này là

15

đặc biệt chú trọng tình cảm với Tổ quốc, ý thức với dân tộc. Sâu xa ra là tình cảm với nhân dân, ý thức tôn trọng nhân dân, phục vụ nhân dân và suốt đời coi việc phục vụ nhân dân là lẽ sống cao thượng”[44].

Đạo đức là một hình thái ý thức xã hội bao gồm những nguyên tắc, quy tắc và chuẩn mực xã hội mà nhờ đó con người tự giác điều chỉnh hành vi cho phù hợp với lợi ích, hạnh phúc của mình và sự tiến bộ xã hội trong mối quan hệ giữa người với người.

Lối sống là tổng hợp toàn bộ các mô hình, cách thức và phong cách sống của

con người thể hiện trong mọi phương thức cũng như lĩnh vực hoạt động, từ sản xuất, tiêu dùng, sinh hoạt đến thái độ, hành vi, cách tư duy, lối ứng xử giữa con người với con người, giữa chủ thể với đối tượng, giữa điều kiện với phương tiện và mục đích sống. Trong lối sống tổng hoà những nét cơ bản, khắc hoạ những đặc điểm cuộc sống của các cá nhân, các nhóm người, của giai cấp, dân tộc trong một xã hội nhất định.

Đạo đức, lối sống của thanh niên là kết quả tổng hợp của sự kết hợp hài hòa giữa giáo dục của gia đình, nhà trường, các tổ chức đoàn thể và toàn xã hội với tự giáo dục của mỗi cá nhân, giữa phong cách làm việc với tác phong sinh hoạt, giữa bản lĩnh và tính kỷ luật, giữa yêu cầu của tập thể, của cộng đồng, của gia đình với nhu cầu phát triển và hoàn thiện nhân cách của mỗi cá nhân.

Chủ tịch Hồ Chí Minh sinh thời đã từng nhắc nhở thế hệ sau: “Đạo đức cách mạng là bất kỳ ở cương vị nào, bất kỳ làm công việc gì đều không sợ khó, không sợ khổ, đều một lòng, một dạ phục vụ lợi ích chung của giai cấp, của nhân dân, đều nhằm mục đích xây dựng chủ nghĩa xã hội”[23, tr. 306].

1.1.3. Giáo dục lý tưởng cách mạng, đạo đức, lối sống cho thanh niên Từ điển tiếng Việt định nghĩa: “*Giáo dục* là hoạt động nhằm tác động một cách có hệ thống đến sự phát triển tinh thần thể chất của một đối tượng nào đó làm cho đối tượng ấy dần dần có được những phẩm chất và năng lực như yêu cầu đề ra”[35; 379].

16

Giáo trình Giáo dục học định nghĩa: “*Giáo dục* là hiện tượng xã hội đặc biệt, bản chất của nó là sự truyền đạt và lĩnh hội kinh nghiệm lịch sử - xã hội của các thế hệ loài người...”[28; 9].

Như vậy, có thể hiểu: *Giáo dục là một quá trình được tổ chức có ý thức, hướng tới mục đích khơi gợi hoặc biến đổi nhận thức, năng lực, tình cảm, thái độ của người dạy và người học theo hướng tích cực. Nghĩa là góp phần hoàn thiện nhân cách người học bằng những tác động có ý thức từ bên ngoài, góp phần đáp ứng các*

nhu cầu tồn tại và phát triển của con người.

Giáo dục lý tưởng cách mạng cho thanh niên là rèn luyện đạo đức cách mạng cho thanh niên trong thời kỳ công nghiệp hóa, hiện đại hóa, hội nhập quốc tế nhằm góp phần đào tạo, giáo dục thế hệ thanh niên vừa "hồng", vừa "chuyên".

Giáo dục lý tưởng cách mạng cho thanh niên cần quan tâm giáo dục những vấn đề cơ bản về chủ nghĩa Mác - Lênin, tư tưởng, đạo đức và phong cách Hồ Chí Minh, nhằm xây dựng cho thanh niên thế giới quan, phương pháp luận đúng đắn để giải quyết những vấn đề do thực tiễn đặt ra. Chú trọng giáo dục làm cho thanh niên nhận thức đúng các giá trị chân, thiện, mỹ, những giá trị truyền thống tốt đẹp của dân tộc. Nhà trường, gia đình, các tổ chức, đoàn thể... phải thường xuyên quan tâm bồi dưỡng cho thanh niên những tình cảm cao đẹp về tình yêu quê hương, đất nước: “mình vì mọi người, mọi người vì mình”, “thương người như thể thương thân”, “đâu cần thanh niên có, việc gì khó có thanh niên”... Từ đó hình thành cho họ lối sống trong sạch, lành mạnh, những hành vi đạo đức trong sáng phù hợp với các giá trị truyền thống tốt đẹp của dân tộc và thời đại.

Giáo dục đạo đức cho thanh niên được hiểu là quá trình tác động một cách tích cực đến thanh niên để hình thành trong họ ý thức, tình cảm, niềm tin, lý tưởng đạo đức và thông qua sự tác động này, thanh niên tự biến đổi bản thân mình, tự hoàn thiện những phẩm chất đạo đức, năng lực của mình phù hợp yêu cầu đề ra.

Giáo dục lối sống cho thanh niên là quá trình tác động đến thanh niên nhằm hình thành và hoàn thiện ở họ những nguyên tắc, chuẩn mực đúng đắn trong lối sống phù hợp với yêu cầu xây dựng đất nước theo định hướng XHCN. Nhờ đó, mỗi cá nhân thanh niên có thể tự điều chỉnh, đánh giá, hướng dẫn và kiểm soát hành vi

lối sống của mình hướng tới các quá trình hoàn thiện xã hội và con người mang tính dân tộc, hiện đại, nhân văn.

Giáo dục đạo đức, lối sống cho thanh niên về bản chất là quá trình biến hệ thống các chuẩn mực đạo đức, lối sống từ những đòi hỏi bên ngoài xã hội hình thành những đòi hỏi bên trong đối với thanh niên và trở thành niềm tin, nhu cầu, thói quen của thanh niên. Giáo dục đạo đức, lối sống là một bộ phận của quá trình giáo dục

tổng thể có quan hệ biện chứng với các quá trình bộ phận khác như giáo dục trí tuệ, giáo dục thể chất, giáo dục lao động, giáo dục hướng nghiệp, giáo dục kỹ năng...giúp cho thanh niên hình thành và phát triển nhân cách toàn diện. Giáo dục đạo đức, lối sống cho thanh niên là giáo dục lối sống đẹp, giáo dục lòng trung thành với Đảng, hiếu với dân, yêu quê hương đất nước, có lòng vị tha, lòng nhân ái, cần cù, liêm khiết chính trị[43, tr. 19-20].

1.1.4. Tầm quan trọng của việc giáo dục lý tưởng cách mạng, đạo đức, lối sống cho thanh niên

Trong cuốn “*PR – công cụ phát triển báo chí*” (Nxb Trẻ 2010), PGS. TS Đỗ Thị Thu Hằng đã nhận định: “Ở độ tuổi này cho phép thanh niên có thể đảm nhận được mọi công việc trong hoạt động học tập, lao động và giao tiếp xã hội... Tuy nhiên, với độ tuổi trên dưới 20, do sự hưng phấn cường độ cao của hệ thần kinh cộng với sức mạnh thể chất đang trên đà phát triển nên thanh niên độ tuổi này còn có biểu hiện hưng phấn nhiều hơn ức chế, dẫn đến đặc điểm tâm lý sôi nổi, nhiệt tình nhưng có pha chút bùng bột, dễ bắt chước, dễ kích động và dễ ngộ nhận...

Nhân cách của thanh niên đang trong giai đoạn hoàn thiện và định hình, rõ nét nhất là hệ thống thái độ và định hướng giá trị, từ đó hình thành thế giới quan, nhân sinh quan, niềm tin và lý tưởng. Tình cảm, trách nhiệm và nghĩa vụ công dân của thanh niên có bước chuyển biến mới. So với tuổi thiếu niên, nhận thức chính trị - xã hội của thanh niên, sự định hình và hoàn thiện các thuộc tính nhân cách diễn ra với tốc độ nhanh, cường độ mạnh, cùng với sự tác động của cảm xúc có phân cực rõ ràng. Khả năng chịu sự tác động của bên ngoài một cách nhanh nhạy, có thẩm định và tự điều chỉnh, khả năng thích ứng xã hội cao, nếu có hướng dẫn đúng”[10, tr. 209].

Với những đặc điểm tâm sinh lý đang trong giai đoạn hình và phát triển, thanh niên đang đối mặt với nhiều nguy cơ và thách thức. Vấn đề giáo dục lý tưởng cách mạng, đạo đức, lối sống cho thanh niên là lĩnh vực nhạy cảm. Hiện nay, các thế lực thù địch đang tìm mọi thủ đoạn nhằm tấn công và làm tha hóa thanh niên, từ

đó làm bằng hoại một nguồn lực to lớn của công cuộc xây dựng và bảo vệ Tổ quốc Việt Nam xã hội chủ nghĩa. Giáo dục lý tưởng cách mạng, đạo đức, lối sống lành mạnh, tiên tiến, đậm đà bản sắc dân tộc cho thanh niên là định hướng đúng cho sự phát triển, hoàn thiện nhân cách của thanh niên, giúp họ hình thành và phát triển nhân cách, lối sống, đạo đức, tâm hồn của con người Việt Nam.

Có thể khẳng định rằng, công tác giáo dục lý tưởng cách mạng, đạo đức, lối sống cho thanh niên là công việc cần thiết và cấp bách vừa mang tính lâu dài, là vấn đề sống còn của dân tộc, một trong những nhân tố quyết định sự thành bại của cách mạng. Chính vì vậy, trước lúc đi xa, Chủ tịch Hồ Chí Minh đã căn dặn trong Di chúc: *“Đoàn viên và thanh niên ta nói chung là tốt, mọi việc đều hăng hái xung phong, không ngại khó khăn, có chí tiến thủ. Đảng cần phải chăm lo giáo dục đạo đức cách mạng cho thanh niên, đào tạo họ trở thành những người kế thừa xây dựng chủ nghĩa xã hội vừa “hồng” vừa “chuyên”, bồi dưỡng thế hệ cách mạng cho đời sau là một việc rất quan trọng và rất cần thiết”*.

1.2. Cơ sở lý luận báo chí liên quan đến vấn đề nghiên cứu

1.2.1. Chức năng, nhiệm vụ giáo dục chính trị, tư tưởng của báo chí Theo Điều 3 Luật Báo chí năm 2016: *Báo chí là sản phẩm thông tin về các sự kiện, vấn đề trong đời sống xã hội thể hiện bằng chữ viết, hình ảnh, âm thanh, được sáng tạo, xuất bản định kỳ và phát hành, truyền dẫn tới đông đảo công chúng qua các loại hình báo in, báo nói, báo viết hay báo điện tử*[18].

Theo *Từ điển Tiếng Việt* (Hoàng Phê chủ biên), báo chí là “báo và tạp chí xuất bản định kỳ; xuất bản phẩm định kỳ (nói khái quát)”.

Trong *Giáo trình Lý luận báo chí truyền thông* (Nxb Giáo dục Việt Nam). PGS. Dương Xuân Sơn đã đưa ra một cách hiểu về báo chí như sau: *“Báo chí là phương tiện truyền thông đại chúng truyền tải thông tin về các sự kiện, sự việc, hiện*

tượng đang diễn ra trong hiện thực khách quan một cách nhanh chóng, chính xác và trung thực đến đông đảo công chúng, nhằm tích cực hóa đời sống thực tiễn”[29, tr. 63-64].

Mở rộng ra, khái niệm báo chí cũng được sử dụng cho các phương pháp tìm kiếm tin tức, lối viết văn trên báo chí và các hoạt động (có thể là chuyên nghiệp hoặc không chuyên nghiệp) của báo chí.

Nói về những *chức năng* của báo chí, người ta thường nhấn mạnh một số chức năng quan trọng như: thông tin, tuyên truyền, giáo dục, dự báo, giải trí, giao tiếp ... Trong đó, *giáo dục* mà đặc biệt là *giáo dục chính trị, tư tưởng* là chức năng cơ bản có tầm quan trọng hàng đầu.

Báo chí có năng lực to lớn trong việc phản ánh sự vận động của đời sống hiện thực, tác động vào đông đảo quần chúng nhằm tạo nên định hướng xã hội tích cực. Nhằm tác động vào ý thức xã hội, hình thành một hệ tư tưởng chính thống với những định hướng nhất định. Liên kết những thành viên riêng rẽ của xã hội thành khối thống nhất trên cơ sở một lập trường chính trị chung, thái độ trách nhiệm tích cực để xây dựng và bảo vệ đất nước.

Thực tiễn cho thấy, bất kỳ một lực lượng cầm quyền nào trong các quốc gia trên thế giới đều sử dụng báo chí như một công cụ để tác động vào tư tưởng, tình cảm của công chúng, nhằm tạo ra ở họ những nhận thức mới, những định hướng có giá trị cho cuộc sống.

Chức năng giáo dục chính trị, tư tưởng của báo chí là khả năng báo chí tham gia vào quá trình tuyên truyền, quảng bá hệ tư tưởng, làm cho hệ tư tưởng này có thể lan truyền rộng rãi và chiếm ưu thế trong đời sống nhân dân.

Ở nước ta, báo chí được xác định là công cụ chính trị của Đảng, của Nhà nước, của các tổ chức, đoàn thể xã hội, là diễn đàn của nhân dân. Trong nhiều năm qua, báo chí đã thực hiện tốt chức năng, nhiệm vụ của mình, đấu tranh chống tiêu cực, tham nhũng; đấu tranh bảo vệ chủ quyền biển đảo, lãnh thổ thiêng liêng của Tổ quốc; phản bác thông tin sai trái, luận điệu xuyên tạc, âm mưu thâm độc của các thế lực thù địch, phản tử cơ hội chính trị nhằm chống phá Đảng, chế độ và nhân dân; chống “tự diễn biến”, “tự chuyển hóa” trong đội ngũ cán bộ, đảng viên, công chức,

viên chức. Báo chí đã trở thành vũ khí quan trọng của nhân dân ta trong các cuộc đấu tranh chính trị. Báo chí thật sự đã trở thành vũ khí sắc bén trên mặt trận tư

tưởng - văn hóa, mặt khác, nó cũng tạo những điều kiện cần thiết để cho mọi người dân có thể tham gia vào đời sống chính trị của đất nước.

Lịch sử cách mạng Việt Nam chứng minh rằng, báo chí cách mạng luôn luôn gắn bó với những bước thăng trầm của lịch sử đất nước, cổ vũ nhân dân đi theo con đường mà Đảng, Bác Hồ, nhân dân đã chọn. Báo chí không chỉ là phương tiện chủ yếu để truyền bá chủ nghĩa Mác - Lênin và tư tưởng Hồ Chí Minh, mà còn là công cụ đắc lực nhằm giáo dục ý thức chính trị, hun đúc tinh thần yêu nước, lòng tự hào, ý chí tự lực tự cường dân tộc, phát huy sức mạnh toàn dân để tập trung giải quyết các nhiệm vụ cách mạng.

Trong giai đoạn mới, để thực hiện tốt chức năng giáo dục chính trị, tư tưởng của mình, báo chí nước ta phải thực hiện tốt hơn nữa nhiệm vụ đấu tranh chống tham nhũng, tiêu cực và các tệ nạn xã hội; tăng cường giáo dục, truyền bá văn hóa dân tộc và tinh hoa văn hóa nhân loại; xây dựng nền đạo đức mới trên nền tảng đạo lý dân tộc; vun đắp, hoàn thiện hình mẫu con người Việt Nam hiện đại, kế thừa nét đẹp truyền thống của cha ông; nâng tầm trí tuệ, tri thức khoa học, công nghệ của mỗi công dân. Bên cạnh đó các cơ quan báo chí cũng cần phải chú trọng công tác đào tạo, bồi dưỡng đội ngũ những người làm báo về lý luận chính trị, tư tưởng, chuyên môn, nghiệp vụ, kiến thức quản lý nhà nước để người làm báo nhận thức sâu sắc làm báo là làm cách mạng, người làm báo là chiến sĩ tiên phong trên mặt trận tư tưởng - văn hóa của Đảng. Đội ngũ những người làm báo luôn phải “rèn bút, luyện nghề” với tâm thế “Bút sắc, lòng trong, tâm sáng” mới đủ sức hoàn thành nhiệm vụ cao cả: cán bộ báo chí là chiến sĩ trên mặt trận tư tưởng của Đảng như Chủ tịch Hồ Chí Minh từng căn dặn.

1.2.2. Tác động của báo chí đến đời sống xã hội dưới góc nhìn của lý thuyết truyền thông

** Lý thuyết thiết lập chương trình nghị sự*

chuyên gia truyền thông Maxwell Mccombs và D.Shaw (Mỹ) đưa ra. Nền tảng nghiên cứu của họ là những bản tin mà các phương tiện truyền thông Mỹ đưa tin về cuộc bầu cử tổng thống năm 1968 và các cuộc điều tra ảnh hưởng tới cử tri. Các chuyên gia chỉ ra rằng, những vấn đề được các hãng truyền thông coi là “chuyện đại sự” để đưa tin cũng được coi là “chuyện đại sự” được phản ánh trong ý thức của công chúng. Hãng truyền thông càng quan tâm thì mức độ coi trọng của công chúng về vấn đề này càng cao. Với tinh thần đó, Maxwell Mccombs và D. Shaw cho rằng, “Truyền thông đại chúng có một chức năng sắp đặt “chương trình nghị sự” cho công chúng, các bản tin và hoạt động đưa tin của cơ quan truyền thông ảnh hưởng đến sự phán đoán của công chúng tới những “chuyện đại sự” của thế giới xung quanh”. Lý thuyết thiết lập chương trình nghị sự mô tả khả năng ảnh hưởng của giới truyền thông đối với công chúng thông qua các phương tiện truyền thông. Trong thực tế của đời sống truyền thông, nếu một tin tức nào đó được nhắc tới thường xuyên, liên tục và nổi bật, công chúng sẽ nhớ tới nó và coi nó quan trọng hơn những thông tin khác.

Lý thuyết thiết lập chương trình nghị sự còn chỉ ra rằng, việc đưa tin về thế giới bên ngoài của cơ quan truyền thông không phải là sự phản ánh theo kiểu “soi gương” mà là một hoạt động lựa chọn có mục đích. Cơ quan truyền thông dựa vào giá trị quan sát và mục đích đưa tin của mình, từ môi trường thực tế “lựa chọn” ra vấn đề hoặc nội dung mà họ coi là quan trọng nhất để gia công, sắp xếp, sau đó cung cấp cho công chúng bằng phương thức “đưa tin đúng sự thật”. Do đó, với tư cách là cơ quan truyền thông - kênh thông tin chủ yếu giúp công chúng nắm bắt tin tức từ bên ngoài có ảnh hưởng rất lớn đến nhận thức và phán đoán của công chúng tới môi trường xung quanh. Hiện nay, môi trường truyền thông rất phát triển, không chỉ có loại hình báo in chiếm ưu thế như trước mà báo điện tử, truyền hình và các kênh thông tin để công chúng nắm bắt tin tức từ bên ngoài rất rộng lớn, không chỉ có cơ quan truyền thông báo chí mà còn rất nhiều mạng xã hội khác. Tức là khả năng thiết lập chương trình nghị sự không phải độc quyền của cơ quan truyền thông.

** Lý thuyết sử dụng và hài lòng*

Lý thuyết ra đời vào những năm 40 của thế kỷ XX trên cơ sở ban đầu là nghiên cứu về phát thanh. Học thuyết nghiên cứu xem công chúng có nghe các chương trình phát thanh hay không. Khi nghe họ có hài lòng với chương trình đó không. Nếu có hài lòng thì mức độ hài lòng như thế nào. Nếu không thì tìm hiểu nguyên nhân vì sao họ không hài lòng.

Nội dung cốt lõi học thuyết là nghiên cứu xem công chúng như thế nào để có được cách đánh giá hiệu quả của truyền thông chính xác nhất. Khi nghiên cứu công chúng phải tiến hành nghiên cứu công chúng toàn diện trên tất cả các bình diện: sở thích, độ tuổi, điều kiện sống. Học thuyết chỉ ra: 3 giai đoạn của công chúng khi tiếp nhận thông điệp truyền thông: Mê mẩn <-> Bão hòa <-> Trưởng thành. Ý nghĩa học thuyết là chỉ ra sự cần thiết phải nghiên cứu sự hài lòng hay không hài lòng của công chúng đối với truyền thông, từ đó, những nhà truyền thông sẽ phải điều chỉnh cách thức truyền thông của mình cho đạt hiệu quả.

Hiện nay các phương tiện truyền thông có khả năng lan xa và thấm sâu, làm thay đổi cả bản chất của xã hội cũng như đời sống tâm lý, các chuẩn mực văn hoá và những thói quen của con người. Có thể nói phương tiện truyền thông mới đang đem lại cho con người những cơ hội để có một cuộc sống tốt hơn. Còn những người làm báo phải quan tâm đến nhu cầu của công chúng, phải có chiến dịch truyền thông ph hợp. Với những phát triển quá nhanh của công nghệ kỹ thuật số, những tờ báo, tạp chí (in, điện tử) ngày càng nhiều đã giúp cho những nhu cầu của con người có ảnh hưởng nhất định trong tâm lý, tình cảm, suy nghĩ của mình. Các phương tiện truyền thông đang tác động mạnh mẽ đến tâm lý con người nhất là những người trẻ, hình thành nên loại ngôn ngữ giao tiếp đặc th , những lối sống khác xa trước đây và những nhu cầu mới làm cho con người bị lệ thuộc vào nó. Thomas L. Friedman, tác giả cuốn sách *“Thế giới phẳng”* (2006) đã nhấn mạnh đặc biệt vai trò của các phương tiện truyền thông như một trong những yếu tố căn bản nhất góp phần làm cho thế giới trở nên “phẳng” và làm cho bạn đọc hài lòng hơn với thông tin được cung cấp[17].

1.3. Quan điểm của Đảng, Nhà nước và toạ toạ Hồ Chí Minh về vai trò của báo chí với việc giáo dục lý toạ cách mạng, đạo đức, lối sống cho thanh niên

1.3.1. Quan điểm của Đảng và Nhà nước

Ở nước ta, báo chí ra đời muộn hơn các nước phát triển, nhưng nhanh chóng trở thành “vũ khí tư tưởng sắc bén để tuyên truyền vận động, tổ chức quần chúng tiến hành cách mạng”. Dưới sự lãnh đạo trực tiếp của Đảng và sự quản lý chặt chẽ của Nhà nước, báo chí Việt Nam luôn mang đậm bản chất chính trị - xã hội. Đại hội lần thứ VI của Đảng chỉ rõ: “Báo chí là tiếng nói của Đảng, đồng thời cũng phản ánh tiếng nói của quần chúng nhân dân,... có nhiệm vụ truyền bá đường lối, chính sách của Đảng, đi sát thực tế, thông tin kịp thời và phân tích sâu sắc những sự kiện mới; phát hiện và phản ánh trung thực những điển hình tiên tiến, nhiệt tình ủng hộ, cổ vũ những nhân tố mới, dũng cảm đấu tranh chống những hiện tượng lạc hậu, trì trệ và biểu hiện tiêu cực khác; đề cập và chỉ ra phương hướng giải quyết những vấn đề thiết thực mà xã hội quan tâm; xây dựng dư luận xã hội lành mạnh, động viên quần chúng tích cực hoàn thành nhiệm vụ cách mạng”[1].

Trong quá trình lãnh đạo, quản lý nhà nước về báo chí cũng như hoạt động báo chí. Đảng và Nhà nước ta luôn xác định: “Công tác báo chí là một bộ phận cấu thành hữu cơ trong bộ máy hoạt động của Đảng ta, là yếu tố cấu thành hoạt động tư tưởng, lý luận. Không chỉ là yếu tố cấu thành hữu cơ, báo chí là vũ khí xung kích trên mặt trận tư tưởng, lý luận. Báo chí có vai trò quan trọng đối với công tác tư tưởng, lý luận và tổ chức”. Quan điểm này đã được thể hiện xuyên suốt trong hoạt động của Mác-Ăngghen, Lênin và Chủ tịch Hồ Chí Minh cũng như trong lịch sử đấu tranh cách mạng của Đảng ta. Báo chí là bộ phận hữu cơ và đặt dưới sự lãnh đạo toàn diện và trực tiếp của Đảng.

Báo chí nước ta phải góp phần tích cực vào tuyên truyền lý luận Mác -Lênin, tư tưởng Hồ Chí Minh và đường lối, quan điểm, chính sách của Đảng và pháp luật của Nhà nước. Báo chí phải góp phần tích cực xây dựng lý tưởng xã hội vì mục tiêu “dân giàu, nước mạnh, dân chủ, công bằng, văn minh”, góp phần ổn định chính trị tư

tưởng, bình ổn đời sống tinh thần để huy động nguồn lực phát triển kinh tế - xã hội, nâng cao chất lượng cuộc sống. Xây dựng lý tưởng xã hội, tuyên truyền tư

24

tưởng của Đảng là một công việc lâu dài, khó khăn, phức tạp, nhất là trong tình hình hiện nay, cho nên đòi hỏi phải kiên trì, sự nhiệt thành, trung thành, hiểu biết và tính chuyên nghiệp cao.

Đại hội XII của Đảng nhấn mạnh: *“Chú trọng công tác quản lý các loại hình thông tin trên in-tơ-nét để định hướng tư tưởng và thẩm mỹ cho nhân dân, nhất là cho thanh niên, thiếu niên. Xã hội càng phát triển thì báo chí, truyền thông càng có vai trò to lớn, ảnh hưởng mạnh mẽ đến mọi mặt của đời sống xã hội”*[8]. Trước yêu cầu của thời kỳ đẩy mạnh công nghiệp hóa, hiện đại hóa đất nước, quá trình hội nhập quốc tế ngày càng sâu rộng và sự biến đổi nhanh chóng của tình hình hiện nay đòi hỏi các cơ quan báo chí phải thực hiện tốt chức năng, nhiệm vụ của mình trong việc thông tin, tuyên truyền quan điểm lãnh, chỉ đạo của Đảng đối với công tác thanh niên nhằm chăm lo, bồi dưỡng và phát huy cao nhất vai trò, sức mạnh của thanh niên trong công cuộc xây dựng và bảo vệ Tổ quốc. Cùng với đó là tập trung đẩy mạnh việc tổ chức tuyên truyền, giáo dục thanh niên về lý tưởng cách mạng, đạo đức, lối sống văn hóa tiên tiến, đậm đà bản sắc dân tộc. Thực tế xã hội cho thấy, thanh niên với những đặc trưng về lứa tuổi, sức khỏe tâm lý và nhận thức, thường có các hành vi, lối sống, quan niệm, cảm thụ và sáng tạo văn hoá riêng mà không phải lúc nào cũng được thừa nhận. Lối sống hay văn hoá thanh niên là một hiện tượng văn hoá đặc biệt gắn liền với tuổi trẻ trong đó sự sáng tạo và đổi mới luôn là những đặc trưng cơ bản. Nó làm nên bản chất của văn hoá thanh niên. Bên cạnh sự định hướng cho thanh niên tới những sự cảm thụ lối sống văn hoá lành mạnh, báo chí cần phải động viên, tin tưởng vào bản chất tốt đẹp của thanh niên, tạo ra môi trường thuận lợi để giúp thanh niên vượt qua khó khăn, vươn lên trong cuộc sống.

Thanh niên là đối tượng rất nhạy cảm với thời cuộc nên những hành động, biểu hiện của thế hệ đi trước rất dễ ảnh hưởng đến thanh niên. Sinh thời Hồ Chí Minh thường nhắc nhở: *“Lấy gương người tốt, việc tốt để hằng ngày giáo dục lẫn nhau là một trong những cách tốt nhất để xây dựng Đảng, xây dựng các tổ chức*

cách mạng, xây dựng con người mới, cuộc sống mới". Do đó, báo chí cần tăng cường tuyên truyền, giáo dục thanh niên về lý tưởng cách mạng, đạo đức, lối sống gắn với tiếp tục đẩy mạnh việc "Học tập và làm theo tư tưởng, đạo đức, phong cách

25

Hồ Chí Minh", góp phần xây dựng Đảng trong sạch, vững mạnh, xử lý nghiêm minh cán bộ đảng viên thoái hóa, biến chất, vi phạm pháp luật, tạo môi trường chính trị và đạo đức lành mạnh củng cố niềm tin cho thanh niên. Tăng cường nêu gương người tốt, việc tốt với phương châm *"mỗi cán bộ, đảng viên là một tấm gương sáng về đạo đức, lối sống, nói đi đôi với làm"* để thanh niên học tập và noi theo.

1.3.2. Tư tưởng Hồ Chí Minh về vai trò của báo chí với việc giáo dục lý tưởng cách mạng, đạo đức, lối sống cho thanh niên

Hồ Chí Minh đã đứng trên tầm cao của thời đại và trí tuệ để suy nghĩ về thanh niên, đánh giá thanh niên. Qua đó, xây dựng và khẳng định niềm tin tuyệt đối vào thanh niên - thế hệ gánh vác trọng trách của nước nhà. Chính những năm tháng lao động, học tập, tranh đấu với một động cơ vĩ đại và nghị lực phi thường, Hồ Chí Minh nhìn nhận thanh niên từ chính góc độ của thanh niên, với tất cả đặc điểm về lứa tuổi, ước mơ, hoài bão, khát vọng của họ. Năm 1925, Người thành lập Việt Nam Thanh niên Cách mạng đồng chí Hội và xuất bản báo *Thanh Niên* làm cơ quan của Hội. Là người đặt viên gạch đầu tiên cho nền báo chí cách mạng Việt Nam, trong cuộc đời và sự nghiệp làm báo của mình Chủ tịch Hồ Chí Minh đã để lại một di sản báo chí quý báu với những giá trị to lớn về nội dung, tư tưởng, góp phần dẫn dắt nền báo chí cách mạng nói chung, người làm báo nói riêng phát triển và trưởng thành.

Trong sự nghiệp hoạt động cách mạng, Chủ tịch Hồ chí Minh luôn coi báo chí và những người làm báo là một bộ phận của sự nghiệp cách mạng, là vũ khí sắc bén trong công cuộc đấu tranh giành độc lập cho dân tộc và xây dựng cuộc sống mới cho nhân dân. Cuộc đời hoạt động của Người không tách rời hoạt động báo chí. Người làm báo là làm cách mạng và để làm cách mạng. Người cho rằng, hoạt động báo chí thực chất là hoạt động chính trị, báo chí là vũ khí đấu tranh cách mạng nên báo chí cách mạng trước tiên phải mang tính chiến đấu, tính định hướng và tính quần chúng nhằm tuyên truyền cổ động, huấn luyện, giáo dục và tổ chức dân chúng

để đưa dân chúng đến mục đích chung.

Những tư tưởng dẫn dắt của Chủ tịch Hồ Chí Minh đối với nền báo chí cách mạng nước nhà, với người làm báo chỉ ngắn gọn trong 5 câu: *Viết cho ai? Viết để làm gì?*

Thế thì viết cái gì? Cách viết thế nào? Viết rồi phải thế nào?[21, tr. 117-

26

118] nhưng không phải ai cũng làm được, tạo nên một phong cách báo chí riêng, độc đáo mang tên Hồ Chí Minh. Từ mục đích chung sử dụng báo chí là vũ khí tư tưởng sắc bén để thực hiện các nhiệm vụ cách mạng, trước mỗi bài báo, Người đều xác định rõ, bài báo đó viết cho ai, viết để làm gì; từ đó lựa chọn viết cái gì, viết như thế nào để có thể tác động lên người nghe, người đọc, làm họ thay đổi nhận thức, ý nghĩ, tình cảm và hành vi, hướng họ vào hành động theo nhận thức mới.

Vấn đề nổi bật được Hồ Chí Minh đặc biệt quan tâm là công tác giáo dục lý tưởng chính trị và đạo đức cách mạng cho thế hệ trẻ mà trong đó nền báo chí cách mạng Việt Nam do Chủ tịch Hồ Chí Minh sáng lập và lãnh đạo là một bình chủng quan trọng trên “mặt trận” này. Người quan tâm đến vấn đề này từ rất sớm, ngay từ những ngày “*nhóm lửa*” và suốt trong tiến trình phát triển của cách mạng, cho đến những giây phút cuối cuộc hành trình vĩ đại của mình, mối quan tâm ấy đều xoay quanh vấn đề giáo dục đạo đức, lý tưởng cách mạng. Với tầm nhìn chiến lược và dự cảm sâu sắc về những thử thách trên con đường cách mạng, Hồ Chí Minh đặc biệt nhấn mạnh công tác giáo dục lý tưởng cách mạng, đạo đức, lối sống cho thanh niên. Người chỉ rõ, giáo dục lý tưởng cho thế hệ trẻ là phải dạy cho họ biết yêu nước, thương nòi, biết “*giữ chủ nghĩa cho vững*”, biết rèn bản lĩnh cho chắc chắn, và khi cần, biết sẵn sàng hi sinh vì Tổ quốc. Người luôn yêu cầu và mong mỗi báo chí cách mạng Việt Nam phải giúp cho thanh niên có định hướng đúng đắn về lý tưởng sống của mình, tránh để cuộc sống của họ trở nên vô nghĩa. Trong thời đại Hồ Chí Minh, lý tưởng sống của thanh niên chính là đồng hành cùng dân tộc, cùng hướng tới giá trị về độc lập, tự do, chủ nghĩa xã hội, cống hiến hết mình cho lý tưởng đó và báo chí phải luôn là người bạn đồng hành với thanh niên trên những chặng đường đó.

Tại buổi tọa đàm trực tuyến do Báo điện tử Đảng Cộng sản Việt Nam tổ chức ngày 8/10/2019 nhằm góp phần nâng cao nhận thức và trách nhiệm của các cấp ủy,

chính quyền, Mặt trận Tổ quốc, các đoàn thể và của cán bộ, đảng viên cũng như chính thể hệ trẻ về vai trò, ý nghĩa của việc giáo dục lý tưởng cách mạng cho thanh niên, cũng như trách nhiệm của thanh niên đối với sự phát triển của đất nước. GS.TS Hoàng Chí Bảo, chuyên gia cao cấp, Học viện Chính trị Quốc gia Hồ Chí Minh phát biểu: “Tại sao sau những điều chỉ dẫn về Đảng, nhất là xây dựng Đảng

27

cầm quyền thật trong sạch, vững mạnh phải xây dựng đội ngũ cán bộ, đảng viên thật sự cần, kiệm liêm, chính, chí công vô tư, Đảng cầm quyền thật sự tiêu biểu cho đạo đức cách mạng để xứng đáng là người lãnh đạo, người cầm quyền, người đầy tớ trung thành của nhân dân thì Bác đặt vấn đề ngay về tuổi trẻ? *Đ y là điều cần suy nghĩ trong khi nghiên cứu về toàn bộ di sản của Bác...Đảng ta ra đời bắt đầu từ tổ chức thanh niên cách mạng. Chính Bác là người công phu rèn luyện, bồi dưỡng thế hệ trẻ ngay từ đầu - những hạt giống đầu tiên của cách mạng*”.

Thật vậy, Hồ Chí Minh coi thanh niên là người chủ tương lai của đất nước, tin tưởng ở thanh niên, tin vào bản chất và sức mạnh của họ, vào ưu thế vượt trội với tư cách là lực lượng trẻ trung và nhiệt huyết của dân tộc. Người cũng đã chỉ rõ: thanh niên bây giờ là một thế hệ rất vẻ vang, vì vậy phải tự giác, tự nguyện mà tự động cải tạo tư tưởng của mình để xứng đáng với nhiệm vụ của mình. Tức là thanh niên phải có “*đức*”, có “*tài*”. Hơn ai hết, Hồ Chí Minh nhận thấy những thế mạnh của tuổi trẻ, nhưng cũng nhận rõ những nguy hại mà dân tộc phải đối mặt nếu không chú trọng công tác bồi dưỡng, rèn luyện, định hướng đúng đắn cho thanh niên. Vì vậy, theo Người, phải giáo dục thanh niên trở thành những người vừa “*hồng*” vừa “*chuyên*”, vừa có “*đức*”, vừa có “*tài*”, trở hành con người toàn diện[25, tr. 471]. Người chỉ ra phương hướng của việc giáo dục lý luận trên báo, nêu rõ các phương châm giáo dục lý luận chính trị, học đi đôi với hành, lý luận liên hệ với thực tiễn, học để làm việc, làm người, làm cán bộ, phụng sự đoàn thể, nhân dân, Tổ quốc và nhân loại. Về giáo dục đạo đức, Bác chủ trương phải kết hợp xây và chống. Xây tích cực, chống quyết liệt, nhưng xây vẫn là chính, với chủ nghĩa nhân văn, Bác tin vào con người, tin vào những điều tốt đẹp và cao cả của con người. Bác mong muốn công tác giáo dục của báo chí là phải làm cho cái tốt của con người nảy nở như hoa

m a xuân, làm át đi cái ác, cái xấu trong mỗi con người.

Học tập và làm theo lời dạy của Bác, báo chí cách mạng Việt Nam qua mỗi giai đoạn đều thường xuyên nêu lên trang báo và trên các làn sóng phát thanh, truyền hình những tấm gương về các anh hùng, chiến sĩ thi đua, người tốt, việc tốt trong thanh niên. Trong kháng chiến cũng như trong hòa bình, nhiều phong trào thi đua của thanh niên đã ghi đậm dấu ấn sâu sắc trên báo chí, trước đây có các phong

28

trào “Thanh niên 3 sẵn sàng”, “5 xung phong” và ngày nay có các phong trào “Lập thân lập nghiệp”, “5 xung kích, 4 đồng hành”, “Tôi yêu Tổ quốc tôi”.

1.4. Vai trò, nhiệm vụ và những yếu tố tác động, ảnh hưởng tới việc giáo dục lý tưởng cách mạng, đạo đức, lối sống cho thanh niên trên báo chí

1.4.1. Vai trò, nhiệm vụ

Hiện nay, báo chí ở nước ta phát triển với tốc độ rất nhanh. Theo Báo cáo đánh giá công tác báo chí năm 2018 của Ban Tuyên giáo Trung ương, tính đến tháng 11/2018, cả nước có khoảng 19.000 nhà báo được cấp Thẻ Nhà báo; số lượng Hội viên Hội Nhà báo là 23.893. Cả nước hiện có 844 cơ quan báo chí in với 184 báo in, 660 tạp chí và 24 cơ quan báo chí điện tử độc lập; có 189 giấy phép thiết lập trang thông tin điện tử tổng hợp được cấp cho các cơ quan báo chí in, phát thanh, truyền hình. Cả nước có 67 đài phát thanh, truyền hình; tại thời điểm hiện tại có 35 doanh nghiệp cung cấp dịch vụ phát thanh, truyền hình trả tiền. Đặc biệt, các trang mạng và truyền thông xã hội trên môi trường in-tơ-nét phát triển rất nhanh chóng, theo thống kê tính đến đầu năm 2019, Việt Nam đã có hơn 60 triệu người sử dụng internet, chiếm hơn 60% dân số, đứng thứ 16 trên thế giới về số lượng người sử dụng internet.... Sự phát triển mạnh mẽ của các loại hình báo chí đã có những tác động to lớn, sâu sắc đối với xã hội nói chung, thanh niên nói riêng.

Có thể khẳng định, báo chí có vai trò, sứ mệnh đặc biệt quan trọng trong việc thông tin giáo dục lý tưởng cách mạng, đạo đức, lối sống cho thanh niên. Khi báo chí tham gia giáo dục lý tưởng cách mạng, đạo đức, lối sống cho thanh niên, có nghĩa là báo chí đang tác động đến đối tượng của mình trong việc hình thành, thay đổi hệ “giá trị” của họ. Báo chí là một trong những con đường giáo dục giá trị rất sinh động và

có diện bao phủ rộng đến các nhóm công chúng. Với khả năng cung cấp những thông điệp chung và phát tán nhanh (trong thời đại công nghệ số, tính định kỳ và khoảng cách thời gian từ khi thông điệp phát ra đến khi toàn bộ công chúng tiếp nhận có thể bằng không), báo chí và các phương tiện truyền thông đại chúng là phương thức tác động hoàn toàn khác so với các con đường giáo dục truyền thống trong môi trường sự phạm - với mối quan hệ thầy - trò, hay sự tác động của giáo dục gia đình. Các phương tiện thông tin đại chúng càng hiện đại,

29

phong phú thì ý nghĩa và hiệu quả tác động giáo dục lý tưởng cách mạng, đạo đức, lối sống cho thanh niên càng cao, bởi lẽ, báo chí tác động đến con người nói chung và thanh niên nói riêng hàng ngày hàng giờ, mọi nơi, làm cho công chúng báo chí “thấm dần” và dần hình thành tất cả các giá trị trong hệ giá trị. Phương thức đặc thù trong thông tin giáo dục lý tưởng cách mạng, đạo đức, lối sống cho thanh niên của báo chí là thông qua việc thông tin và phân tích, bình luận về sự kiện, vấn đề liên quan trực tiếp đến nhu cầu và thị hiếu của thanh niên, đồng cảm và tăng cường hoặc làm dịu những cảm xúc của người trẻ, hoà cùng và tiếp thêm khát vọng..., thông qua dư luận xã hội, để dần từng bước đưa từng giá trị vào trong ý thức lịch sử - văn hóa của họ, trong thế giới quan, lý tưởng, niềm tin... Việc chịu ảnh hưởng của truyền thông đại chúng trong giáo dục giá trị được tiến hành dần dần, rất tự nhiên, không cưỡng ép. Nói cách khác là, thông tin giáo dục lý tưởng cách mạng, đạo đức, lối sống cho thanh niên của báo chí được thực hiện thông qua việc khơi nguồn, định hướng, điều chỉnh dư luận xã hội.

Báo chí Việt Nam trong những năm qua đã khẳng định năng lực thông tin giáo dục lý tưởng cách mạng, đạo đức, lối sống cho thanh niên. Các nhóm thông tin giáo dục như: giáo dục cốt lõi (hoà bình, tự do, việc làm, gia đình, sức khỏe, an ninh, tự trọng, công lý, sống có mục đích, niềm tin, tính tự lập, giá trị nghề nghiệp, học vấn...), giáo dục cơ bản (sáng tạo, tình bạn, tình yêu...), giáo dục có ý nghĩa (ví dụ cuộc sống đầy đủ vật chất, các giá trị nghệ thuật, cái đẹp...)... đều được chuyển tải qua thông điệp báo chí. Các tờ báo dành riêng cho vị thành niên và thanh niên ở Việt Nam như: Mực Tím, Hoa Học trò, Thanh Niên, Tiền Phong, Tuổi trẻ Thành phố

Hồ Chí Minh, Tuổi trẻ Thủ đô...[11] cũng đã luôn bám sát mục tiêu thông tin giáo dục lý tưởng cách mạng, đạo đức, lối sống cho thanh niên.

Trong bối cảnh tình hình mới của đất nước, việc báo chí tham gia giáo dục lý tưởng cách mạng, đạo đức, lối sống cho thanh niên được quan tâm thực hiện ở nhiều khía cạnh. Báo chí đã có sự chủ động, tích cực cùng với các ngành, các cấp xây dựng môi trường xã hội lành mạnh để thanh niên được rèn luyện, cống hiến và trưởng thành. Đồng thời, tạo cho thanh niên cơ hội để tham gia các hoạt động vui chơi giải trí lành mạnh, hưởng thụ văn hóa, lối sống đẹp, sống lành mạnh để nâng

30

cao sức khỏe và tinh thần. Báo chí trong thời gian qua đã thực hiện tốt vai trò, sứ mệnh của mình trong việc phát hiện, đấu tranh, ngăn chặn nhiều vụ việc tham nhũng, tiêu cực, lãng phí, góp phần giải quyết các vấn đề bức xúc của xã hội, tạo chuyển biến trong phòng, chống tham nhũng, tiêu cực, tội phạm và tệ nạn xã hội, nhất là ma túy, mại dâm, giải quyết các vấn đề về an toàn giao thông, môi trường sống, tạo ra nhiều công trình, tác phẩm văn học - nghệ thuật có giá trị tư tưởng, có tính định hướng thẩm mỹ cao góp phần xây dựng môi trường văn hóa lành mạnh, hình thành lối sống văn hóa và ý thức công dân cho thanh niên.

Bên cạnh đó, báo chí còn thường xuyên quan tâm khích lệ, cổ vũ tinh thần yêu nước, lòng tự hào dân tộc cho thanh niên. Trong công tác giáo dục thế hệ trẻ, báo chí chú trọng xây dựng các hoạt động gắn trách nhiệm của thanh niên với bảo vệ lợi ích dân tộc, lợi ích quốc gia, coi việc tôn vinh, nêu gương, cổ vũ thanh niên sống đẹp, sống có ích, làm rạng danh Tổ quốc cũng chính là cách thức để báo chí tham gia giáo dục lý tưởng cách mạng, đạo đức, lối sống cho thanh niên.

1.4.2. Những yếu tố tác động

- Thanh niên chịu nhiều sự tác động, ảnh hưởng từ bên ngoài:

GS.TS Trần Ngọc Thêm (Khoa Văn hóa học, Trường Đại học KHXHNV Thành phố Hồ Chí Minh) nhận định: Đặc điểm nổi bật rõ nhất của giới trẻ là lớp tuổi duy nhất có bản chất dương tính, kéo theo 2 đặc điểm quan trọng là hướng ngoại và năng động. Hướng ngoại thì dễ tiếp thu cái mới và hấp thụ các ảnh hưởng ngoại lai; năng động thì ưa thay đổi, phát triển. Theo GS.TS Trần Ngọc Thêm, cũng

do đặc điểm dương tính, hướng ngoại mà trong giai đoạn mở cửa hội nhập, ở giới trẻ xuất hiện nhiều hiện tượng bất thường, phá cách, lệch chuẩn, “gây sốc” cho xã hội, được xem là làm xói mòn những giá trị văn hóa truyền thống. Ngoài ra, một thực trạng đáng lo ngại là hiện tượng ngôn ngữ “tuổi teen”, s ng bái thần tượng nước ngoài, phổ biến yêu đương đồng tính...Theo thời gian, nhiều hiện tượng lệch chuẩn này đã trở nên khá bình thường và dần được xã hội chấp nhận. Đây cũng là sự phản ứng của giới trẻ với một số giá trị văn hóa truyền thống đã không còn thích hợp và báo hiệu rằng giới trẻ nói riêng và xã hội nói chung đang có nhu cầu về việc xây dựng giá trị mới, với những chuẩn mực mới.

31

GS.TS Trần Ngọc Thêm phân tích thêm: “Bối cảnh hội nhập đòi hỏi xã hội phát triển đi lên. Và khi cần đi lên thì chính các đặc điểm dương tính, hướng ngoại, năng động của giới trẻ là nền tảng cho sự phát triển, là thế mạnh cần được khai thác và phát huy. Xu hướng hoài nghi, thích kiểm chứng, phản biện của người trẻ cũng là một phẩm chất không thể thiếu cho một xã hội phát triển”.

PGS.TS Nguyễn Minh Hòa (Khoa Đô thị học, Trường Đại học KHXHNV Thành phố Hồ Chí Minh) nêu nhận định: “Thế hệ trẻ ngày nay rất khác với những thế hệ trước đó. Họ chịu nhiều sự tác động, ảnh hưởng từ bên ngoài, trong đó có rất nhiều yếu tố tác động hình thành nên khí chất của thanh niên, như: mức sống (ảnh hưởng đến tố chất), công nghệ kỹ thuật (ảnh hưởng đến kỹ năng nghề nghiệp), đa dạng xã hội (ảnh hưởng đến nhân sinh quan)...”.

PGS.TS Nguyễn Minh Hòa cũng chỉ ra nhiều hạn chế của một bộ phận không nhỏ thanh niên trí thức hiện nay, như: không có động lực phấn đấu và thiếu cảm hứng sống; thiếu niềm tin bền vững và thiếu nơi gửi gắm niềm tin; thiếu sự tự tin và thiếu tư thế đĩnh đạc; thiếu kiến thức nền văn hóa và xã hội. Có nhiều nguyên nhân dẫn đến những hạn chế này, trong có một nguyên nhân là: “lỗi hệ thống - những vấn đề bất ổn của thể chế dẫn đến hệ quả tác động đến cá nhân và hành vi xã hội. Những hiện tượng quan chức tham nhũng, chạy chức chạy quyền, khoảng cách giàu nghèo ngày càng dẫn rộng, nợ công không giảm, cung cách quản lý không hiệu quả, sự thiếu minh bạch... đã tác động trực diện và mạnh mẽ đến ý chí, niềm tin,

động lực của những người trẻ”.

- *Quan điểm, nhận thức của cấp ủy đảng, chính quyền, cơ quan lãnh đạo, quản lý báo chí và những vấn đề đặt ra đối với cơ quan báo chí truyền thông:* Nhằm đáp ứng yêu cầu ngày càng to lớn và đa dạng của nhân dân về thông tin, Đảng Cộng sản Việt Nam chủ trương phát triển mạnh mẽ đi đôi với quản lý tốt hệ thống báo chí, truyền thông. Phát triển báo chí, truyền thông theo hướng cách mạng, chuyên nghiệp, hiện đại, hội nhập quốc tế, mở rộng quy mô ảnh hưởng, cân đối, hợp lý giữa các lĩnh vực, địa bàn trong nước và thế giới. Đảng lãnh đạo trong việc đề ra các chủ trương, chiến lược phát triển, nội dung thông tin, công tác cán bộ, cơ chế tài chính và tạo môi trường thuận lợi cho sự phát triển của báo chí, truyền

32

thông. Trong những năm qua, hệ thống báo chí, truyền thông đã góp phần to lớn vào việc tổ chức thực hiện đường lối đổi mới của Đảng, pháp luật của Nhà nước Việt Nam, thực sự đóng vai trò là động lực thúc đẩy phát triển các lĩnh vực kinh tế, văn hóa, xã hội, con người, khoa học, kỹ thuật, bảo vệ Tổ quốc. Hệ thống báo chí, truyền thông cũng góp phần quan trọng vào việc mở rộng dân chủ, tăng cường sự giám sát, phản biện của Mặt trận Tổ quốc, các đoàn thể nhân dân, phát huy vai trò của nhân dân trong việc tham gia trực tiếp vào quản lý phát triển kinh tế - xã hội, giải quyết các vấn đề quốc kế dân sinh quan trọng. Báo chí, truyền thông trở thành vũ khí quan trọng trong cuộc đấu tranh chống tham nhũng, lãng phí, tiêu cực, quan liêu, tệ nạn xã hội. Đặc biệt, với sự phát triển nhanh chóng, ứng dụng rộng rãi của công nghệ thông tin và mạng in-tơ-nét, báo chí, truyền thông đã thực sự trở thành trường học xã hội không biên giới trong việc giáo dục nâng cao hiểu biết, trình độ nhận thức cho thanh niên, tôn vinh các giá trị dân tộc, nhân văn tốt đẹp, góp phần phát triển văn hóa, con người Việt Nam. Đồng thời, báo chí, truyền thông cũng trở thành cầu nối hữu nghị giữa thanh niên Việt Nam với thanh niên quốc tế, tạo môi trường thuận lợi cho thanh niên trong việc tiếp thu có chọn lọc những tinh hoa văn hóa của nhân loại để làm giàu thêm bản sắc văn hóa dân tộc.

Bên cạnh những ưu điểm, thành tựu to lớn và căn bản đó, hệ thống báo chí, truyền thông Việt Nam không tránh khỏi những hạn chế, khuyết điểm. Nhìn tổng

thể, quy hoạch phát triển hệ thống báo chí, truyền thông chưa thực sự khoa học nên còn có những bộ phận chưa hợp lý, chồng chéo nhiệm vụ, gây lãng phí cho nguồn lực xã hội. Có lúc, có nơi, sự chỉ đạo của cấp ủy đảng, sự quản lý của cơ quan nhà nước chưa theo kịp với quy mô, tốc độ phát triển và diễn biến tình hình thực tế của báo chí, truyền thông. Một số cơ quan báo chí chưa tiếp cận với công nghệ thông tin, làm báo hiện đại, sản phẩm báo chí chưa thực sự hấp dẫn. Một số cơ quan báo chí còn sa đà khi thông tin các mặt tiêu cực của đời sống xã hội, chưa chú ý đúng mức việc phát hiện, cổ vũ, nhân rộng những nhân tố mới, điển hình tiên tiến, những mặt tích cực của xã hội. Một số cơ quan báo chí, truyền thông có biểu hiện thương mại hóa, xa rời tôn chỉ, mục đích, chưa làm tốt chức năng định hướng tư tưởng và dư luận xã hội, lấy tích cực đẩy lùi tiêu cực, chăm lo xây dựng con người. Trên

33

mạng xã hội còn xuất hiện những thông tin thiếu trách nhiệm công dân, sai sự thật, kích động bạo lực, tuyên truyền những sản phẩm văn hóa lai căng, đồi trụy, ảnh hưởng tiêu cực đến văn hóa, lối sống tốt đẹp của dân tộc, nhất là giới trẻ. Trong thực tiễn, vẫn còn một số đối tượng bất mãn hoặc thù địch chống phá chế độ, chống phá đất nước từ bên trong và bên ngoài tung thông tin sai trái, xấu độc lên mạng xã hội, bóp méo sự thật, xuyên tạc đường lối, quan điểm của Đảng, chính sách, pháp luật của Nhà nước. Những thông tin này là những tác nhân gây nhiễu về tư tưởng, văn hóa, ảnh hưởng xấu đến tư tưởng, nhận thức và niềm tin của thanh niên.

Trong bối cảnh Cách mạng công nghiệp lần thứ tư với các mô hình ứng dụng khoa học - công nghệ cao, sự xuất hiện của nhiều phương tiện truyền thông hiện đại và sự đa dạng, bùng nổ về thông tin tác động sâu rộng đến mọi mặt đời sống xã hội. Bên cạnh đó mặt trái của kinh tế thị trường khiến nhiều giá trị văn hóa xuống cấp, xuất hiện xu hướng chạy theo đồng tiền, kiếm lợi qua các hoạt động văn hóa, dẫn đến xem nhẹ tính giáo dục, định hướng thẩm mỹ và sự xa rời quan hệ giữa văn hóa và chính trị. Tình trạng thoát ly tôn chỉ mục đích, không hoạt động đúng các quy định trong giấy phép, đặc biệt là ở một số cơ quan báo, tạp chí điện tử thuộc các hội; không tập trung phản ánh hoạt động của ngành, lĩnh vực mình, sa đà phản ánh những vấn đề thuộc lĩnh vực khác. Điển hình trong đó là tình trạng “báo hóa tạp

chí”; thông tin đậm về những vấn đề không thuộc lĩnh vực của mình; thậm chí có trường hợp, nhân danh đấu tranh chống tiêu cực để gây khó khăn với doanh nghiệp nhằm trục lợi. Hiện tượng thông tin báo chí không đảm bảo tiêu chí về chính trị, tư tưởng, văn hóa tiếp tục diễn ra với các biểu hiện như: không thực hiện định hướng thông tin, thông tin thiếu nhạy cảm về chính trị, không phù hợp với lợi ích của đất nước; thông tin sai sự thật, thiếu chuẩn xác; thông tin thiếu cân bằng, thiếu tính xây dựng, đưa quá nhiều thông tin liên quan đến vấn đề tiêu cực, mặt trái của xã hội, bị cuốn theo, dẫn dắt bởi thông tin trên mạng xã hội, gây tác động tiêu cực đến dư luận xã hội, bị báo chí nước ngoài, các trang tin điện tử của các thế lực chống đối lợi dụng để xuyên tạc; rút tit theo kiểu giật gân câu khách; nội dung, hình ảnh phản cảm, không phù hợp với thuần phong mỹ tục.

34

Bên cạnh đó, hệ thống văn bản quy phạm pháp luật liên quan đến công tác quản lý in-tơ-nét và thông tin trên mạng còn bất cập, chưa theo kịp sự phát triển của thực tiễn, chưa xây dựng được hệ sinh thái số đủ mạnh, đáp ứng được nhu cầu sử dụng của nhân dân, còn phụ thuộc vào các mạng xã hội nước ngoài. Công tác đấu tranh ngăn chặn thông tin xấu độc trên mạng xã hội gặp nhiều khó khăn. Hiện tượng một số phóng viên, người làm báo không thực hiện đúng các quy tắc đạo đức nghề nghiệp, có những phát ngôn không đúng với quan điểm, chủ trương, đường lối, chính sách của Đảng, Nhà nước trên mạng xã hội... lợi dụng công tác phòng, chống tham nhũng để phục vụ mục đích xấu, không lành mạnh; thậm chí dọa dẫm, tống tiền, sách nhiễu doanh nghiệp để vụ lợi, vi phạm pháp luật và đạo đức nghề nghiệp. Những vấn đề trên đã tác động không nhỏ đến việc thông tin giáo dục lý tưởng cách mạng, đạo đức, lối sống cho thanh niên trong giai đoạn hiện nay.

- Công tác phối hợp giữa Đoàn thanh niên với báo chí trong hoạt động thông tin giáo dục lý tưởng cách mạng, đạo đức, lối sống cho thanh niên: Trên cơ sở các quan điểm chỉ đạo, định hướng của Đảng và vai trò, trách nhiệm của mình, Đoàn TNCS Hồ Chí Minh các cấp đã phát huy vai trò, tổ chức tốt các hoạt động tuyên truyền, giáo dục, rèn luyện thanh niên. Trong đó, công tác giáo dục lý tưởng cách

mạng, đạo đức, lối sống là một trong những nội dung trọng tâm được thực hiện. Trong thời gian qua, Đoàn TNCS Hồ Chí Minh đã phát huy tốt ưu thế của các công cụ, phương tiện truyền thông hiện đại, mạng xã hội, hệ thống báo chí, xuất bản của Đoàn và phối hợp tốt với các cơ quan báo chí truyền thông trong công tác giáo dục lý tưởng cách mạng, đạo đức, lối sống cho thanh niên bằng nhiều hình thức phong phú, đa dạng và rộng khắp thông qua việc tổ chức các cuộc thi viết, hội thi, hội diễn, tọa đàm, mít tinh, hay gần đây tuổi trẻ cả nước đã có cơ hội tham gia nhiều cuộc thi trên in-tơ-nét hoặc trải nghiệm các ứng dụng trên điện thoại di động thông minh... về công tác tuyên truyền, học tập và vận dụng chủ nghĩa Mác - Lênin, tư tưởng Hồ Chí Minh, chủ trương, đường lối, nghị quyết của Đảng, của Đoàn vào thực tiễn công tác và đời sống thanh niên; thực trạng và giải pháp giáo dục nâng cao bản lĩnh chính trị, ý thức cảnh giác cách mạng cho đoàn viên, thanh niên; vai trò của Đoàn trong công tác đấu tranh bảo vệ nền tảng tư tưởng của Đảng

35

và phản bác các quan điểm sai trái của các thế lực thù địch; triển khai các đợt sinh hoạt chính trị gắn với dịp kỷ niệm các ngày lễ lớn, các sự kiện quan trọng của đất nước; cuộc vận động “Mỗi ngày một tin tốt, mỗi tuần một câu chuyện đẹp”, lan tỏa những giá trị tốt đẹp, những tấm gương tiêu biểu trong cuộc sống... Qua đó đã góp phần quan trọng vào việc xây dựng một lớp thanh niên mới. Thanh niên Việt Nam đã kế tục xứng đáng sự nghiệp cách mạng của Đảng, trên các lĩnh vực của đời sống xã hội đã và đang xuất hiện những gương thanh niên điển hình, có đức, có tài, cống hiến tích cực cho quê hương, đất nước.

Tuy nhiên, bên cạnh những kết quả khả quan, công tác phối hợp giáo dục lý tưởng cách mạng, đạo đức, lối sống cho thanh niên của Đoàn thanh niên và cơ quan báo chí trong thời gian qua vẫn còn những vướng mắc cần thẳng thắn xem xét, nhìn nhận và rút kinh nghiệm. Điển hình như các hoạt động giáo dục thanh niên ở nhiều địa phương còn nặng tính giáo điều, hình thức, chưa theo kịp yêu cầu thực tiễn, đặc điểm phát triển cũng như sự biến động của tình hình thực tế. Công tác dự báo, nắm bắt tình hình tư tưởng, định hướng thanh niên ở nhiều nơi còn chậm trễ, khiến sức "đề kháng" của giới trẻ trước các quan điểm cực đoan, lệch lạc và nhất là các luồng

thông tin sai trái trên mạng xã hội trở nên hạn chế.

Thực tế, hiện nay, nhận thức, hiểu biết của thế hệ trẻ về chủ nghĩa Mác Lênin hay tư tưởng Hồ Chí Minh còn mờ nhạt. Thanh niên đọc và nghiên cứu không nhiều; thanh niên có hiểu biết nhất định để đủ khả năng phổ biến, tuyên truyền lại càng ít. Tình trạng này dẫn tới một vấn đề: Thế hệ đi trước không đánh giá cao, thậm chí thiếu niềm tin vào giới trẻ về nắm bắt tinh thần, ý nghĩa tư tưởng cách mạng. Còn thế hệ trẻ lại như "lạc đường", mông lung trong xã hội tràn ngập thông tin đa chiều. Thời gian gần đây, do ảnh hưởng của kinh tế thị trường, hội nhập quốc tế, in-tơ-nét phát triển bùng nổ, trong thanh niên nổi lên một bộ phận sống thực dụng, chạy theo danh lợi, bất chấp đạo lý, dẫn đến nhiều tiêu cực trong xã hội. Cùng với đó, sự chống phá của các thế lực thù địch, phản động nhằm thực hiện âm mưu "diễn biến hòa bình", đã tác động không nhỏ đến tâm lý của không ít bạn trẻ còn mơ hồ về kiến thức, thiếu vững vàng về lập trường, tư tưởng chính trị. Đoàn viên, thanh niên - những đối tượng thường xuyên tiếp xúc với in-tơ-nét bỗng trở

36

thành nạn nhân của những chiêu trò xuyên tạc, bôi nhọ. Hậu quả là đã có một bộ phận thanh niên xa rời lý tưởng, mất phương hướng phấn đấu, không có ý chí lập thân, lập nghiệp, thậm chí lôi kéo các thanh niên khác đi theo con đường sai trái. Đây thật sự là một thách thức rất lớn đối với các cơ quan báo chí và tổ chức Đoàn, Hội trong công tác phối hợp tuyên truyền, giáo dục lý tưởng cách mạng, đạo đức, lối sống cho thanh niên giai đoạn hiện nay.

Tiểu kết Chương 1

Trong quá trình đất nước hội nhập sâu rộng như hiện nay, việc giáo dục lý tưởng cách mạng, đạo đức, lối sống cho thanh niên là một nhiệm vụ lớn lao, có ý nghĩa không chỉ hiện tại mà còn chi phối vận mệnh tương lai của đất nước. Để thực hiện tốt nhiệm vụ này, cần có sự quan tâm đặc biệt của các cấp ủy đảng, chính quyền, Mặt trận Tổ quốc, các đoàn thể chính trị và toàn xã hội, trong đó có trách nhiệm lớn lao của các cơ quan báo chí.

Xã hội càng phát triển thì yêu cầu của thanh niên về học tập, nâng cao trình độ hiểu biết càng cao và càng phong phú. Nhà trường không thể đáp ứng hết yêu cầu

này vì nhiệm vụ của nhà trường giới hạn ở việc chủ yếu trang bị hệ thống tri thức phổ thông và đào tạo nghề nghiệp ban đầu cho thanh niên. Trong khi đó, đời sống văn hóa, xã hội, khoa học, kinh tế... vận động không ngừng và đòi hỏi con người phải thường xuyên bổ sung, hoàn thiện vốn hiểu biết của mình. Báo chí là phương tiện lý tưởng thực hiện công việc này thông qua những hình thức đa dạng, giàu sức hấp dẫn, dễ tiếp cận. Sự đa dạng về phương pháp, hình thức và cách truyền tải thông tin tạo cho thanh niên khả năng lựa chọn và giúp họ có nhiều cơ hội nâng cao trình độ hiểu biết, khẳng định và phát huy những giá trị văn hóa tốt đẹp, hình thành và không ngừng hoàn thiện lối sống tích cực của thanh niên.

Chương 1 đã phân tích rõ khái niệm, đặc điểm, vị trí, vai trò của thanh niên; khái niệm về lý tưởng cách mạng, đạo đức, lối sống của thanh niên; khái niệm, đặc điểm của báo chí và chức năng giáo dục chính trị, tư tưởng của Báo chí; đồng thời phân tích tầm quan trọng của việc giáo dục lý tưởng cách mạng, đạo đức, lối sống cho thanh niên. Bên cạnh đó đã nêu rõ quan điểm của Đảng, Nhà nước và tư tưởng Hồ Chí Minh về vai trò của báo chí với việc giáo dục lý tưởng cách mạng, đạo đức,

37

lối sống cho thanh niên; đánh giá sự tác động của báo chí đến đời sống xã hội dưới góc nhìn của lý thuyết truyền thông; vai trò, nhiệm vụ của báo chí với việc giáo dục lý tưởng cách mạng, đạo đức, lối sống cho thanh niên. Chương 1 cũng phân tích những yếu tố tác động, ảnh hưởng tới việc giáo dục lý tưởng cách mạng, đạo đức, lối sống cho thanh niên trên báo chí. Từ đó làm cơ sở lý luận cho việc phân tích, đánh giá thực trạng thông tin giáo dục lý tưởng cách mạng, đạo đức, lối sống cho thanh niên trên báo chí Cà Mau.

Chương 2:

**THỰC TRẠNG THÔNG TIN GIÁO DỤC LÝ TƯỞNG CÁCH MẠNG,
ĐẠO ĐỨC, LỐI SỐNG CHO THANH NIÊN TRÊN BÁO CHÍ CÀ MAU**

2.1. Một số nét khái quát về thanh niên Cà Mau, Báo chí Cà Mau và công tác lãnh đạo, chỉ đạo giáo dục lý tưởng cách mạng, đạo đức, lối sống cho thanh

niên ở Cà Mau

2.1.1. Khái quát về thanh niên Cà Mau

Cà Mau là tỉnh cực Nam của Tổ quốc, được tái lập ngày 1/1/1997, có diện tích tự nhiên 5.211 km²(bằng 13,1% diện tích đồng bằng sông Cửu Long). Tỉnh có nguồn nhân lực trẻ, tính đến ngày 01/4/2019, dân số toàn tỉnh Cà Mau đạt 1.194.476 người. Hiện nay, toàn tỉnh có khoảng 300 nghìn thanh niên, chiếm trên 25% dân số của tỉnh, đây chính là lực lượng quan trọng và xung kích để thực hiện thắng lợi sự nghiệp xây dựng và phát triển của tỉnh.

Nhìn chung, thanh niên Cà Mau hiện nay có lòng yêu nước nồng nàn, luôn phát huy truyền thống tốt đẹp của các thế hệ cha anh, khẳng định niềm tin vào mục tiêu, lý tưởng cách mạng và sự lãnh đạo của Đảng; có nhận thức và thái độ chính trị đúng đắn, kiên quyết chống lại những biểu hiện sai trái, âm mưu “diễn biến hòa bình”, các hành vi gây tổn hại đến sự phát triển đất nước của các thế lực phản động, thù địch; quan tâm đến các vấn đề chính trị, kinh tế, xã hội của đất nước và địa phương; có ý chí vươn lên trong học tập, lao động và công tác, mong muốn góp phần xây dựng đất nước, quê hương ngày càng phát triển, được cống hiến nhiều nhất cho công cuộc xây dựng và phát triển của tỉnh nhà; sẵn sàng vì lợi ích dân tộc, bảo vệ chủ quyền quốc gia, tình nguyện vì cộng đồng. Nhiều thanh niên có ý thức chính trị tốt; tỷ lệ thanh niên phấn đấu trở thành đảng viên Đảng Cộng sản Việt Nam ngày càng tăng.

Tuy nhiên, hiện nay cũng còn không ít thanh niên không có chí hướng rõ ràng, chưa hiểu biết đầy đủ truyền thống cách mạng của Đảng và quê hương, đất nước; ít quan tâm đến tình hình đất nước, địa phương; một bộ phận thanh niên lười lao động, lười học tập, ngại khó, ngại khổ, chưa làm tròn trách nhiệm và nghĩa vụ

của mình ở gia đình, địa phương, đơn vị; không có ý chí vươn lên làm giàu cho bản thân, gia đình và xã hội, có những thanh niên có biểu hiện giảm sút niềm tin, bản lĩnh non kém, bị lôi kéo, kích động.

Đa số thanh niên Cà Mau hiện nay có phẩm chất tốt, tôn trọng các chuẩn mực đạo đức xã hội, giá trị văn hóa truyền thống dân tộc và địa phương, có ý thức công

dân, chấp hành pháp luật, tích cực tham gia các phong trào, hoạt động đoàn thể, xung kích, sáng tạo, tình nguyện vì cộng đồng; sống có nghĩa tình, luôn biết quan tâm, giúp đỡ người khác, tinh thần tương thân tương ái đã được khơi dậy, trở thành xu hướng chủ đạo lôi cuốn và thu hút giới trẻ. Nhiều tấm gương thanh niên vượt qua khó khăn của bản thân, gia đình để vươn lên thành những người hữu ích; không ít thanh niên dám đấu tranh quyết liệt với các hiện tượng tiêu cực và tệ nạn xã hội; tỏ thái độ lo lắng, băn khoăn trước các hiện tượng tiêu cực và tệ nạn xã hội; bất bình trước những sai phạm của cán bộ, đảng viên thoái hóa, biến chất, vi phạm pháp luật. Phần lớn thanh niên Cà Mau hiện nay có đời sống văn hóa, tinh thần phong phú, nhu cầu giải trí lành mạnh, lên án những hoạt động giải trí không lành mạnh, không phù hợp với thuần phong, mỹ tục của dân tộc.

Tuy nhiên, đạo đức, lối sống của một bộ phận thanh niên trên địa bàn tỉnh còn lệch lạc, đề cao hưởng thụ, sống thực dụng, ích kỷ, đua đòi, xa hoa lãng phí, sùng bái thần tượng thái quá, ít quan tâm đến cộng đồng và những người xung quanh. Một bộ phận thanh niên thiếu ý thức rèn luyện, không tích cực tham gia các hoạt động Đoàn, Hội, các phong trào và hoạt động tập thể do nhà trường, địa phương tổ chức; lười học tập, lao động, không dám đấu tranh với sai trái, tiêu cực, thờ ơ, vô cảm trước nỗi đau của người khác, ích kỷ, thiếu trách nhiệm với gia đình, cộng đồng, thiếu quan tâm đến tình hình đất nước; còn một bộ phận thanh niên tham gia các tệ nạn xã hội, vi phạm pháp luật.

2.1.2. Khái quát báo chí Cà Mau

Báo chí cách mạng Việt Nam nói chung và báo chí tỉnh Cà Mau nói riêng đã trở thành vũ khí sắc bén, là công cụ đắc lực của Đảng. Trong lịch sử đấu tranh cách mạng của dân tộc, dưới sự lãnh đạo của Đảng, báo chí đã hoàn thành xuất sắc vai

trò, nhiệm vụ người chiến sĩ xung kích trên mặt trận chính trị tư tưởng của Đảng trong sự nghiệp giải phóng dân tộc, cũng như trong sự nghiệp đổi mới của đất nước. Trong những năm tháng chiến tranh, sự nghiệp báo chí ở Cà Mau luôn được duy trì và phát triển. Đội ngũ những người làm báo ngoài cầm bút, cầm máy để tác nghiệp,

còn cầm súng trực tiếp chiến đấu. Cà Mau có 3 nhà báo được phong Anh hùng Lực lượng vũ trang Nhân dân, đó là Nhà báo, Anh hùng liệt sĩ Phan Ngọc Hiên; Nhà báo, Anh hùng liệt sĩ Nguyễn Mai và Nhà báo, Anh hùng liệt sĩ Trần Ngọc Hy. Thật khó có một địa phương nào có được niềm vinh dự và tự hào như Cà Mau, đặc biệt là đối với lực lượng báo chí.

Cùng với lực lượng những người làm báo cả nước, báo chí Cà Mau không ngừng phát triển cả về số lượng và chất lượng, đáp ứng ngày càng tốt nhiệm vụ chính trị ở địa phương, góp phần vào việc thực hiện thắng lợi các chỉ tiêu phát triển kinh tế - xã hội, nâng cao đời sống Nhân dân.

Sau hơn 94 năm phát triển và trưởng thành, báo chí Cà Mau không ngừng phát triển lớn mạnh và chuyên nghiệp, ngoài các sản phẩm báo chí truyền thống còn phát triển báo điện tử, website kết nối thông tin toàn cầu. Đội ngũ những người làm báo không ngừng lớn mạnh cả về số lượng lẫn chất lượng. Hiện địa bàn tỉnh Cà Mau có trên 500 nhà báo chuyên và không chuyên hoạt động trên tất cả các lĩnh vực của đời sống xã hội, tạo nên bức tranh đa màu của báo chí hiện đại. Đội ngũ người làm báo luôn tự tin, tự đổi mới mình, không ngừng rèn luyện đạo đức nghề nghiệp, tạo niềm tin với công chúng. Dưới đây là những điểm khái quát về các cơ quan báo chí Cà Mau:

- Báo Cà Mau:

Báo Cà Mau tự hào có quá trình lịch sử rất dài, ra đời rất sớm so với nhiều tờ báo trong cả nước. Tiền thân của Báo Cà Mau là tờ báo Chiến, số đầu tiên ra ngày 01 tháng 01 năm 1947, tại Tân Hòa, làng Tân Duyệt, quận Cà Mau, tỉnh Bạc Liêu (nay là xã Tân Duyệt, huyện Đầm Dơi, tỉnh Cà Mau). Năm 1960, do yêu cầu của cuộc kháng chiến lên cao, đòi hỏi công tác tư tưởng của cách mạng càng bức bách, Ban Tuyên huấn Tỉnh ủy Cà Mau thành lập Tiểu ban Thông tấn báo chí trên cơ sở nguồn nhân lực, vật lực của tờ báo Chiến.

Đến năm 1972, Báo Cà Mau - Bạc Liêu ra đời khi 2 tỉnh Bạc Liêu - Cà Mau sáp nhập. Báo ra được vài số (khoảng vài tháng, vì mỗi tháng ra một số) thì tháng 10 năm 1976, Đại hội Đảng bộ tỉnh quyết định đổi tên Cà Mau - Bạc Liêu thành tỉnh

Minh Hải và Báo Minh Hải ra đời từ đó. Ban đầu, phát hành mỗi tuần/kỳ, đến năm 1979 ra thêm phụ san mỗi tuần/kỳ và các phụ san vào ngày lễ lớn, các ấn phẩm phục vụ cho chăm sóc sức khỏe... Từ năm 1985 trở đi xuất bản 2 kỳ/tuần, rồi 3 kỳ/tuần, có lúc phát hành lên đến 70.000 tờ/kỳ.

Theo quyết định của Chính phủ, tỉnh Cà Mau được tái lập lần thứ hai vào ngày 01 tháng 01 năm 1997. Ngay lúc đó, Tòa soạn Báo Cà Mau chủ động về cơ sở vật chất, nguồn nhân lực để ra số báo đầu tiên nhân sự kiện tái lập tỉnh Cà Mau lần thứ hai vào ngày 01 tháng 01 năm 1997. Trụ sở Báo Cà Mau đặt tại địa chỉ số 101, đường Phan Ngọc Hiển, phường 5, thành phố Cà Mau, tỉnh Cà Mau từ ngày tái lập tỉnh đến nay.

Từ tờ báo phát hành mỗi tuần 1 kỳ 4 trang, nay mỗi tuần 4 kỳ, mỗi kỳ 12 trang, có 4 trang màu, nội dung phong phú với nhiều chuyên mục, chuyên trang, chuyên đề đáp ứng nhu cầu của nhiều đối tượng bạn đọc. Với số lượng phát hành từ 3.500tờ/kỳ vào năm 2000, đến nay phát hành lên đến 6.500tờ/kỳ. Hàng năm, đều xuất bản báo Xuân in trên giấy couche 4 màu với gần 70 trang nội dung phục vụ bạn đọc trong dịp Tết Nguyên đán, với số lượng xuất bản trên 15.000 cuốn theo quy trình công nghệ mới.

Vào ngày 13 tháng 12 năm 2008, Trang thông tin Điện tử Báo Cà Mau Online được vận hành. Qua hơn 8 năm hoạt động, vào ngày 01 tháng 01 năm 2017, nhân kỷ niệm 20 năm ngày tái lập tỉnh Cà Mau, Báo Cà Mau nâng cấp Trang Thông tin Điện tử lên thành Báo Cà Mau Điện tử, đặc biệt là chính thức ra mắt Chương trình Ti vi Onlnie trên Báo Cà Mau Điện tử.

Với những thành tích trong hoạt động tuyên truyền, Báo Cà Mau vinh dự được Chủ tịch nước tặng thưởng Huân chương Lao động hạng Ba, hạng Nhì, hạng Nhất và được các ngành, các cấp tặng nhiều Bằng khen về thành tích xuất sắc trong công tác tư tưởng trên các lĩnh vực.

- Báo ảnh Đất Mũi:

Ngày 27 tháng 11 năm 1979, UBND tỉnh Minh Hải đã ban hành quyết định số 281/QĐ-UB về việc xuất bản tạp chí Báo ảnh Đất Mũi, là tiếng nói của UBND

tỉnh Minh Hải, có tư cách pháp nhân ngang một phòng trực thuộc Ty Văn hóa và Thông tin. Từ một đơn vị cấp phòng trực thuộc Ty Văn hóa Thông tin, xuất phát từ yêu cầu tăng cường công tác thông tin, tuyên truyền phục vụ nhiệm vụ chính trị của tỉnh, ngày 1 tháng 3 năm 1990, Báo ảnh Đất Mũi chính thức là cơ quan cấp tỉnh trực thuộc UBND tỉnh Minh Hải theo quyết định số 16/QĐ/UB ngày 19 tháng 2 năm 1990 của UBND tỉnh Minh Hải. Từ đây, Đất Mũi đã trở thành cơ quan báo chí của tỉnh, là một kênh thông tin quan trọng thực hiện nhiệm vụ thông tin, tuyên truyền chủ trương, đường lối, chính sách của Đảng, luật pháp của nhà nước địa phương.

Năm 1997, sau khi tỉnh Minh Hải được chia tách thành hai tỉnh Cà Mau, Bạc Liêu, Báo ảnh Đất Mũi trở thành cơ quan ngôn luận của UBND tỉnh Cà Mau theo Quyết định số 147/QĐ ngày 17/02/1997 của Chủ tịch UBND tỉnh Cà Mau. Cũng trong năm 1997, được sự cho phép của Bộ Văn hóa Thông tin tại Giấy phép hoạt động báo chí số 2269/BC-GPXB ngày 25/7/1997 của Bộ trưởng Bộ Văn hóa và Thông tin, Báo ảnh Đất Mũi ra mắt bạn đọc Đặc san Đất Mũi chuyên đề, xuất bản mỗi tháng 2 kỳ với nội dung thông tin chuyên đề về văn hóa nghệ thuật, thể thao, sân khấu, thời trang, điện ảnh trong nước và trên thế giới. Đây chính là tiền thân của Báo ảnh Đất Mũi cuối tuần hiện nay. Đến năm 2001, Báo ảnh Đất Mũi đã rút ngắn định kỳ trở thành tuần báo của tỉnh được Bộ trưởng Bộ Văn hóa thông tin quyết định cấp Giấy phép hoạt động báo chí tại quyết định số 289/GP/BVHTT ngày 23 tháng 5 năm 2001. Năm 2006, Cục Báo chí - Bộ Văn hóa Thông tin cấp Giấy phép số 60/GPHĐBC ngày 16/10/2006 cho phép xuất bản số nguyệt san Đất Mũi định kỳ hàng tháng. Trước sự bùng nổ của công nghệ thông tin và phát triển internet, cùng với xu thế phát triển của báo chí cả nước, tháng 8 năm 2006, Báo ảnh Đất Mũi cho ra mắt báo điện tử Đất Mũi Online theo Giấy phép số 217/GP-BC ngày 28/7/2006 của Cục Báo chí - Bộ Văn hóa Thông tin, là tờ báo điện tử đầu tiên của tỉnh, Đất Mũi Online đã chính thức hội nhập với làng báo điện tử cả nước. Năm 2007, Bộ trưởng Bộ Văn hóa Thông tin cấp Giấy phép xuất bản phụ trương số 08/GP BVHTT ngày 02/02/2007, Báo ảnh Đất Mũi đã xuất bản phụ trương Cơ Hội vàng,

trưởng Bộ Thông tin và Truyền thông cấp Giấy phép xuất bản số 1287/GP-BTTTT ngày 28/8/2008 cho phép Báo ảnh Đất Mũi xuất bản ấn phẩm Báo ảnh Đất Mũi bản tiếng Khmer, phát hành định kỳ hàng tháng, phục vụ đời sống tinh thần, nhu cầu thông tin của đồng bào dân tộc Khmer trong tỉnh, góp phần gìn giữ và phát huy bản sắc văn hóa tốt đẹp của đồng bào dân tộc Khmer.

Với bản sắc đặc thù của tờ báo ảnh, trong hoạt động của mình 40 năm qua, Đất Mũi đã từng bước vượt qua những khó khăn, thử thách khốc liệt, nỗ lực phấn đấu để vươn lên. Từ tờ báo ảnh xuất bản 4 tháng một kỳ với số lượng vài trăm tờ, chủ yếu phục vụ nhu cầu thông tin của các cơ quan, đơn vị trong tỉnh. Đến nay, sau 40 năm ra đời, Báo ảnh Đất Mũi không chỉ có một, mà đã có tới 6 sản phẩm với mảng sét mang tên Đất Mũi.

- Đài Phát thanh - Truyền hình Cà Mau (PT-TH):

Đài PT-TH Cà Mau, tiền thân là Đài PT-TH Minh Hải được thành lập theo Quyết Định số 353/QĐ.UB ngày 4/7/1977 của UBND Tỉnh Minh Hải. Đài đã chính thức phát đi tiếng nói đầu tiên vào ngày 19/8/1977.

Ngay từ ngày đầu Tỉnh Cà Mau mới được tái lập (01/01/1997), nhiệm vụ là tờ báo nói, báo hình, là cơ quan ngôn luận của Đảng và Nhà nước, là diễn đàn của nhân dân Cà Mau. Đài PT-TH Cà Mau có chức năng tuyên truyền đường lối, chủ trương, chính sách của Đảng, giáo dục pháp luật của Nhà nước Việt Nam. Đồng thời phục vụ nhu cầu hưởng thụ văn hóa, nghệ thuật bồi dưỡng nâng cao đời sống tinh thần cho nhân dân. Phục vụ đặc lực cho công cuộc đổi mới đất nước vì mục tiêu “Dân giàu, nước mạnh, dân chủ, công bằng, văn minh”.

Hơn 40 năm qua, toàn thể cán bộ, phóng viên, công chức từng bước vượt qua mọi khó khăn gian khổ, không ngừng học tập nâng cao trình độ, nêu cao trách nhiệm của người chiến sĩ cầm bút, cầm máy trên mặt trận chính trị tư tưởng. Biết lấy phương châm “Đoàn kết, Thống nhất” để tạo sức mạnh, làm động lực thúc đẩy quá trình đổi mới. Không ngừng cải tiến và nâng cao chất lượng nội dung chương trình, đảm bảo thông tin nhanh, nhạy, kịp thời, chính xác những sự kiện quan trọng

đang diễn ra ở các địa phương trong tỉnh, trong nước và trên thế giới mà mọi người quan tâm.

Ngày nay, Đài PT-TH Cà Mau đã được đầu tư khá hoàn thiện từ cơ sở hạ tầng đến thiết bị kỹ thuật. Hiện đài có 1 khu trung tâm kỹ thuật sản xuất chương trình, 1 khu kỹ thuật truyền dẫn phát sóng, 3 khu nhà làm việc, khu trung tâm phát thanh phát sóng AM (xã Thạnh Phú, huyện Cái Nước) và 1 trung tâm phát sóng truyền hình (xã Lý Văn Lâm, TP.Cà Mau), đài đã phát sóng chương trình truyền hình trên vệ tinh Vinasat 2 và nhiều mạng truyền hình khác.

Đài PT - TH Cà Mau đặt mục tiêu không ngừng lớn mạnh, trưởng thành, luôn bám sát công tác tư tưởng, thực hiện tốt chức năng thông tin đúng tôn chỉ mục đích của cơ quan báo chí cách mạng; là diễn đàn uy tín của các tầng lớp nhân dân, tạo nên ấn tượng đẹp trong lòng người dân Cà Mau và công chúng trên mọi khắp miền đất nước.

2.1.3. Quan điểm, nhận thức của Đảng bộ, chính quyền tỉnh Cà Mau về công tác giáo dục lý tưởng cách mạng, đạo đức, lối sống cho thanh niên Trong thời gian qua, Đảng bộ, chính quyền và nhân dân tỉnh Cà Mau luôn quan tâm giáo dục đạo đức, lối sống, định hướng lý tưởng, hành động đúng đắn cho thanh niên; tạo môi trường sống lành mạnh cho thanh niên rèn luyện, cống hiến và trưởng thành. Đảng bộ tỉnh đã quán triệt và lãnh đạo toàn hệ thống chính trị hiện thực hóa đường lối, chủ trương của Đảng, chính sách pháp luật của Nhà nước về công tác thanh niên. Ngày 24/10/2006, Tỉnh ủy Cà Mau đã ban hành Nghị quyết số 02-NQ/TU về “tăng cường công tác vận động nh n d n giai đoạn 2006 - 2010 và những năm tiếp theo”, trong đó nêu rõ những nội dung của công tác giáo dục đạo đức, lối sống cho thanh niên: “tăng cường công tác giáo dục chính trị tư tưởng, n ng cao nhận thức cho thế hệ trẻ. Tập trung giáo dục chủ nghĩa Mác - Lênin, tư tưởng Hồ Chí Minh, truyền thống yêu nước, lòng tự hào, tự tôn d n tộc; rèn luyện đạo đức, lối sống trong sạch, lành mạnh, văn minh; vững tin vào tương lai tươi sáng của d n tộc”.

Thực hiện Nghị quyết Trung ương 5 (khóa X) về “Công tác tư tưởng, lý luận, báo chí trước yêu cầu mới”, Tỉnh ủy Cà Mau đã xây dựng Chương trình hành

động số 15-CTr/TU ngày 31/10/2007, trong đó xác định: “*Các cơ quan báo chí phải thực hiện tốt vai trò là cầu nối giữa Đảng, chính quyền với nhân dân; làm tốt chức năng nhiệm vụ tuyên truyền đường lối, quan điểm của Đảng, chính sách, pháp luật của Nhà nước đến với nhân dân; chú trọng công tác tuyên truyền biểu dương người tốt, việc tốt, các điển hình tiên tiến trong học tập và làm theo tấm gương đạo đức Hồ Chí Minh*”.

Thực hiện Nghị quyết số 25-NQ/TW, ngày 25/7/2008 của Ban Chấp hành Trung ương khóa X về “*Tăng cường sự lãnh đạo của Đảng đối với công tác thanh niên thời kỳ đẩy mạnh công nghiệp hóa, hiện đại hóa*”, Tỉnh ủy Cà Mau đã xây dựng Chương trình hành động số 26-CTr/TU, đề ra mục tiêu đến năm 2020 là: “*sớm hình thành một lớp thanh niên ưu tú trên các lĩnh vực, biết quý trọng và phát huy truyền thống cách mạng, có tri thức, sức khỏe, kỹ năng lao động giỏi*”.

Thực hiện Quyết định số 2474/QĐ-TTg ngày 30/12/2011 của Thủ tướng Chính phủ phê duyệt Chiến lược phát triển thanh niên Việt Nam giai đoạn 2011 - 2020, UBND tỉnh Cà Mau đã ra Quyết định số 480/QĐ-UBND ngày 28/3/2012 Ban hành Kế hoạch triển khai, thực hiện Chiến lược phát triển thanh niên Việt Nam giai đoạn 2011 - 2020 trên địa bàn tỉnh Cà Mau, xác định mục tiêu tổng quát là: “*Xây dựng thế hệ thanh niên tỉnh Cà Mau phát triển toàn diện, giàu lòng yêu nước, có đạo đức cách mạng, ý thức công dân, kiên định lý tưởng độc lập dân tộc và chủ nghĩa xã hội; có trình độ học vấn, nghề nghiệp và việc làm; có văn hóa, sức khỏe, kỹ năng sống và ý chí vươn lên; xung kích, sáng tạo làm chủ khoa học công nghệ tiên tiến; hình thành nguồn nhân lực trẻ có chất lượng cao đáp ứng yêu cầu thời kỳ đẩy mạnh công nghiệp hóa, hiện đại hóa và hội nhập quốc tế. Phát huy vai trò, trách nhiệm của thanh niên trong sự nghiệp xây dựng và bảo vệ Tổ quốc*”.

Thực hiện Chỉ thị số 42-CT/TW, ngày 24/3/2015 của Ban Bí thư Trung ương Đảng về tăng cường sự lãnh đạo của Đảng đối với công tác giáo dục lý tưởng cách mạng, đạo đức, lối sống văn hóa cho thế hệ trẻ giai đoạn 2015 - 2030 và Quyết định số 1501/QĐ-TTg, ngày 28/8/2015 của Thủ tướng Chính phủ phê duyệt Đề án “*Tăng cường giáo dục lý tưởng cách mạng, đạo đức, lối sống cho thanh niên, thiếu niên và nhi đồng giai đoạn 2015 - 2020*”, Ủy ban nhân dân Tỉnh Cà Mau đã xây dựng Kế

hoạch số 64/KH-UBND, ngày 24/11/2015 về việc “Tăng cường giáo dục lý tưởng cách mạng, đạo đức, lối sống cho thanh niên, thiếu niên và nhi đồng giai đoạn 2015 - 2020 trên địa bàn tỉnh Cà Mau”, trong đó xác định mục đích “*Tạo chuyển biến căn bản về đạo đức, lối sống, phát triển toàn diện; yêu gia đình, có đạo đức trong sáng, lối sống văn hóa; yêu nước, tự hào dân tộc, kiên định lý tưởng độc lập dân tộc và chủ nghĩa xã hội; ý thức tuân thủ pháp luật; có năng lực, bản lĩnh trong cuộc sống; có sức khỏe, tri thức, kỹ năng lao động để trở thành những công dân có ích, đáp ứng yêu cầu của sự nghiệp công nghiệp hóa, hiện đại hóa đất nước; chủ động và tích cực tham gia xây dựng và bảo vệ Tổ quốc Việt Nam xã hội chủ nghĩa, xây dựng quê hương Cà Mau ngày càng văn minh, giàu đẹp*”.

Với vai trò, nhiệm vụ là cơ quan của Đảng bộ Đảng Cộng sản Việt Nam tỉnh Cà Mau - tiếng nói của Đảng bộ, chính quyền và nhân dân Cà Mau, báo chí Cà Mau luôn quán triệt sâu sắc và thực hiện tốt tinh thần chỉ đạo của Tỉnh ủy, UBND tỉnh về công tác giáo dục lý tưởng cách mạng, đạo đức, lối sống cho thanh niên trên địa bàn tỉnh; xem đây là nhiệm vụ quan trọng, thường xuyên, liên tục nhằm góp phần tạo sự chuyển biến rõ nét về lý tưởng cách mạng, đạo đức lối sống của thanh niên tỉnh Cà Mau.

2.2. Thực trạng thông tin giáo dục lý tưởng cách mạng, đạo đức, lối sống cho thanh niên trên báo chí Cà Mau

2.2.1. Nội dung thông tin giáo dục lý tưởng cách mạng, đạo đức, lối sống cho thanh niên trên báo chí Cà Mau

Qua khảo sát cho thấy, thông tin giáo dục lý tưởng cách mạng, đạo đức, lối sống cho thanh niên trên báo chí Cà Mau tập trung vào các nội dung sau: - *Thông tin giáo dục lý tưởng cách mạng, chủ trương, đường lối của Đảng, chính sách, pháp luật của Nhà nước và của địa phương có liên quan đến đời sống, học tập và việc làm của thanh niên trong cả nước nói chung và của tỉnh Cà Mau nói riêng.* Nhiều tác phẩm trên báo chí Cà Mau đã góp phần xây dựng thế hệ trẻ tỉnh nhà giàu lòng yêu nước, tự cường dân tộc, kiên định lý tưởng độc lập dân tộc và chủ nghĩa xã hội; có đạo đức trong sáng, ý thức tuân thủ pháp luật; có năng lực, bản lĩnh trong hội nhập; có sức

khỏe, tri thức, kỹ năng lao động, trở thành những công dân tốt, tích cực tham gia vào sự nghiệp xây dựng và phát triển quê hương Cà Mau,

47

trong số đó có thể kể đến những bài viết, phóng sự tiêu biểu như: “Vững tin lên đường nhập ngũ” (Báo Cà Mau, thứ Hai, ngày 5/3/2018); “Tuổi trẻ sáng tạo, khởi nghiệp” (Báo Cà Mau, thứ Hai, ngày 26/3/2018); “Tạo cơ hội cho thanh niên tiếp cận vốn, giải quyết việc làm” (Báo Cà Mau, thứ Sáu, ngày 15/6/2018); Phóng sự “Hướng đi mới cho thanh niên từ đề án xuất khẩu lao động 2018 - 2022” (Chuyên đề Tạp chí tuổi trẻ Cà Mau, thứ Hai ngày 03/9/2018); Phóng sự “Khởi nghiệp” (Chuyên đề Tạp chí tuổi trẻ Cà Mau, thứ Hai ngày 18/02/2019)...

- *Thông tin giáo dục những giá trị đạo đức, truyền thống văn hóa, lối sống tốt đẹp của con người Việt Nam, của địa phương Cà Mau; tư tưởng, đạo đức và phong cách Hồ Chí Minh, đặc biệt là những tư tưởng có liên quan đến thế hệ trẻ Việt Nam.* Các tác phẩm trên báo chí Cà Mau thời gian qua đã chú trọng giáo dục thanh niên nhận thức đúng các giá trị chân, thiện, mỹ, những giá trị truyền thống tốt đẹp của dân tộc, thường xuyên quan tâm bồi dưỡng cho thanh niên những tình cảm cao đẹp về tình yêu quê hương, đất nước; đẩy mạnh tuyên truyền, giáo dục tư tưởng, quan điểm của Bác đối với thanh niên Việt Nam, nhằm xây dựng cho thanh niên thế giới quan, phương pháp luận đúng đắn để giải quyết những vấn đề do thực tiễn đặt ra. Từ đó hình thành cho họ lối sống trong sạch, lành mạnh, những hành vi đạo đức trong sáng phù hợp với các giá trị truyền thống tốt đẹp của dân tộc và thời đại. Trong đó có nhiều bài viết, phóng sự tiêu biểu như: “Giúp người nghèo đón tết an lành, đầm ấm” (Báo ảnh Đất Mũi, thứ Hai, ngày 01/01/2018); “Khu đoàn Tây Nam Bộ 15 năm một chặng đường lịch sử vẻ vang” (Báo ảnh Đất Mũi, thứ Hai, ngày 26/3/2018); Loạt bài: “Tuổi trẻ Cà Mau nhớ lời di chúc theo chân Bác” (Báo ảnh Đất Mũi, thứ Hai, ngày 20/5/2019); “Chung tay giúp trẻ em nghèo” (Báo Cà Mau, thứ Sáu, ngày 20/4/2018); “Dấu ấn thanh niên qua những công trình” (Báo Cà Mau, thứ Hai, ngày 15/1/2018); “Lan tỏa tinh thần thiện nguyện” (Báo Cà Mau, thứ Bảy, ngày 27/1/2018); Phóng sự “Thanh niên tiên tiến làm theo lời Bác” (Chuyên đề Tạp chí tuổi trẻ Cà Mau, Thứ Hai ngày 14/5/2018); Phóng sự “Kỷ niệm 129 năm Ngày sinh

Chủ tịch Hồ Chí Minh và 50 năm thực hiện Di chúc của Bác” (Chuyên đề Tạp chí tuổi trẻ Cà Mau, Thứ Hai ngày 10/6/2019)...

- *Thông tin tuyên truyền các phong trào thi đua yêu nước, những gương điển*

48

hình người tốt, việc tốt trên các lĩnh vực, cuộc sống xã hội trong phạm vi cả nước và tại tỉnh Cà Mau. Thực hiện tốt nội dung trên, thời gian qua báo chí Cà Mau đã có nhiều bài viết, phóng sự tiêu biểu như: “Phát huy vai trò xung kích, tình nguyện xây dựng nông thôn mới và đô thị văn minh” (Báo ảnh Đất Mũi, thứ Hai, ngày 12/3/2018); “Thanh niên Cà Mau góp sức xây dựng quê hương” (Báo ảnh Đất Mũi, thứ Hai, ngày 11/6/2018); Loạt bài “Nữ thủ lĩnh 8x” từ kỳ 1 đến kỳ 5 (Báo ảnh Đất Mũi, thứ Hai, các số phát hành Tháng 3 và Tháng 4/2019); “Làm giàu trên chính quê hương mình” (Báo Cà Mau, thứ Hai, ngày 26/2/2018); “Khi người thích mạo hiểm kinh doanh” (Báo Cà Mau, thứ Hai, ngày 26/2/2018); “Dấu ấn Tháng Thanh niên” (Báo Cà Mau, thứ Hai, ngày 12/3/2018); “Hai Kaka: Tấm lòng với trẻ em nghèo” (Báo Cà Mau, thứ Bảy, ngày 2/6/2018); “Tiến sĩ trẻ Nguyễn Việt Bắc: Tận tâm với nghiệp giảng” (Báo Cà Mau, thứ Bảy, ngày 30/6/2018); “Nguyễn Nguyên Tú: Cô sinh viên 5 tốt” (Báo Cà Mau, thứ Bảy, ngày 14/7/2018); Phóng sự “Thiết thực với những hoạt động phong trào” (Chuyên đề Tạp chí tuổi trẻ Cà Mau, Thứ Hai ngày 26/11/2018); Phóng sự “Gương điển hình tiên tiến trong công tác Đoàn và phong trào Thanh thiếu niên” (Chuyên đề Tạp chí tuổi trẻ Cà Mau, Thứ Hai ngày 13/5/2019)...

- *Thông tin tuyên truyền cho thế hệ trẻ về chủ quyền biển đảo, toàn vẹn lãnh thổ của Tổ quốc Việt Nam xã hội chủ nghĩa,* gắn với những bài viết, phóng sự tiêu biểu như: “Thắp lên tình yêu biển đảo quê hương” (Báo Cà Mau, thứ Sáu, ngày 13/4/2018); “Tuổi trẻ Cà Mau với biển đảo quê hương” (Báo ảnh Đất Mũi, thứ Hai, ngày 09/4/2018); “Hành trình thắp sáng tình yêu biển đảo quê hương” (Báo ảnh Đất Mũi, thứ Hai, ngày 27/8/2018); Phóng sự “Chia sẻ với người lính đảo” (Chuyên đề Tạp chí tuổi trẻ Cà Mau, Thứ Hai ngày 24/12/2018); Phóng sự “Hành trình Tuổi trẻ Cà Mau vì Biển đảo quê hương” (Chuyên đề Tạp chí tuổi trẻ Cà Mau, Thứ Hai ngày 15/4/2019)...

- *Tuyên truyền đấu tranh, phòng chống “Diễn biến hòa bình”, phản bác các thông tin sai trái của các thế lực thù địch trong nước, nước ngoài và ở địa phương tỉnh Cà Mau.* Thời gian qua, trên một số trang mạng phản động, các phần tử cơ hội cầu kết với một số thế lực thù địch đã đăng tải nhiều bài xuyên tạc vai trò lãnh đạo

49

của Đảng Cộng sản Việt Nam nhằm chia rẽ khối đoàn kết toàn dân. Đối tượng mà thế lực thù địch hướng đến để tuyên truyền những thông tin, luận điệu xuyên tạc là các tầng lớp nhân dân, trọng tâm, trọng điểm là giới trẻ (thanh niên, học sinh, sinh viên) nhằm tạo lực lượng đối lập với Đảng, Nhà nước ta.

Trước những âm mưu, thủ đoạn trên, báo chí Cà Mau luôn cảnh giác, tích cực đấu tranh vạch trần, bác bỏ các luận điệu xuyên tạc, bảo vệ Đảng, Nhà nước và chế độ ta. Các cơ quan báo chí Cà Mau đã có những bài viết mang tính chiến đấu cao, định hướng rõ ràng, kết hợp chặt chẽ giữa “xây” và “chống”; phân tích, đánh giá nhiều chiều về sự tinh vi trong đưa tin, bài “đầu độc” thế hệ trẻ. Đồng thời có bài viết cung cấp kiến thức, sự hiểu biết đầy đủ cho thế hệ trẻ. Trong đó tiêu biểu như: “Dân vận khéo - giữ bình yên địa bàn” (Báo ảnh Đất Mũi, thứ Hai, ngày 15/01/2018); “Công tác dân vận đã hướng mạnh về cơ sở” (Báo ảnh Đất Mũi, thứ Hai, ngày 30/4/2018); Loạt bài “Thanh niên Cà Mau thời kỳ mới” (Báo Cà Mau, thứ Hai, ngày 17/9/2018); “Tuổi trẻ xung kích, năng động” (Báo Cà Mau, thứ Bảy, ngày 7/10/2018); Phóng sự “Vĩ biển đảo quê hương” (Chuyên đề Tạp chí tuổi trẻ Cà Mau, Thứ Hai ngày 16/4/2018);...

- *Thông tin việc nâng cao nhận thức và trách nhiệm của các cấp, các ngành, gia đình, nhà trường, cộng đồng xã hội trong công tác phối hợp giáo dục lý tưởng cách mạng, đạo đức, lối sống cho thế hệ trẻ Cà Mau.* Thanh niên ngày nay đang sống trong thời kỳ bùng nổ thông tin, kinh tế tri thức phát triển mạnh mẽ, giao lưu quốc tế ngày càng mở rộng; thanh niên đã và đang chịu ảnh hưởng cả mặt tích cực và mặt tiêu cực từ môi trường kinh tế, xã hội.

Trước những vấn đề trên, báo chí Cà Mau thời gian qua đã có những đóng góp quan trọng thông qua những tác phẩm của mình, tạo thành cầu nối liên kết giữa gia đình, nhà trường và xã hội trong việc giáo dục lý tưởng cách mạng, rèn luyện đạo đức, lối sống cho thanh niên trên địa bàn tỉnh; góp phần cùng với cấp ủy đảng,

chính quyền, mặt trận, đoàn thể, nhất là tổ chức Đoàn thanh niên thông tin tuyên truyền nhiều hoạt động phong phú, đa dạng để thu hút, tập hợp thanh niên, rèn luyện thanh niên theo các chuẩn mực đạo đức cách mạng. Kịp thời biểu dương, nhân rộng cách làm hay và kiên quyết uốn nắn những thiếu sót, lệch lạc, những biểu hiện lệch chuẩn trong đạo đức, lối sống của thanh niên, trong đó có những bài viết,

50

phóng sự tiêu biểu như: “Thanh niên nông thôn với nỗi lo lao động, việc làm” (Báo ảnh Đất Mũi, thứ Hai, ngày 07/5/2018); “Gặp khó trong việc chăm bồi phát triển Đảng trong đoàn viên, thanh niên” (Báo ảnh Đất Mũi, thứ Hai, ngày 09/7/2018); “Nơi tập hợp thanh niên” (Báo ảnh Đất Mũi, thứ Hai, ngày 03/12/2018); Phóng sự “Nối tiếp vòng tay kết đoàn” (Chuyên đề Tạp chí tuổi trẻ Cà Mau, Thứ Hai ngày 16/5/2018); Phóng sự “Đứng lên sau vấp ngã” (Chuyên đề Tạp chí tuổi trẻ Cà Mau, Thứ Hai ngày 9/7/2018); Phóng sự “Điểm sáng trong giáo dục toàn diện” (Chuyên đề Tạp chí tuổi trẻ Cà Mau, Thứ Hai ngày 21/01/2019); “Nâng cao chất lượng dạy và học qua hội giảng” (Báo Cà Mau Online, thứ Bảy, ngày 15/6/2019); “Giáo dục truyền thống lịch sử cho sinh viên” (Báo Cà Mau Online, thứ Bảy, ngày 08/6/2019); “Giáo dục truyền thống cách mạng cho học sinh” (Báo Cà Mau Online, thứ Hai, ngày 18/3/2019)...

Kết quả khảo sát phản ánh khá rõ nét bức tranh chung về nội dung thông tin giáo dục lý tưởng cách mạng, đạo đức, lối sống cho thanh niên trên báo chí Cà Mau theo đúng chủ trương, chính sách của Đảng và pháp luật Nhà nước.

Các tác phẩm báo chí đã bám sát thực tiễn cơ sở để phản ánh. Mỗi cơ quan báo chí, tùy theo chức năng, nhiệm vụ của mình đã phát hiện, khai thác các đề tài và phản ánh tương đối toàn diện về đối tượng thanh niên trên địa bàn tỉnh. Số lượng các tin, bài, phóng sự thông tin giáo dục lý tưởng cách mạng, đạo đức, lối sống cho thanh niên từ năm 2018 đến tháng 6 năm 2019 có tăng lên.

Nội dung thông tin giáo dục lý tưởng cách mạng, đạo đức, lối sống cho thanh niên được lên kế hoạch cụ thể và có sự quan tâm chỉ đạo của Ban Biên tập các cơ quan báo chí. Trên thực tế, những năm gần đây các cơ quan báo chí Cà Mau đều dành dung lượng tương đối phản ánh việc thông tin giáo dục lý tưởng cách mạng,

đạo đức, lối sống cho thanh niên trên địa bàn tỉnh.

Các bài viết, phóng sự thông tin giáo dục lý tưởng cách mạng, đạo đức, lối sống cho thanh niên trên báo chí Cà Mau có sự chỉ đạo và định hướng cụ thể, tập trung khai thác đề tài nóng, hấp dẫn, mới mẻ, tránh đi theo lối mòn.

51

2.2.2. Hình thức thông tin giáo dục lý tưởng cách mạng, đạo đức, lối sống cho thanh niên trên báo chí Cà Mau

Thời gian qua, báo chí Cà Mau luôn quan tâm đa dạng hoá các hình thức giáo dục lý tưởng cách mạng, đạo đức, lối sống cho thanh niên qua việc tuyên truyền các chủ trương, đường lối của Đảng, chính sách pháp luật của Nhà nước và địa phương đến thanh niên; tiếp tục tuyên truyền cuộc vận động “Học tập và làm theo tư tưởng, đạo đức, phong cách Hồ Chí Minh” theo Chỉ thị 05-CT/TW, ngày 15/5/2016 của Bộ Chính trị; thông tin các phong trào hành động cách mạng của tuổi trẻ, tuyên truyền tấm gương người tốt việc tốt, điển hình tiên tiến trong thanh niên; phối hợp tổ chức các hoạt động giáo dục, các cuộc vận động, phong trào thi đua yêu nước thông qua các hình thức như:

- Từ năm 2018 đến tháng 6 năm 2019 Đài PT-TH Cà Mau tiếp tục duy trì phát sóng Chuyên đề “Tập chí Tuổi trẻ”, thực hiện tốt việc thông tin giáo dục lý tưởng cách mạng, đạo đức, lối sống cho thanh niên trên địa bàn tỉnh: đây thực sự là diễn đàn của thanh niên, phản ánh khá toàn diện các phong trào hoạt động trong công công tác thanh niên và đời sống, lao động, việc làm... của thanh niên trên địa bàn tỉnh Cà Mau. Chuyên đề được phát sóng định kỳ trên Đài PT-TH Cà Mau mỗi tháng 1 kỳ vào ngày Thứ Hai với thời lượng phát sóng mỗi kỳ là 15 phút tập trung vào một chủ đề, mỗi chủ đề từ 3 đến 5 phóng sự ngắn thông tin giáo dục truyền thống, kỷ niệm các ngày lễ lớn, các sự kiện trọng đại của đất nước, địa phương; các phong trào hành động cách mạng của thanh niên; những tấm gương thanh niên tiêu biểu trong học tập và làm theo lời Bác; những mô hình thanh niên phát triển kinh tế, vươn lên làm giàu chính đáng.

+ Thông tin giáo dục truyền thống, kỷ niệm các ngày lễ lớn, các sự kiện trọng đại của đất nước, địa phương trên Tạp chí Tuổi trẻ có các phóng sự tiêu biểu như: Hiểu về trái tim - Hành trình chia sẻ (phát sóng ngày 22/01/2018); Sinh hoạt truyền thống về “Tổng tiến công nổi dậy Tết Mậu Thân 1968” (phát sóng ngày 19/02/2018); Âm tình “Tết Quân dân” (phát sóng ngày 19/02/2018); Hẹn mặt truyền thống Khu Đoàn Tây Nam Bộ (phát sóng ngày 16/4/2018); Thanh niên tiên tiến làm theo lời Bác (phát sóng ngày 14/5/2018); Tuổi trẻ với đạo lý “Uống nước

52

nhớ nguồn” (phát sóng ngày 06/8/2018); 65 năm Chiến thắng Điện Biên Phủ (phát sóng ngày 13/5/2019); Kỷ niệm 129 năm Ngày sinh Chủ tịch Hồ Chí Minh và 50 năm thực hiện Di chúc của Bác (phát sóng ngày 10/6/2019)...

+ Thông tin tuyên truyền các phong trào hành động cách mạng của thanh niên trên Tạp chí Tuổi trẻ có các phóng sự tiêu biểu như: Tuổi trẻ chung sức xây dựng “Nông thôn mới” (phát sóng ngày 22/01/2018); Khởi động “Tháng Thanh niên” năm 2018 (phát sóng ngày 19/3/2018); Rộn ràng “Hội trại tòng quân” (phát sóng ngày 19/3/2018); Sôi nổi “Hội trại 26/3” (phát sóng ngày 16/4/2018); Nối tiếp vòng tay kết đoàn (phát sóng ngày 14/5/2018); Ra quân “Chiến dịch Thanh niên tình nguyện hè” (phát sóng ngày 11/6/2018); Rộn ràng Xuân yêu thương (phát sóng ngày 18/02/2019); Hành trình “Tuổi trẻ vì biển đảo quê hương” (phát sóng ngày 13/5/2019); Những hoạt động mang ý nghĩa thiết thực của Tuổi trẻ Cà Mau (phát sóng ngày 10/6/2019)...

+ Thông tin tuyên truyền những tấm gương thanh niên tiêu biểu trong học tập và làm theo lời Bác; những mô hình phát triển kinh tế trong thanh niên trên Tạp chí Tuổi trẻ có các phóng sự tiêu biểu như: Hiệu quả nuôi Tôm càng xanh trên ruộng lúa (phát sóng ngày 22/01/2018); Thanh niên làm giàu từ mô hình ươm, vèo Cua giống (phát sóng ngày 19/3/2018); Hiệu quả nuôi cá Kèo trong đầm nuôi tôm công nghiệp (phát sóng ngày 29/10/2018); Những sinh viên 5 tốt (phát sóng ngày 21/01/2019); Khởi nghiệp (phát sóng ngày 18/02/2019); Gương điển hình tiên tiến trong công tác Đoàn và phong trào Thanh thiếu niên (phát sóng ngày 13/5/2019)...

- Mặc dù Báo Cà Mau, Báo ảnh Đất Mũi từ năm 2018 đến tháng 6 năm 2019

không có chuyên trang, chuyên mục viết về thanh niên, nhưng Báo Cà Mau, Báo ảnh Đất Mũi đều có phân công phóng viên đăng ký viết tin, bài, phóng sự thông tin những sự kiện, hoạt động, học tập, lao động, việc làm... của thanh niên trên địa bàn tỉnh. Bên cạnh đó, trên các chuyên trang, chuyên mục Chính trị - Xã hội, Khởi nghiệp trẻ, Giáo dục, Phóng sự - Ký sự... của Báo Cà Mau và các chuyên trang, chuyên mục Thời sự, Xã hội, Pháp luật, Bạn đọc... của Báo ảnh Đất Mũi đều có những bài viết thông tin về việc giáo dục lý tưởng cách mạng, đạo đức, lối sống cho thanh niên. Trong đó tiêu biểu là những bài viết như: Tuổi trẻ phát huy tinh thần

53

khởi nghiệp (Báo ảnh Đất Mũi, thứ Hai, ngày 22/01/2018); Xung phong làm gương (Báo ảnh Đất Mũi, thứ Hai, ngày 09/4/2018); Thanh niên Cà Mau góp sức xây dựng quê hương (Báo ảnh Đất Mũi, thứ Hai, ngày 11/6/2018); Tuổi trẻ Cà Mau học tập và làm theo lời Bác (Báo ảnh Đất Mũi, thứ Hai, ngày 26/11/2018); Xung kích, tình nguyện, góp sức xây dựng thành phố văn minh (Báo ảnh Đất Mũi, thứ Hai, ngày 29/4/2019); Đưa lịch sử địa phương vào trường học (Báo Cà Mau, thứ Tư, ngày 02/01/2019); Làm theo Bác trong môi trường học đường (Báo Cà Mau, thứ Sáu, ngày 01/3/2019); Trao yêu thương để nhận yêu thương (Báo Cà Mau, thứ Tư, ngày 03/4/2019); Thanh niên giúp hộ nghèo (Báo Cà Mau, thứ Tư, ngày 03/4/2019); Xây dựng Đảng trong sạch, vững mạnh (Báo Cà Mau, thứ Hai, ngày 03/6/2019)...

- Ngoài ra, đối với các sự kiện trọng đại có liên quan đến thanh niên như kỷ niệm Ngày thành lập Đoàn TNCS Hồ Chí Minh 26/3; Đại hội Đoàn thanh niên, Đại hội Hội LHTN các cấp, các cơ quan báo chí đều thành lập những chuyên mục không thường xuyên, tập trung thông tin, tuyên truyền giáo dục lý tưởng cách mạng, đạo đức, lối sống cho thanh niên trên địa bàn tỉnh.

Nhìn chung, hình thức thông tin giáo dục lý tưởng cách mạng, đạo đức, lối sống cho thanh niên trên báo chí Cà Mau đã có nhiều đổi mới, tạo được sự phong phú, hấp dẫn và ngày càng phù hợp với nhu cầu thông tin của thanh niên. Cụ thể như Đài PT-TH Cà Mau đã phát huy hiệu quả của Chuyên đề “Tập chí Tuổi trẻ”; Báo Cà Mau, Báo ảnh Đất Mũi có nhiều thể loại tin, bài phản ánh, phóng sự, ký sự trên các lĩnh vực của đời sống xã hội, góp phần hiệu quả trong việc giáo dục lý tưởng cách

mạng, đạo đức, lối sống cho thanh niên Cà Mau.

Tuy nhiên, kết quả khảo sát cho thấy thời lượng giành cho Chuyên đề “Tập chí tuổi trẻ” của Đài PT-TH Cà Mau là quá ngắn chỉ vón vẹn khoảng 15 phút và tần suất phát sóng thì rất ít, chỉ với 1 kỳ/tháng.

Báo Cà Mau, Báo ảnh Đất Mũi chưa có chuyên trang, chuyên mục viết về thanh niên. Do đó các bài viết thông tin giáo dục lý tưởng cách mạng, đạo đức, lối sống cho thanh niên không được thực hiện thường xuyên và thiếu sự logic, hệ thống.

54

Vẫn còn xuất hiện những bài viết, phóng sự giống như một bản báo cáo, bài tham luận tại các hội nghị, hội thảo. Nhiều bài viết không sinh động, thiếu hơi thở cuộc sống, thực tiễn.

Nhiều bài viết còn quá sơ sài, mang tính giáo dục không cao. Cách viết chưa hấp dẫn đối với người đọc; bố cục và kết cấu bài phản ánh thường dập khuôn về hình thức thể hiện như: đặc điểm, kết quả, nguyên nhân, giải pháp.

Ngôn ngữ, cách diễn đạt thiếu linh hoạt, chưa sinh động và cách trình bày chưa sáng tạo nên chưa hấp dẫn thanh niên.

2.2.3. Kết quả khảo sát về thực trạng thông tin giáo dục lý tưởng cách mạng, đạo đức, lối sống cho thanh niên trên báo chí Cà Mau

* *Khảo sát số lượng tin, bài, phóng sự trên 3 cơ quan Báo Cà Mau, Báo ảnh Đất Mũi và Đài PT-TH Cà Mau (thời gian từ tháng 01/2018 đến tháng 6/2019):* - Báo Cà Mau: Từ tháng 01 năm 2018 đến tháng 6 năm 2019, Báo Cà Mau đã thông tin tuyên truyền trên các lĩnh vực là 15.375 tin, bài (9.045 tin, 6.330 bài). Trong đó thông tin giáo dục lý tưởng cách mạng, đạo đức, lối sống cho thanh niên là 288 tin, bài (174 tin, 114 bài) chiếm tỷ lệ 1,87% tổng số tin, bài trên Báo Cà Mau.

Biểu 2.1: Số lượng tin, bài trên Báo Cà Mau từ tháng 01/2018 đến tháng 6/2019

Tin, bài về giáo dục lý
tưởng cách mạng, đạo
đức, lối sống cho thanh
niên

15375

- *Báo ảnh Đất Mũi*: Từ tháng 01 năm 2018 đến tháng 6 năm 2019, Báo ảnh Đất Mũi đã thông tin tuyên truyền trên các lĩnh vực với số lượng là 3.354 tin, bài (1.248 tin, 2.106 bài). Trong đó thông tin về giáo dục lý tưởng cách mạng, đạo đức,

55

lối sống cho thanh niên là 91 tin, bài (25 tin, 66 bài) chiếm tỷ lệ 2,71% tổng số các tin, bài trên Báo ảnh Đất Mũi.

Biểu 2.2: Số lượng tin, bài trên Báo ảnh Đất Mũi từ tháng 01/2018 đến tháng 6/2019

119

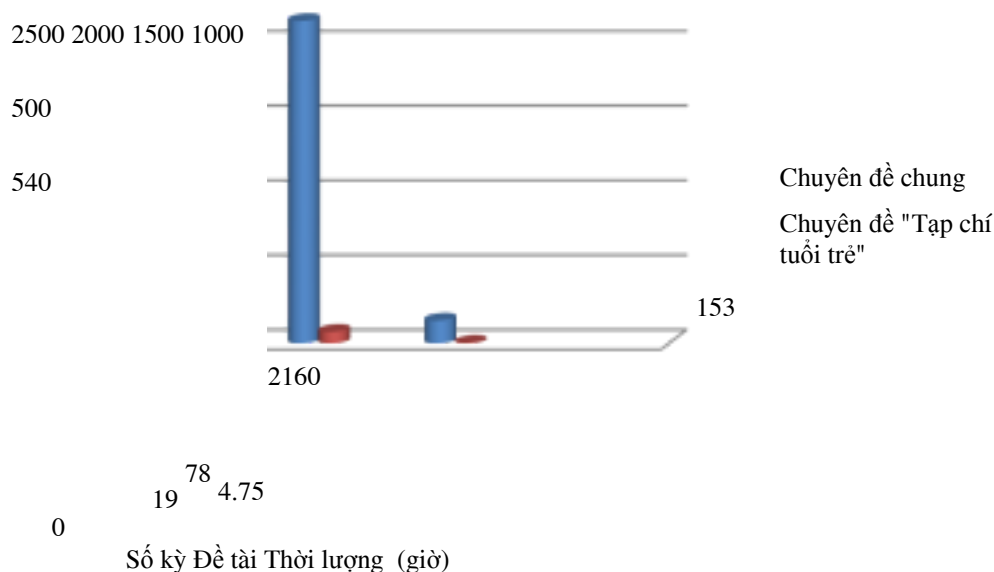
Tổng số tin, bài

Tin, bài về giáo dục lý
tưởng cách mạng, đạo đức,
lối sống cho thanh niên

3354

- *Đài PT-TH Cà Mau*: Từ tháng 01 năm 2018 đến tháng 6 năm 2019 Đài PT TH Cà Mau đã phát sóng Truyền hình 3.555 chương trình, bản tin; 32.332 đề tài; tổng thời lượng phát sóng là 7.581 giờ. Trong đó đã phát sóng Truyền hình Chuyên đề là 540 kỳ; 2.160 đề tài; tổng thời lượng là 153 giờ. Riêng chuyên đề “Tạp chí tuổi trẻ” đã thông tin tuyên truyền giáo dục lý tưởng cách mạng, đạo đức, lối sống cho thanh niên là 19 kỳ (chiếm 3,5%); 78 đề tài (chiếm 3,6%); tổng thời lượng là 4,75 giờ (chiếm 3,1%) trên tổng số các chuyên đề.

Biểu 2.3: Số kỳ, đề tài, thời lượng phát sóng của Chuyên đề “Tập chí tuổi trẻ” trên tổng số chuyên đề chung của Đài PT-TH Cà Mau từ tháng 01/2018 đến tháng 6/2019

56

Kết quả khảo sát các cơ quan Báo chí Cà Mau cho thấy: với số lượng tin, bài thông tin giáo dục lý tưởng cách mạng, đạo đức, lối sống cho thanh niên (Báo Cà Mau chiếm 1,87%; Báo ảnh Đất Mũi chiếm 2,71%) trên tổng số tin, bài về các vấn đề chung; Chuyên đề “Tập chí tuổi trẻ” của Đài PT-TH Cà Mau chiếm 3,5% số kỳ - 3,6% đề tài - 3,1% giờ phát sóng của tổng số các chuyên đề. Có thể nhận định việc thông tin giáo dục lý tưởng cách mạng, đạo đức, lối sống cho thanh niên trên báo chí Cà Mau thời gian qua chưa được chú trọng đúng mức, đồng thời cho thấy tần suất, mức độ thông tin tới thanh niên trên báo chí Cà Mau vẫn còn rất thấp.

**Khảo sát hiệu ứng tiếp nhận của thanh niên về thông tin giáo dục lý tưởng cách mạng, đạo đức lối sống cho thanh niên trên báo chí Cà Mau:* Khảo sát đối với 300 thanh niên (cán bộ, công chức, viên chức, đoàn viên, công nhân, sinh viên, học sinh, ...).

Bảng 2.1: Mức độ theo dõi của thanh niên đối với báo chí Cà Mau (Đơn vị tính: %)

Cơ quan báo chí	Mức độ theo dõi			
	Thường xuyên	Thỉnh thoảng	Hiếm khi	Không

Báo Cà Mau	33,67	53	7,33	6
Báo ảnh Đất Mũi	30,25	50,3	9,42	10,03
Đài PT-TH Cà Mau	20,45	42	25,55	12

Với kết quả khảo sát “*Mức độ theo dõi các bài viết, các phóng sự về giáo dục lý tưởng cách mạng, đạo đức, lối sống cho thanh niên trên báo chí Cà Mau của quý vị như thế nào?*” ở **Bảng 2.1** cho thấy: mức độ theo dõi các bài viết, phóng sự trên báo chí Cà Mau của thanh niên là tương đối thấp (mức độ theo dõi “Thường xuyên” ở Báo Cà Mau là 33,67%, Báo ảnh Đất Mũi là 30,25%, Đài PT-TH Cà Mau là 20,45%). Trong khi mức độ theo dõi “Hiếm khi” và “Không” tỷ lệ còn nhiều (bình quân ở Báo Cà Mau là 13,33%, Báo ảnh Đất Mũi là 19,45%, Đài PT-TH Cà Mau là 37,55%). Kết quả trên phản ánh khá thực tế về mức độ theo dõi của thanh niên đối với các cơ quan báo chí Cà Mau, do phải chịu sự cạnh tranh của các cơ quan báo chí lớn trong vùng và sự thông dụng của in-tơ-nét, mạng xã hội.

57

Bảng 2.2: Mức độ quan tâm của thanh niên về các nội dung giáo dục lý tưởng cách mạng, đạo đức lối sống cho thanh niên trên báo chí Cà Mau (Đơn vị tính: %)

Cơ quan báo chí	Các chủ trương, nghị quyết của Đảng, chính sách pháp luật của Nhà nước	Tình hình thực hiện các phong trào của Đoàn Thanh niên	Phản ánh gương thanh niên tiêu biểu
Báo Cà Mau	60,25	72,68	43,5
Báo ảnh Đất Mũi	61,32	70,73	47,71
Đài PT-TH Cà Mau	58,74	75,94	45,22

Khi đặt ra câu hỏi “*Những thông tin nào sau đây giành được sự quan tâm của quý vị?*”(có thể lựa chọn nhiều phương án), đã cho ra kết quả đánh giá ở **Bảng 2.2**. Trong 3 phương án trả lời thì thông tin mà thanh niên quan tâm nhiều nhất là “Tình

hình thực hiện các phong trào của Đoàn thanh niên” (bình quân ở 3 cơ quan báo chí là 73,11%), kể đến là thông tin về “Các chủ trương, nghị quyết của Đảng, chính sách pháp luật của Nhà nước” (bình quân ở 3 cơ quan báo chí là 60,1%) và thông tin về “Phản ánh gương thanh niên tiêu biểu” (bình quân ở 3 cơ quan báo chí là 45,47%). Kết quả khảo sát trên cho thấy thanh niên tập trung nhiều vào việc theo dõi tình hình thực hiện các phong trào của Đoàn thanh niên, từ đó giúp cho các cơ quan báo chí Cà Mau có sự nhìn nhận và đề ra những định hướng trong việc thông tin giáo dục lý tưởng cách mạng, đạo đức lối sống cho thanh niên trong thời gian tới được tốt hơn.

Bảng 2.3: Sự hấp dẫn của thông tin giáo dục lý tưởng cách mạng, đạo đức lối sống cho thanh niên trên báo chí Cà Mau (Đơn vị tính: %)

Cơ quan báo chí	Mức độ đánh giá		
	Hấp dẫn	Bình thường	Không hấp dẫn
Báo Cà Mau	42,67	55,33	2
Báo ảnh Đất Mũi	41,45	54,36	4,19
Đài PT-TH Cà Mau	40,12	56,78	3,1

Khảo sát thanh niên về câu hỏi “*Khi đọc các bài viết hoặc xem các phóng sự về giáo dục lý tưởng cách mạng, đạo đức, lối sống cho thanh niên trên Báo Cà Mau, Báo ảnh Đất Mũi, Đài PT-TH Cà Mau*” đã cho ra kết quả đánh giá ở **Bảng**

58

2.3. cho thấy sự “Hấp dẫn” của thông tin giáo dục lý tưởng cách mạng, đạo đức, lối sống cho thanh niên trên báo chí Cà Mau chiếm tỷ lệ trung bình thấp (Báo Cà Mau là 42,67%, Báo ảnh Đất Mũi là 41,45%, Đài PT-TH Cà Mau là 40,12%). Đánh giá trên phản ánh trung thực về sự hấp dẫn, phong phú của những thông tin giáo dục lý tưởng cách mạng, đạo đức, lối sống cho thanh niên trên báo chí Cà Mau hiện nay, vì vậy đòi hỏi các bài viết, phóng sự trên báo chí Cà Mau cần phải nâng cao chất lượng hơn nữa để tạo được sự hấp dẫn đối với thanh niên.

Bảng 2.4: Hiệu quả tiếp nhận các thông tin giáo dục lý tưởng, đạo đức, lối sống cho thanh niên trên báo chí Cà Mau (Đơn vị tính: %)

Cơ quan báo chí	Hiểu hơn về quan điểm, đường lối chủ trương của Đảng, chính sách pháp luật của Nhà nước đối với thanh niên	Biết nhiều hơn về các hoạt động của tổ chức Đoàn thanh niên	Thấy được vai trò của bản thân trong các phong trào hành động cách mạng của tuổi trẻ
Báo Cà Mau	71,23	75,6	69
Báo ảnh Đất Mũi	69,32	74,71	71
Đài PT-TH Cà Mau	65,75	76,82	73

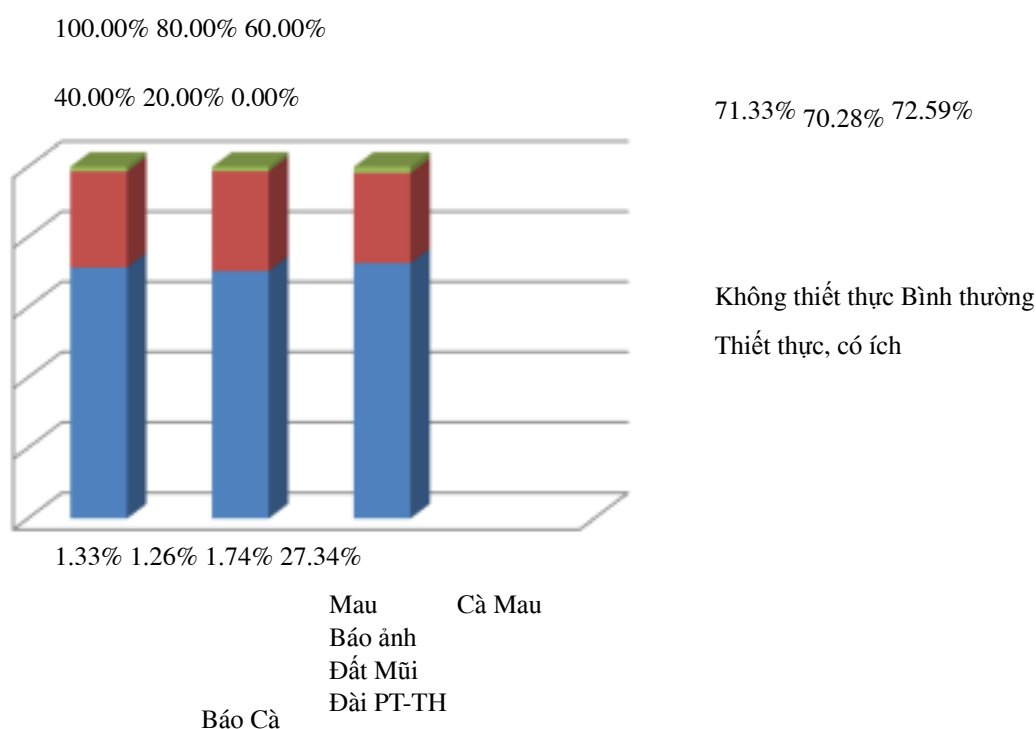
Khảo sát thanh niên về câu hỏi “*Đọc các bài viết, phóng sự về giáo dục lý tưởng cách mạng, đạo đức, lối sống cho thanh niên trên Báo Cà Mau, Báo ảnh Đất Mũi, Đài PT-TH Cà Mau*” (có thể chọn nhiều phương án trả lời) đã cho ra kết quả đánh giá ở **Bảng 2.4**. Kết quả cho thấy sự tiếp nhận của thanh niên đối với thông tin “Biết nhiều hơn về các hoạt động của tổ chức Đoàn thanh niên” là cao nhất (bình quân chiếm 75,7%), kế đến là thông tin “Thấy được vai trò của bản thân trong các phong trào hành động cách mạng của tuổi trẻ” (bình quân chiếm 71%) và “Hiểu hơn về quan điểm, đường lối chủ trương của Đảng, chính sách pháp luật của Nhà nước” (bình quân chiếm 68,7%). Tỷ lệ tiếp nhận của thanh niên đối với những thông tin trên là khá đồng đều, không có sự chênh lệch lớn. Qua đó có thể nhận định, những thông tin giáo dục giáo dục lý tưởng cách mạng, đạo đức, lối sống cho thanh niên trên báo chí Cà Mau trong thời gian qua được thanh niên tiếp nhận rất tích cực.

**Khảo sát sự đánh giá của thanh niên về nội dung và hình thức thông tin giáo dục lý tưởng cách mạng, đạo đức, lối sống cho thanh niên trên báo chí Cà Mau:*

- Về nội dung:

+ Khảo sát đối với 300 thanh niên (cán bộ, công chức, viên chức, đoàn viên, công nhân, sinh viên, học sinh, ...) về “*Nội dung thông tin của các bài viết, các phóng sự về giáo dục lý tưởng, đạo đức lối sống cho thanh niên trên Báo Cà Mau, Báo ảnh Đất Mũi, Đài PT-TH Cà Mau*”, đã cho kết quả đánh giá như sau:

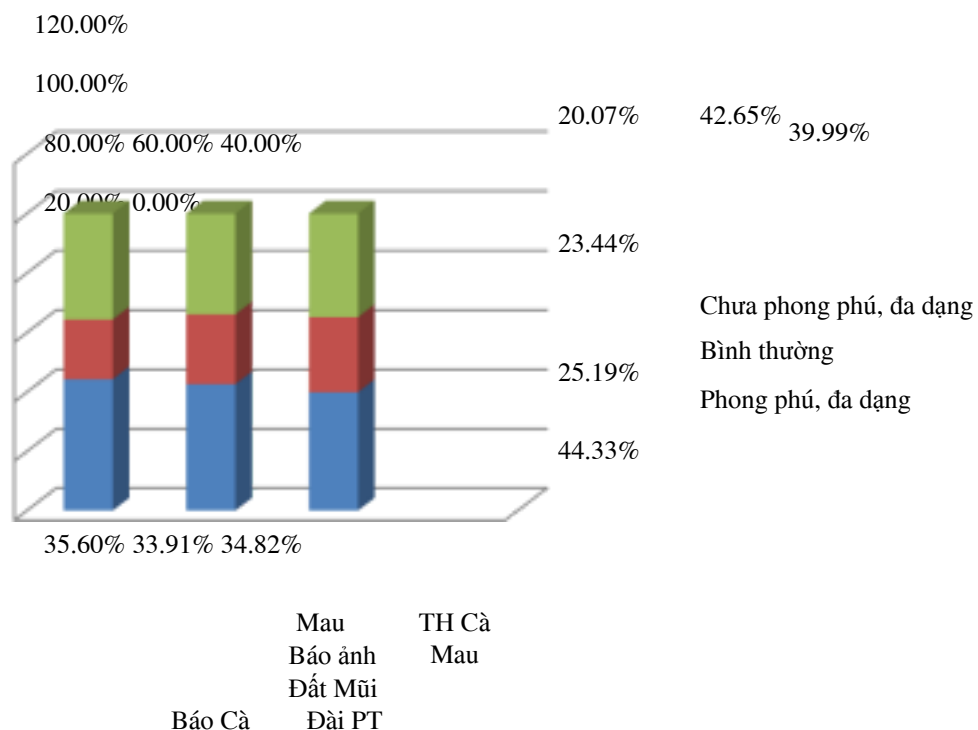
Biểu 2.4: Thống kê đánh giá nội dung thông tin giáo dục lý tưởng cách mạng, đạo đức, lối sống cho thanh niên
28.46% 25.67%

Nhìn vào biểu đồ cho thấy: đối tượng được khảo sát đánh giá nội dung thông tin giáo dục lý tưởng cách mạng, đạo đức, lối sống cho thanh niên trên các cơ quan báo chí là “Thiết thực” chiếm tỷ lệ khá cao (Báo Cà Mau là 71,33%, Báo ảnh Đất Mũi là 70,28% và Đài PT-TH Cà Mau là 72,59%); trong khi đó số thanh niên cho rằng nội dung thông tin “Bình thường” chiếm tỷ lệ thấp (Báo Cà Mau là 27,34%, Báo ảnh Đất Mũi là 28,46% và Đài PT-TH Cà Mau là 25,67%) và có rất ít ý kiến cho rằng nội dung thông tin “không thiết thực” (Báo Cà Mau là 1,33%, Báo ảnh Đất Mũi là 1,26% và Đài PT-TH Cà Mau là 1,74%). Kết quả trên phần nào đã phản ánh được chất lượng nội dung thông tin giáo dục lý tưởng cách mạng, đạo đức, lối sống cho thanh niên trên báo chí Cà Mau thời gian qua khá hiệu quả và nhận được sự đánh giá cao của thanh niên trên địa bàn tỉnh.

+ Tuy nhiên, khi khảo sát đối với 300 thanh niên (cán bộ, công chức, viên chức, đoàn viên, công nhân, sinh viên, học sinh, ...) về câu hỏi “*Quý vị hãy đánh giá sự phong phú về nội dung thông tin giáo dục lý tưởng cách mạng, đạo đức, lối sống cho thanh niên trên Báo Cà Mau, Báo ảnh Đất Mũi, Đài PT-TH Cà Mau*”, đã cho kết quả đánh giá của thanh niên như sau:

Biểu 2.5: Thống kê đánh giá sự phong phú, đa dạng về nội dung thông tin giáo dục lý tưởng cách mạng, đạo đức, lối sống cho thanh niên

Nhìn vào biểu đồ cho thấy: Kết quả đánh giá sự phong phú về nội dung thông tin giáo dục lý tưởng cách mạng, đạo đức, lối sống cho thanh niên trên báo chí Cà Mau về phương án trả lời “Bình thường” và “Chưa phong phú, đa dạng” chiếm tỷ lệ khá cao (Bình quân ở Báo Cà Mau là 55,67%, Báo ảnh Đất Mũi là 57,35% và Đài PT-TH Cà Mau là 60,01%). Qua đó nhận thấy nội dung thông tin trên báo chí Cà Mau vẫn chưa đa dạng, phong phú, chưa giải quyết thỏa đáng những nhu cầu về thông tin của thanh niên trong giai đoạn hiện nay.

- Về hình thức:

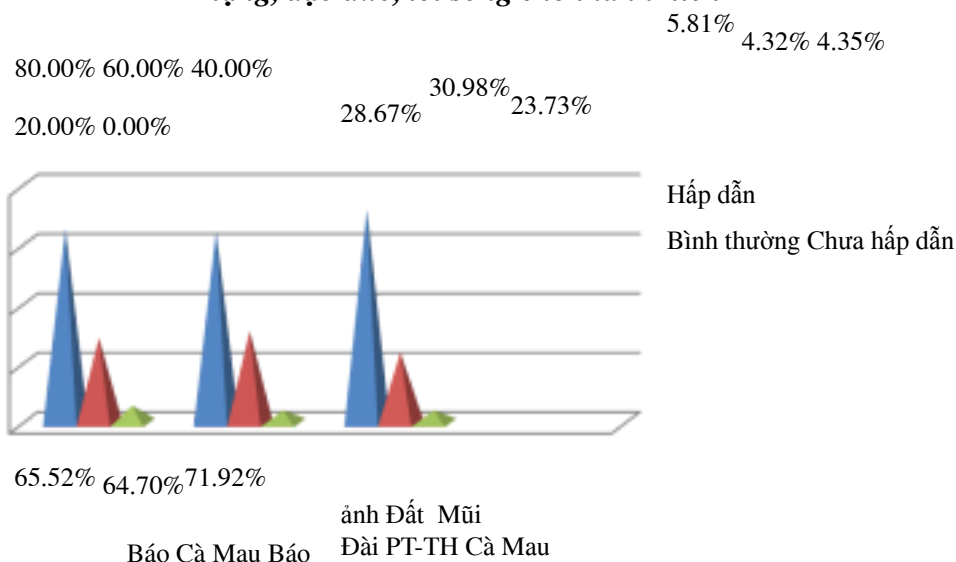
Tiến hành khảo sát đối với 300 thanh niên (cán bộ, công chức, viên chức,

đoàn viên, công nhân, sinh viên, học sinh, lao động tự do) về các hình thức thông tin giáo dục lý tưởng cách mạng, đạo đức, lối sống cho thanh niên trên báo chí Cà Mau (Thời gian khảo sát từ tháng 1/2018 đến tháng 6/2019).

61

+ Qua tổng hợp khảo sát về câu hỏi “*Các thể loại bài viết, phóng sự về giáo dục lý tưởng cách mạng, đạo đức, lối sống cho thanh niên trên Báo Cà Mau, Báo ảnh Đất Mũi, Đài PT-TH Cà Mau*” đã cho ra kết quả đánh giá như sau:

Biểu 2.6: Thống kê đánh giá các thể loại bài viết, phóng sự về giáo dục lý tưởng cách mạng, đạo đức, lối sống cho thanh niên

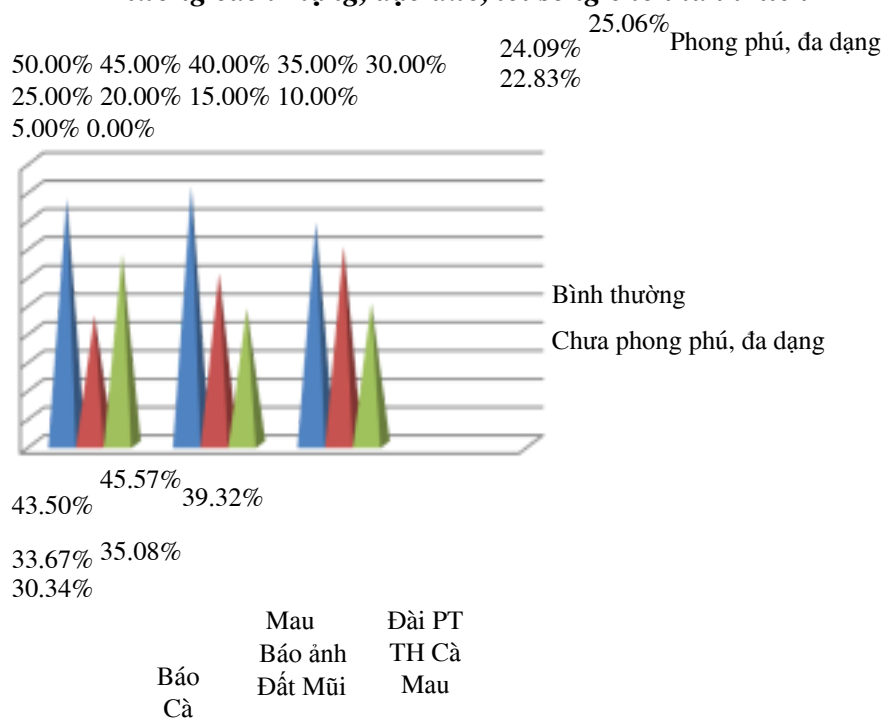
Nhìn vào biểu đồ cho thấy: Tỷ lệ đánh giá mức độ “Hấp dẫn” của các thể loại bài viết, phóng sự chưa cao lắm, nhưng việc 3 cơ quan báo chí Cà Mau đã có sự cố gắng trong việc sử dụng nhiều thể loại đã tạo sự sinh động, hấp dẫn và ghi nhận của bạn đọc. Với dung lượng các bài viết, phóng sự ngắn, dài đan xen, kết cấu hợp lý, linh hoạt (tỷ lệ đánh giá hấp dẫn ở Báo Cà Mau là 65,52%, Báo ảnh Đất Mũi là 64,7% và Đài PT-TH Cà Mau là 71,92%) đã phần nào cho thấy sự ghi nhận của thanh niên về mức độ phong phú, hấp dẫn đối với hình thức thông tin giáo dục lý tưởng cách mạng, đạo đức, lối sống cho thanh niên trên báo chí Cà Mau.

+ Tuy nhiên khi đặt câu hỏi “*Theo quý vị đề tài phản ánh trong các bài viết,*

phóng sự về giáo dục lý tưởng cách mạng, đạo đức, lối sống cho thanh niên trên Báo Cà Mau, Báo ảnh Đất Mũi, Đài PT-TH Cà Mau là” đã cho kết quả đánh giá như sau:

62

Biểu 2.7: Thống kê đánh giá đề tài phản ánh trong các bài viết, phóng sự về giáo dục lý tưởng cách mạng, đạo đức, lối sống cho thanh niên

Nhìn vào biểu đồ cho thấy: phương án trả lời “Chưa phong phú, đa dạng” chiếm tỷ lệ khá cao (Báo Cà Mau là 33,67%, Báo ảnh Đất Mũi là 30,34% và Đài PT-TH Cà Mau là 35,08%), điều này cho thấy sự đánh giá của đối tượng khảo sát là khách quan. Do đó để nâng cao chất lượng và hiệu quả thông tin giáo dục lý tưởng cách mạng, đạo đức, lối sống cho thanh niên thì các cơ quan báo chí cần: tăng tần suất, thời lượng phát sóng chuyên đề “Tạp chí tuổi trẻ” (Đài PT-TH Cà Mau); xây dựng các chuyên trang, chuyên mục (Báo Cà Mau, Báo ảnh Đất Mũi).

Bảng 2.5: Hệ thống các bài viết, phóng sự thông tin giáo dục lý tưởng cách mạng, đạo đức, lối sống cho thanh niên trên báo chí Cà Mau (Đơn vị tính: %)

Cơ quan báo chí	Mức độ đánh giá		
	Phong phú	Chưa phong phú	Bình thường
Báo Cà Mau	44	37,67	18,33
Báo ảnh Đất Mũi	43,12	34,63	22,25
Đài PT-TH Cà Mau	35,34	39,57	25,09

Khảo sát thanh niên về câu hỏi “*Quý vị thấy hệ thống các bài viết, phóng sự thông tin giáo dục lý tưởng cách mạng, đạo đức, lối sống cho thanh niên trên Báo Cà Mau, Báo ảnh Đất Mũi, Đài PT-TH Cà Mau*” đã cho kết quả đánh giá ở **Bảng 2.5**. Qua đó cho thấy tỷ lệ thanh niên đánh giá mức “Chưa phong phú” là khá cao (Báo Cà Mau là 44%, Báo ảnh Đất Mũi là 43,12% và Đài PT-TH Cà Mau là 35,34%). Nguyên nhân trên là do Báo Cà Mau, Báo ảnh Đất Mũi chưa có chuyên

63

trang, chuyên mục về thanh niên; Đài PT-TH Cà Mau có Chuyên đề “*Tạp chí Tuổi trẻ*” nhưng thời lượng phát sóng ngắn, tần suất chỉ 1 kỳ/tháng nên chưa nhận được sự đánh giá cao của thanh niên.

Bảng 2.6: Tần suất xuất bản thông tin giáo dục lý tưởng cách mạng, đạo đức, lối sống cho thanh niên trên báo chí Cà Mau (Đơn vị tính: %)

Cơ quan báo chí	Mức độ đánh giá	
	Phù hợp	Chưa phù hợp
Báo Cà Mau	65,6	34,4
Báo ảnh Đất Mũi	70,27	29,73
Đài PT-TH Cà Mau	60,78	39,22

Khảo sát thanh niên về câu hỏi “*Theo quý vị tần suất xuất bản của các bài viết về giáo dục lý tưởng cách mạng, đạo đức, lối sống cho thanh niên trên Báo Cà*

Mau, Báo ảnh Đất Mũi, Đài PT-TH Cà Mau như thế nào”. Kết quả khảo sát ở **Bảng 2.6.** cho thấy tỷ lệ thanh niên đánh giá “Chưa ph hợp” chiếm khá cao (Báo Cà Mau là 34,4%, Báo ảnh Đất Mũi là 29,73% và Đài PT-TH Cà Mau là 39,22%). Vì vậy, để phát huy hơn nữa vai trò thông tin giáo dục lý tưởng cách mạng, đạo đức, lối sống cho thanh niên trên địa bàn tỉnh, đòi hỏi các cơ quan báo chí Cà Mau cần tăng tần suất xuất bản lên (Báo Cà Mau, Báo ảnh Đất Mũi phát hành bài viết về thanh niên nhiều hơn; số kỳ, đề tài, thời lượng phát sóng Chuyên đề “Tập chí tuổi trẻ” của Đài PT-TH Cà Mau tăng lên). Có như vậy mới đáp ứng được nhu cầu thông tin ngày càng phong phú, đa dạng của thanh niên Cà Mau trong giai đoạn hiện nay.

2.3. Đánh giá, nhận xét chung về thực trạng thông tin giáo dục lý tưởng cách mạng, đạo đức, lối sống cho thanh niên trên báo chí Cà Mau

2.3.1. Ưu điểm và nguyên nhân

** Ưu điểm:*

- Qua khảo sát cho thấy, Báo chí Cà Mau luôn thực hiện đúng tôn chỉ, mục đích, giữ vững định hướng chính trị tư tưởng trong việc thông tin giáo dục lý tưởng cách mạng, đạo đức, lối sống cho thanh niên.

Báo chí Cà Mau luôn bám sát quan điểm, đường lối chính trị tư tưởng của Đảng, định hướng tuyên truyền của Tỉnh uỷ, thực hiện đúng tôn chỉ, mục đích, chức

64

năng vừa là cơ quan ngôn luận của Đảng, Nhà nước, các tổ chức chính trị - xã hội, các đoàn thể quần chúng, vừa là diễn đàn của nhân dân trong tỉnh. Đại bộ phận phóng viên, cán bộ Báo chí Cà Mau có lập trường tư tưởng vững vàng, có trình độ chuyên môn nghiệp vụ, động cơ tinh thần, thái độ làm việc nghiêm túc, trách nhiệm, tâm huyết với nghề.

Hoạt động Báo chí của Cà Mau trong thời gian qua không có sai sót về chính trị - tư tưởng, gây ảnh hưởng tiêu cực trong đời sống xã hội, không bị chi phối bởi khuynh hướng “thương mại hóa”, tự giác chấp hành sự lãnh đạo của Đảng, giữ vững vị thế chủ đạo của hệ thống thông tin - tuyên truyền tin cậy của Đảng trong đời sống chính trị - xã hội địa phương. Trong thời gian qua, cùng với báo chí cả nước, báo chí Cà Mau luôn nhận thức sâu sắc và thực hiện tốt chức năng, nhiệm vụ

chính trị của mình, chú trọng đổi mới nội dung, phương thức giáo dục, kịp thời phát hiện, nêu gương người tốt, việc tốt, phát huy tính tích cực, tự giác trong tự bồi dưỡng, tự giáo dục rèn luyện của thanh niên. Bên cạnh đó chủ động, tích cực thực hiện tốt công tác giáo dục thế hệ trẻ trong tỉnh, góp phần định hướng, hình thành lý tưởng cách mạng, đạo đức, lối sống, tuân thủ pháp luật, từng bước hoàn thiện nhân cách của thanh niên.

- Báo chí Cà Mau phục vụ đắc lực sự nghiệp phát triển kinh tế - xã hội gắn với việc giáo dục lý tưởng cách mạng, đạo đức, lối sống cho thanh niên tỉnh Cà Mau. Sau hơn 20 năm tái lập, Cà Mau đã có bước phát triển vượt bậc về kinh tế - xã hội. Các cơ quan Báo chí làm tốt vai trò xung kích trên mặt trận tư tưởng - văn hoá, góp phần tích cực vào tiến trình dân chủ hoá xã hội, phục vụ đắc lực công tác lãnh đạo, chỉ đạo, điều hành phát triển kinh tế - xã hội, củng cố quốc phòng - an ninh của Đảng bộ và chính quyền tỉnh Cà Mau.

Các hoạt động báo chí chuyển tải đầy đủ, kịp thời, chính xác chủ trương của Đảng, chính sách, pháp luật Nhà nước tới thanh niên trong tỉnh; phản ánh, phát hiện và cổ vũ các nhân tố mới, gương điển hình tiên tiến, đồng thời đề cao tính phản biện xã hội, giúp Đảng bộ và chính quyền kịp thời điều chỉnh chủ trương, chính sách phát triển kinh tế - xã hội của địa phương. Báo chí của tỉnh đã tích cực đấu tranh với các hiện tượng tiêu cực, tham nhũng, góp phần làm lành mạnh quan hệ xã hội, xử lý

65

tốt mối quan hệ “xây” và “chống” trong thông tin, tuyên truyền vì sự phát triển chung của tỉnh.

Với khối lượng lớn ấn phẩm báo chí in, chương trình phát thanh - truyền hình, thông tin điện tử được đăng tải, phát sóng, phổ biến rộng rãi đến thanh niên. Báo chí Cà Mau đảm nhiệm tốt vai trò cầu nối chuyển tải thông tin, góp phần nâng cao dân trí, giáo dục lý tưởng cách mạng, đạo đức, lối sống cho thanh niên. Tạo động lực tích cực để thanh niên Cà Mau được cống hiến, xây dựng góp phần phát triển kinh tế - xã hội tỉnh nhà, đồng thời giới thiệu, quảng bá hình ảnh Đất và Người Cà Mau đến với bạn bè trong nước, quốc tế.

- Báo chí Cà Mau và đội ngũ phóng viên, biên tập viên từng bước hướng tới

chuyên nghiệp hoá và hiện đại hoá, bắt kịp xu hướng phát triển chung, đáp ứng yêu cầu, nhiệm vụ thông tin giáo dục lý tưởng cách mạng, đạo đức, lối sống cho thanh niên trong giai đoạn hiện nay.

Báo chí Cà Mau trong thời gian qua phát triển cả về số lượng và chất lượng, hoạt động báo chí ngày càng chuyên nghiệp, hiện đại, đáp ứng được yêu cầu nhiệm vụ trong tình hình mới. Các cơ quan Báo chí đẩy mạnh ứng dụng công nghệ thông tin, in-tơ-nét vào tất cả các khâu: sản xuất chương trình, biên tập, quản lý, lưu trữ tin, bài, chế bản điện tử, đăng tải và phát sóng... Đặc biệt, với việc phát sóng chương trình truyền hình trên vệ tinh Vinasat 2 và nhiều mạng truyền hình khác của Đài PT-TH tỉnh được coi là dấu mốc quan trọng.

Các phương tiện nghiệp vụ hiện đại được trang bị cho phóng viên đầy đủ. Đội ngũ phóng viên, biên tập viên thực hiện các mảng đề tài tuyên truyền về thanh niên được lãnh đạo các cơ quan báo chí Cà Mau quan tâm định hướng thường xuyên. Bên cạnh các nội dung tuyên truyền về chủ nghĩa Mác-Lênin, tư tưởng Hồ Chí Minh, chủ trương đường lối, nghị quyết của Đảng, chính sách pháp luật của Nhà nước và địa phương vào thực tiễn công tác và đời sống thanh niên, các cơ quan báo chí Cà Mau còn thực hiện các mảng đề tài về đời sống của thanh niên, những tấm gương người trẻ tiêu biểu. Đây cũng là điểm mạnh của các cơ quan báo chí Cà Mau, với những thể loại bài viết này đội ngũ phóng viên, biên tập viên thực hiện khá tốt. Ngoài ra, đội ngũ phóng viên, biên tập viên phụ trách viết, làm phóng sự

66

tuyên truyền về thanh niên thường xuyên tìm tòi, khai thác những đề tài mới để tạo sự hấp dẫn, tránh đi vào lối mòn cũ. Phóng viên Báo, Đài của tỉnh phụ trách mảng thanh niên hàng năm được bồi dưỡng, tập huấn, tham gia các Hội thảo... nhằm nâng cao về chuyên môn nghiệp vụ, lý luận chính trị, thực tiễn công tác, hình thành phong cách làm báo chuyên nghiệp, bắt kịp xu hướng phát triển chung, cơ bản đáp ứng yêu cầu, nhiệm vụ thông tin giáo dục lý tưởng cách mạng, đạo đức, lối sống cho thanh niên trong giai đoạn hiện nay.

- Công tác lãnh đạo, chỉ đạo và quản lý nhà nước về Báo chí có những tiến bộ, tạo điều kiện thuận lợi để báo chí thực hiện tốt việc thông tin giáo dục lý tưởng

cách mạng, đạo đức, lối sống cho thanh niên.

Xác định rõ vai trò, tầm quan trọng của báo chí Cà Mau trong công cuộc xây dựng và phát triển tỉnh Cà Mau nói chung và việc giáo dục lý tưởng cách mạng, đạo đức, lối sống cho thanh niên trên địa bàn tỉnh nói riêng. Tỉnh uỷ, HĐND, UBND tỉnh thường xuyên quan tâm chỉ đạo, định hướng hoạt động, đầu tư nguồn lực con người, cơ sở vật chất, trang thiết bị, tạo điều kiện thuận lợi để phát triển, từng bước chuyên nghiệp hóa, hiện đại hóa hoạt động báo chí tỉnh nhà. Tỉnh đã vận dụng thể chế hoá một số nội dung quản lý nhà nước về báo chí phù hợp với tình hình thực tiễn của tỉnh như: Vấn đề nhuận bút cho các tác phẩm, phát ngôn và cung cấp thông tin cho báo chí; sắp xếp tổ chức biên chế và quy định rõ chức năng, nhiệm vụ của cơ quan quản lý nhà nước về Báo chí.

Công tác chỉ đạo, quản lý về báo chí có chuyển biến tích cực. Phát hiện, uốn nắn và khắc phục những sai sót trên các tờ báo và các chương trình truyền hình trong việc giáo dục lý tưởng cách mạng, đạo đức, lối sống cho thanh niên trên địa bàn tỉnh.

- Công nghệ thông tin - truyền thông được ứng dụng và phát triển mạnh, giúp đẩy nhanh quá trình tiếp nhận thông tin báo chí của thanh niên. Với sự nỗ lực không ngừng, để bắt kịp với xu hướng phát triển chung của báo chí, các cơ quan báo chí Cà Mau đã xây dựng được Báo điện tử Online, từ đó đã góp phần nâng cao chất lượng và hiệu quả giáo dục lý tưởng cách mạng, đạo đức, lối sống cho thanh niên Cà Mau. Bên cạnh đó, hiện tại 100% xã, phường, thị

67

trấn trên địa bàn tỉnh Cà Mau đều có điểm phục vụ đọc báo và phát hành Báo đến trong ngày. Mạng lưới bưu chính, viễn thông có độ phủ rộng khắp, chất lượng cao, công nghệ hiện đại. Hệ thống cáp quang phát triển đến tất cả các xã, phường, thị trấn. Việc đào tạo, nâng cao trình độ tin học không ngừng được đẩy mạnh. Việc truy cập in-tơ-nét dễ dàng và thuận tiện, tỷ lệ thanh niên sử dụng in-tơ-nét, mạng xã hội đạt trên 99%.

Hạ tầng Công nghệ thông tin - truyền thông phát triển nhanh tạo điều kiện để thanh niên tiếp cận các phương tiện báo chí thuận tiện, dễ dàng. Trên cơ sở một

phương tiện cầm tay di động vừa có thể vừa thoại, vừa nghe đài, xem truyền hình, đọc báo điện tử... Báo chí ngày càng phục vụ tốt hơn nhu cầu hưởng thụ thông tin, nâng cao chất lượng đời sống văn hóa, tinh thần của thanh niên, tạo ra sự đồng thuận trong dư luận xã hội, giảm tỷ lệ mất cân đối trong thụ hưởng thông tin báo chí giữa thanh niên ở khu vực thành thị và thanh niên vùng nông thôn, vùng sâu, vùng xa.

** Nguyên nhân ưu điểm:*

- Các quan điểm, chủ trương, chính sách của Đảng, Nhà nước và địa phương thường xuyên được các cơ quan báo chí Cà Mau truyền tải tới thanh niên, qua đó đóng góp quan trọng vào việc định hướng, giáo dục lý tưởng cách mạng, đạo đức, lối sống cho thanh niên trong tỉnh. Trong môi trường báo chí, thanh niên được sống trong những nhịp đập nóng hổi của thời đại, quốc gia, cộng đồng. Nhờ báo chí, thanh niên quan tâm hơn và có những phản ứng kịp thời, tích cực trước những sự kiện chính trị - kinh tế - văn hoá - xã hội của thế giới, đất nước và địa phương.

- Báo chí Cà Mau tích cực biểu dương nhân tố mới, tham gia đấu tranh chống tham nhũng, lãng phí, quan liêu, mê tín dị đoan và các tệ nạn xã hội, góp phần giữ gìn và phát huy các giá trị truyền thống tốt đẹp, bản sắc văn hoá dân tộc, tinh hoa văn hoá vùng đất - con người Cà Mau, tiếp thu tinh hoa văn hoá nhân loại. Đồng thời, kiên quyết đấu tranh phê phán các quan điểm sai trái, thù địch, khắc phục các biểu hiện thương mại hoá, xa rời tôn chỉ, mục đích và các biểu hiện lệch lạc, tiêu cực khác. Đấu tranh, phản bác có hiệu quả các trang tin điện tử phản động, đồi trụy, xâm phạm đời tư, tha hóa đạo đức, lối sống, thuần phong mỹ tục làm ảnh hưởng đến tư tưởng, nhận thức và tình cảm của thanh niên.

68

- Phần lớn thanh niên trên địa bàn tỉnh tin tưởng vào sự lãnh đạo của Đảng và con đường phát triển của đất nước, sống có trách nhiệm với Tổ quốc, quê hương, gia đình và bản thân; có ước mơ, hoài bão, kiến thức, kỹ năng, sức khỏe tốt, tư duy năng động, sáng tạo, lạc quan, tự tin, dám nghĩ, biết làm; có nhiều đóng góp quan trọng vào công cuộc xây dựng và phát triển kinh tế - xã hội của tỉnh nhà.

2.3.2. Hạn chế và nguyên nhân

** Hạn chế:*

- Với vị trí địa lý là tỉnh cực Nam của Tổ quốc, sự phát triển của báo chí Cà Mau chịu sự cạnh tranh mạnh mẽ từ các địa phương lân cận, đặc biệt là Đài Truyền hình Vĩnh Long, Hậu Giang (có sự vượt trội về công nghệ, kỹ thuật, tài chính, tính chuyên nghiệp). Do đó, số lượng tiếp cận thông tin của thanh niên trên các phương tiện báo chí của địa phương, đặc biệt là việc xem chương trình truyền hình bị phân tán đáng kể.

- Nhu cầu tiếp cận thông tin của thanh niên ngày càng phát triển, đa dạng và phong phú hơn. Tuy nhiên, thông tin trên báo chí Cà Mau chưa giải quyết thỏa đáng những vấn đề của thực tiễn đặt ra trong quá trình công nghiệp hóa, hiện đại hóa, đô thị hóa và hội nhập quốc tế hiện nay. Bên cạnh đó, nhận thức của các cơ quan báo chí về tính cấp bách và tầm quan trọng của việc giáo dục lý tưởng cách mạng, đạo đức, lối sống cho thanh niên trên địa bàn tỉnh có lúc chưa được quan tâm đúng mức.

- Mặc dù nền kinh tế nói chung và ngành báo chí nói riêng tại Cà Mau phát triển khá tốt nhưng khoảng cách giữa thành thị và nông thôn còn khá lớn, mức độ tiếp cận và thụ hưởng thông tin giáo dục lý tưởng cách mạng, đạo đức, lối sống cho thanh niên tại khu vực thành thị và khu vực nông thôn vẫn còn có sự chênh lệch nhất định.

- Sự phổ thông của in-tơ-nét là cơ hội nhưng lại là thách thức trong công tác thông tin giáo dục lý tưởng cách mạng, đạo đức, lối sống cho thanh niên trên báo chí Cà Mau. Các đối tượng chống phá chế độ đã lợi dụng sự phổ biến của thông tin in-tơ-nét, biến in-tơ-nét trở thành công cụ chống phá cách mạng, chống phá chế độ dưới nhiều hình thức và phương pháp. Do vậy công tác thông tin giáo dục lý tưởng cách

mạng, đạo đức, lối sống cho thanh niên trên báo chí Cà Mau luôn phải đối mặt với những vấn đề phức tạp, nhạy cảm và diễn biến khó lường.

- Hiện nay nhu cầu tiếp cận thông tin của thanh niên ngày càng phát triển nhưng số lượng bài viết, phóng sự về việc thông tin giáo dục lý tưởng cách mạng, đạo đức, lối sống cho thanh niên trên các cơ quan báo chí Cà Mau vẫn còn ít (Kết quả khảo sát cho thấy: Báo Cà Mau có 288/15.375 tổng số bài viết chiếm 1,87%.

Báo ảnh Đất Mũi có 119/3.354 tổng số bài viết chiếm 2,71%. Chuyên đề “Tập chí tuổi trẻ” của Đài PT-TH Cà Mau có 19/540 tổng số kỳ của các chuyên đề chiếm 3,5%; có 78/2.160 đề tài của tổng số các chuyên đề chiếm 3,6% và 4,75/153 giờ phát sóng của tổng số các chuyên đề chiếm 3,1%). Bên cạnh đó, nội dung thông tin trên báo chí Cà Mau vẫn chưa đa dạng, phong phú, chưa giải quyết thỏa đáng những nhu cầu của thanh niên.

- Số lượng tin, bài, phóng sự thông tin tuyên truyền giáo dục lý tưởng cách mạng, đạo đức, lối sống cho thanh niên chưa đồng đều giữa các địa bàn. Chủ yếu tập trung ở khu vực đô thị, các cơ quan, các điểm Trường Đại học nhiều hơn ở địa bàn nông thôn, vùng sâu, vùng xa (thống kê cho thấy trong tổng số 288 bài viết của Báo Cà Mau thì có đến 192 bài viết thông tin liên quan đến khu vực đô thị, khối cơ quan, trường học; con số này ở Báo ảnh Đất Mũi là 82 trên tổng số 119 bài viết).

- Nội dung nhiều tin, bài, phóng sự khá giống nhau, thiếu tính mới, chủ yếu thông tin về những hoạt động phong trào của Đoàn, Hội (thống kê Báo Cà Mau có 122 trên tổng số 288 bài; Báo ảnh Đất Mũi có 117 trên tổng số 199 bài; Chuyên đề “Tập chí tuổi trẻ” của Đài PT-TH Cà Mau có 52 trên tổng số 78 phóng sự có nội dung khá giống nhau). Bên cạnh đó chưa có nhiều bài viết, phóng sự mang tính tổng hợp, nghiên cứu, ứng dụng khoa học kỹ thuật, công nghệ (ở nội dung này Báo Cà Mau chỉ có 15 trên tổng số 288 bài; Báo ảnh Đất Mũi có 8 trên tổng số 199 bài; Chuyên đề “Tập chí tuổi trẻ” của Đài PT-TH Cà Mau có 11 trên tổng số 78 phóng sự). Nhiều bài viết, phóng sự chủ yếu nói về điểm tốt, ca ngợi một chiều; rất ít bài viết, phóng sự phản ánh những tiêu cực trong xã hội (ở nội dung này Báo Cà Mau chỉ có 04 trên tổng số 288 bài; Báo ảnh Đất Mũi có 02 trên tổng số 199 bài; con số

này ở Chuyên đề “Tập chí tuổi trẻ” của Đài PT-TH Cà Mau là 01 trên tổng số 78 phóng sự).

** Nguyên nhân hạn chế:*

- Một số cấp ủy Đảng, chính quyền, đoàn thể, cán bộ, đảng viên chưa làm tốt trách nhiệm chăm lo, bồi dưỡng, giáo dục và phát huy thế hệ trẻ; việc cụ thể hoá các

chủ trương của Đảng, chính sách, pháp luật của Nhà nước về công tác giáo dục thế hệ trẻ chưa kịp thời và hiệu quả; nhiều mục tiêu, chỉ tiêu chưa đạt yêu cầu. Đạo đức xã hội có mặt xuống cấp, ảnh hưởng đến sự hình thành nhân cách, đạo đức của thanh niên. Một số cán bộ, đảng viên thoái hóa, biến chất, chưa là tấm gương để thanh niên học tập và noi theo.

- Báo Cà Mau, Báo ảnh Đất Mũi chưa có chuyên trang về thanh niên, do đó việc thông tin giáo dục lý tưởng cách mạng, đạo đức, lối sống văn hóa cho thanh niên thiếu tính thường xuyên, liên tục. Những tin, bài, phóng sự có chất lượng vẫn còn ít; chưa có nhiều loạt bài mang tính chuyên sâu về việc giáo dục lý tưởng cách mạng, đạo đức, lối sống cho thanh niên, chỉ dừng lại các dạng tin, bài, phóng sự phản ánh các phong trào hoặc nêu gương là chính, chủ yếu tuyên truyền theo các đợt cao điểm hoạt động của Đoàn thanh niên. Bên cạnh đó, đội ngũ phóng viên, biên tập viên viết về mảng đề tài thanh niên tuy trình độ, năng lực có được nâng lên nhưng vẫn còn hạn chế về kinh nghiệm thực tiễn, kinh nghiệm sống và kỹ năng tiếp cận công nghệ thông tin, cách làm báo hiện đại; chất lượng và nội dung các tin, bài, phóng sự mang tính giáo dục, định hướng chưa cao, chưa thực sự hấp dẫn, thu hút đối với thanh niên.

- Sự phối hợp giữa gia đình, ngành Giáo dục, Mặt trận Tổ quốc và các đoàn thể với các cơ quan báo chí trong việc giáo dục lý tưởng cách mạng, đạo đức, lối sống cho thanh niên đôi lúc còn thiếu chặt chẽ, chưa có sự phối hợp đồng bộ trong việc định hướng cho thanh niên về sử dụng và tiếp nhận những ảnh hưởng từ truyền thông đại chúng. Điển hình như các hoạt động giáo dục thanh niên ở nhiều địa phương còn nặng tính giáo điều, hình thức, chưa theo kịp yêu cầu thực tiễn, đặc điểm phát triển cũng như sự biến động của tình hình thực tế. Việc đổi mới nội dung và phương thức hoạt động của Đoàn TNCS Hồ Chí Minh và Hội LHTN Việt Nam

chưa theo kịp sự phát triển của tình hình thanh niên trên địa bàn tỉnh; khả năng chi phối và ảnh hưởng của Đoàn, Hội trong thanh niên chưa sâu rộng, tỉ lệ tập hợp thanh niên thấp; tính tiên phong, gương mẫu của cán bộ đoàn, hội và đoàn viên, hội viên chưa cao. Công tác dự báo, nắm bắt tình hình tư tưởng, định hướng thanh niên ở

nhiều nơi còn chậm trễ, khiến sức "đề kháng" của giới trẻ trước các quan điểm cực đoan, lệch lạc và nhất là các luồng thông tin sai trái trên mạng xã hội trở nên hạn chế. Mặt khác, do nhu cầu công việc, phát triển kinh doanh, cuộc sống mưu sinh... nên có một bộ phận không nhỏ cha, mẹ thiếu sự quan tâm, chăm sóc, giáo dục con cái của mình.

- Một bộ phận thanh niên giảm sút ý chí, niềm tin, có biểu hiện phai nhạt lý tưởng cách mạng, ngại khó khăn, gian khổ, sống ích kỷ, thực dụng, nặng về hưởng thụ, không quan tâm đến lợi ích tập thể, cộng đồng, tình trạng thanh niên vi phạm pháp luật và tham gia các tệ nạn xã hội trên địa bàn tỉnh vẫn còn diễn ra. Hiện nay thanh niên Cà Mau tiếp tục là đối tượng, mục tiêu mà các thế lực thù địch tập trung lôi kéo, kích động, chia rẽ. Cùng với đó, mặt trái của các phương tiện truyền thông hiện đại, nhất là trên mạng xã hội, in-tơ-nét đã tác động to lớn đến nhận thức, tư tưởng, tình cảm của thanh niên và công tác giáo dục lý tưởng cách mạng, đạo đức, lối sống cho thanh niên.

Tiểu kết Chương 2

Trải qua các giai đoạn lịch sử, báo chí Cà Mau luôn đồng hành cùng với những chặng đường xây dựng và phát triển của tỉnh nhà. Báo chí Cà Mau đã có bước phát triển mới nhanh chóng, toàn diện, mạnh mẽ, đóng góp hiệu quả cho sự nghiệp đổi mới và hội nhập của tỉnh, đặc biệt là việc tích cực, chủ động tham gia giáo dục lý tưởng cách mạng, đạo đức, lối sống cho thanh niên. Những thành tựu đạt được của các cơ quan báo chí Cà Mau đã tác động tích cực đến thanh niên, tạo điều kiện cho thanh niên tiến bộ về chính trị, tư tưởng, đạo đức, lối sống, trình độ học vấn, khoa học công nghệ. Thanh niên Cà Mau đã kế tục xứng đáng truyền thống cách mạng vẻ vang của các thế hệ thanh niên đi trước và quê hương Cà Mau anh hùng. Trên các lĩnh vực của đời sống xã hội đã và đang xuất hiện những nhà quản

lý, nhà doanh nghiệp, nhà khoa học, nhà hoạt động nghệ thuật có đức, có tài trong độ tuổi thanh niên.

Tuy nhiên, cần thẳng thắn nhìn nhận rằng, bên cạnh những kết quả đạt được

thì việc tham gia giáo dục lý tưởng cách mạng, đạo đức, lối sống văn hóa cho thanh niên của báo chí Cà Mau trong thời gian qua vẫn còn bộc lộ nhiều hạn chế và gặp phải nhiều khó khăn, thách thức đang đặt ra cần được giải quyết.

Chương 2 đã giới thiệu khái quát về thanh niên Cà Mau, báo chí Cà Mau và công tác lãnh đạo, chỉ đạo giáo dục lý tưởng cách mạng, đạo đức, lối sống cho thanh niên ở Cà Mau. Đặc biệt Chương 2 đã nghiên cứu, phân tích, đánh giá sâu những ưu điểm, hạn chế về nội dung và hình thức thông tin giáo dục lý tưởng cách mạng, đạo đức, lối sống cho thanh niên trên báo chí Cà Mau; đưa ra kết quả khảo sát (qua điều tra xã hội học) về thực trạng thông tin giáo dục lý tưởng cách mạng, đạo đức, lối sống cho thanh niên trên báo chí Cà Mau. Bên cạnh đó đã có những đánh giá, nhận xét chung về thực trạng thông tin giáo dục lý tưởng cách mạng, đạo đức, lối sống cho thanh niên trên báo chí Cà Mau. Từ đó làm cơ sở thực tiễn cho việc đề xuất những giải pháp, khuyến nghị nhằm phát huy vai trò của báo chí Cà Mau với việc giáo dục lý tưởng cách mạng, đạo đức, lối sống cho thanh niên giai đoạn hiện nay.

THANH NIÊN

3.1. Những vấn đề đặt ra đối với việc giáo dục lý tưởng cách mạng, đạo đức, lối sống cho thanh niên của báo chí Cà Mau giai đoạn hiện nay *3.1.1. Thời cơ và thách thức đối với báo chí Việt Nam trong kỷ nguyên kỹ thuật số*

Trên thế giới đang diễn ra quá trình toàn cầu hoá. Nền kinh tế trí thức, khoa học kỹ thuật, công nghệ thông tin, mạng in-tơ-nét phát triển mạnh mẽ đang làm biến đổi nhanh chóng bộ mặt thế giới hiện đại. Trong bối cảnh đó, các trào lưu các khuynh hướng tư tưởng và báo chí truyền thông mới mẽ của thế giới tác động và ảnh hưởng nhanh chóng, mạnh mẽ vào từng nước; tác động trực tiếp vào tư tưởng tình cảm tâm lý, lối sống và đạo đức của con người, đặc biệt là thanh niên - đối tượng tiếp thu công nghệ thông tin nhiều nhất, nhanh nhất. Trong đời sống quốc tế xuất hiện những vấn đề mới về lý luận và thực tiễn về con đường phát triển khác nhau của các nước. Các ý kiến, quan điểm, chính kiến, tư tưởng cọ xát diễn ra hàng ngày.

Đây là những điều kiện để báo chí truyền thông mỗi nước (trong đó có Việt Nam) phát triển, đáp ứng tốt hơn nhu cầu thông tin đa dạng, phong phú, kịp thời, chính xác của công chúng. Qua giao lưu quốc tế, báo chí truyền thông ngày càng hoàn thiện, đóng góp nhiều hơn cho sự phát triển của đất nước và sự nghiệp hoà bình, hợp tác và phát triển của thế giới.

Ở trong nước đang đẩy mạnh sự nghiệp công nghiệp hóa, hiện đại hoá, tiếp tục đổi mới, phát triển và hướng đến xây dựng nước ta trở thành một nước công nghiệp theo hướng hiện đại. Mục tiêu dân giàu, nước mạnh, dân chủ, công bằng, văn minh được xác định rõ và đang nỗ lực thực thi. Kinh tế - xã hội tuy có lúc khó khăn nhưng tổng thể phát triển khá, đời sống người dân được cải thiện. Những năm gần đây Việt Nam đang hội nhập sâu rộng vào đời sống quốc tế, mở ra cơ hội và cả thách thức mới cho đất nước. Trên cơ sở đó, báo chí truyền thông Việt Nam cũng tự đổi mới và phát triển, mở rộng quan hệ quốc tế, bước đầu thu nhiều thành tựu đáng kể.

Tham gia vào đời sống quốc tế, báo chí Việt Nam có môi trường rộng hơn, thuận lợi hơn trong việc khơi dậy những tiềm năng và sáng tạo to lớn. Học hỏi, trao đổi kinh nghiệm nghề nghiệp và tư duy, phương pháp làm báo hiện đại. Sử dụng

được các phương tiện kỹ thuật tiên tiến cho tác nghiệp. Có điều kiện và thời cơ để khai thác, xử lý và cung cấp thông tin giáo dục lý tưởng cách mạng, đạo đức, lối sống cho thanh niên một cách nhanh chóng, kịp thời, đa dạng. Thanh niên Việt Nam có thêm sự lựa chọn thông tin trong và ngoài nước cho nhu cầu của mình. Báo chí truyền thông Việt Nam cũng có cơ hội mở rộng giao lưu quốc tế, vừa tự mình phát triển vừa đóng góp chung cho sự nghiệp phát triển của báo chí thế giới.

Tuy nhiên, khó khăn của báo chí truyền thống trong kỷ nguyên kỹ thuật số là xu hướng số hóa là không thể đảo ngược trong tiến trình phát triển hiện nay của thế giới. Và báo chí - với tư cách là một ngành, nghề luôn tiếp xúc sớm nhất, phản ứng nhanh nhạy nhất với mọi biến động xã hội, đương nhiên, không thể ra ngoài quỹ đạo của sự phát triển này.

Tại Việt Nam, một số tờ báo giấy buộc phải giảm số lượng bản in, thậm chí dừng hoạt động do thua lỗ. Truyền hình sau một thời gian dài có sự tăng trưởng cao thì giờ đây cũng đang phải đối mặt với rất nhiều thách thức; phát thanh cũng đang gặp nhiều khó khăn. Trong khi đó, in-tơ-nét bùng nổ và có tốc độ tăng trưởng về số lượng người dùng đến chóng mặt qua từng năm. Thống kê số lượng người dùng Digital toàn cầu vào tháng 7 năm 2019: trên thế giới đã có trên 5,1 tỷ người sử dụng điện thoại di động, khoảng hai phần ba tổng dân số thế giới. Hiện có trên 4,3 tỷ người dùng internet, chiếm tỷ lệ hơn 56% dân số trên toàn thế giới. Tính đến đầu năm 2019, Việt Nam đã có hơn 60 triệu người sử dụng internet, chiếm hơn 60% dân số, đứng thứ 16 trên thế giới về số lượng người sử dụng internet và có khoảng 55 triệu người sử dụng các nền tảng mạng xã hội, nằm trong nhóm nước có lượng người dùng lớn nhất thế giới. Đời sống con người hiện nay ngày càng gắn chặt vào các thiết bị và ứng dụng công nghệ. Con người hiện đại, đặc biệt tại các đô thị lớn, hầu như không thể tách rời các hoạt động trong đời sống cá nhân và công việc khỏi các thiết bị công nghệ và nền tảng số hóa. “Nghiện” điện thoại thông minh (smartphone) và mạng xã hội đã trở thành phổ biến, nhất là ở giới trẻ và qua đó,

mọi kênh tiếp cận thông tin và hưởng thụ thông tin của người dùng cũng ngày càng được số hóa.

Hội nhập quốc tế, báo chí truyền thông Việt Nam phải chịu sức ép cạnh tranh gay gắt hơn giữa báo chí trong nước và báo chí nước ngoài (mà đa phần là vượt trội về công nghệ, kỹ thuật, tài chính, tính chuyên nghiệp...) cạnh tranh về sản phẩm báo chí, cơ quan quản lý và cấp độ báo chí Trung ương - địa phương trong nước, có thể dẫn tới sự phân hoá - tạo ra sự không đồng đều, thậm chí một bộ phận cơ quan báo chí bị phá sản, phóng viên thất nghiệp. Các nền báo chí truyền thông nước ngoài (đặc biệt là các nước có nền kinh tế phát triển) với những ưu thế nhiều mặt sẽ tác động mạnh hơn, nhanh hơn đến nhu cầu báo chí trong nước, có thể gây ra rối loạn thông tin chèn ép và áp đặt thông tin, ảnh hưởng tiêu cực đến sự ổn định và phát triển bền vững của đất nước và báo chí truyền thông Việt Nam.

Đội ngũ phóng viên, biên tập viên hiện nay nhìn chung còn yếu và thiếu tính chuyên nghiệp trình độ tin học ngoại ngữ, hiểu biết thông lệ và luật pháp quốc tế còn yếu; kỹ thuật thu - phát thông tin chưa tốt; lực lượng phóng viên, biên tập viên tuy được đào tạo nhưng giao lưu quốc tế rất hạn chế. Những yếu kém đó gây khó khăn, bất cập cho quá trình hội nhập quốc tế của nhà báo nói riêng và báo chí truyền thông Việt Nam nói chung.

Cùng với những thách thức trên, quá trình hội nhập quốc tế còn đặt ra những thách thức khác như lập trường, bản lĩnh của nhà báo, giữ vững định hướng phát triển đất nước, bảo đảm an ninh, quốc phòng, giữ gìn bản sắc văn hoá dân tộc bảo vệ môi trường độc lập dân tộc và phát triển bền vững đất nước... là những vấn đề cần được giải quyết hài hoà và tinh táo, đòi hỏi mỗi nhà báo phải phấn đấu, tu dưỡng rèn luyện toàn diện để đáp ứng yêu cầu mới.

Như vậy, trong quá trình phát triển và hội nhập có cả thời cơ và thách thức. Thời cơ đi c ng thách thức và đan xen nhau. Tuy nhiên, nếu có thời cơ mà không tận dụng thì cũng bị tuột và thách thức nếu được xử lý tốt có thể thành thời cơ. Mặc d có khó khăn thách thức nhưng thuận lợi và thời cơ vẫn nhiều hơn. Vì vậy báo chí truyền thông Việt Nam cũng phải biết tận dụng thời cơ vượt qua thách thức để tiếp tục phát triển ổn định và bền vững[13].